

The Project Gutenberg eBook, Claes Flemings tider, by Fredrik Cygnaeus

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this ebook.

Title: Claes Flemings tider Dramatisk dikt i fem akter

Author: Fredrik Cygnaeus

Release Date: June 25, 2020 [eBook #62471]

Language: Swedish

***START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CLAES FLEMINGS
TIDER***

E-text prepared by Jari Koivisto

CLAES FLEMINGS TIDER

Dramatisk dikt i fem akter

Af

FREDRIK CYGNAEUS

Helsingfors, Finska Litteratur-Sällskapets Tryckeri, 1851.

Imprimatur: Herman Molander.

I have had no view to the stage; in its present state it is, perhaps, not a very exalted object of ambition.

Lord Byron, Marino Faliero.

Project Gutenberg eBook, Claes Flemings tider, by Fredrik Cygnaeus

ELIAS LONNROT tillägnas denna DIKT, — det modigaste arbete, mitt lit nitus förmått åstadkomma, — såsom gärd af beundran och tillgifvenhet för den aktningsvärdaste karakter och den inflytelserikaste litterära verksamhet, hvaraf, under denna tidsålder, Finska Nationen blifvit hedrad och upplifvad.

Helsingfors den 27 November 1851.

af Författaren.

CLAES FLEMINGS TIDER.

PERSONERNA.

CLAES FLEMING.

JOHAN FLEMING, hans son.

DE VIJK, trolofvad med Claes Flemings dotter.

BENGT BONDE.

DANIEL HJORT.

KERN.

HERTIG CARLS SÄNDEBUD.

OLOF STENBOCK.

Furst RADZIVILL.

Grefve LUBOMIRSKY.

KRASINSKY.

OLOF, Svensk Veteran.

En gammal Trotjenare i Flemings hus.

En Befälhafvare vid Finska flottan.

En Finsk Officer.

En ung Finsk Knekt.

HEXAN.

MATHILDA, hennes fosterdotter.

EBBA STENBOCK, Claes Flemings Maka.

CATHARINA MÅNSDOTTER, Konung Erik XIV:s Enka.

Catharina Månsdotters följeslagare.

Svenska, Finska och Pohlska Knektar.

En Småsven. En Budbärare. Invånare i Åbo.

Lokalen för handlingen: Åbo stad och dess omgifning

Tiden månen 1507

tiden: varen 1597.

FÖRSTA ACTEN.

En ringa boning, gömd i ruinerna af Kustö förfallna Biskops-slott. Förbleknade Maria-bilder och brutna crucifixer påminna om den förjagade Katholicismen. Ett något större rum med tvenne dörrar, den ena åt fonden, den andra åt venstra sidan. En spisel i ett hörn af rummet.

SCEN I.

Bengt Bonde. Daniel Hjort.

BENGT BONDE.

En blytung trötthet genom mina lemmar
Sin stela bölja hvälfde hela dagen.
Den fryser nu till is, och ej mitt blod
Har värma mer att lösa upp dess kyla.
Uppå min långa vandring gamla sår
Fördämningen af de halfläkta ären
Bortspolade, och utur friska källor
Bar blodet hän all värma, som fanns öfrig.
Min hela kraft jag aldrig dock behöfde
Så väl som nu. I morgon re'n kanhända
Jag står inför Claes Fleming. Mången gång
Jag rusat förr emot hans knektars lansar
Med icke brutet mod, fastän mitt vapen
Var nästan det allenast. Men jag känner
Min styrka svika mig vid blotta tanken
Att mot hans pantsarklädda hjerta nu
Jäg måste löpa storm, då såsom vapen
Min hembygds lidande och nöd blott lyftas.
Inunder menskans slutna ögonlock
Uptina lifvets ådror, friskt ånyo.
Liksom inunder egen hyddas tak
Den trötte vandrarn lefver upp på nytt.
I några ögonblick af hvila jag

Min nötta lifskraft nedersänka ville
Och hämta den pånyttfödd derutur.

DANIEL HJORT.

Hvem kan en rolig hvila väl förtjena,
Om icke den, som vakat såsom du?

BENGT BONDE.

Så fåfängt som mitt vakande, min hvila
I dessa tider var. Man sofver roligt
Ej på sin hembygds blodiga ruiner.
Dock lugnare än annars nu jag somnar
Se'n jag förvissats att Ni ej Ert hjerta
Vändt från Ert folk och land. — Vi börjat frukta
Att våra lik och våra hyddors grus
Och strömmarna utaf vårt gjutna blod,
Mer än den kalla murn af Flemings slott
Sig hopat, söndrande oss från hvarandra.
Olyckan är det sämsta bindningsmedlet
Emellan dem, som deraf dödligt drabbats,
Och andra — hvilka blott hört derom talas.

DANIEL HJORT.

Mer kraftigt dock än något annat binder
Olyckan dem, som hon gemensamt träffat.
Föll ej hvart slag, som mot Er riktades
Också emot min barm? Och endast hoppet
Att med min svaga hand afböja kunna
Ett eller annat af de hårda slagen
Mig qvarhöll fjerran ifrån Er, som blödde,
Och nära honom, som gjöt ut Ert blod.

BENGT BONDE.

Jag vet, jag tror det nu. Och denna tro

Besparat skulle mången bitter stund
För dem, som lefde fordom Edra vänner,
Och dem, som hade upphört vara det
Förr än de hörde upp att lefva.

Bengt Bonde slumrar in emot ett kullstjelpt crucifix.

DANIEL HJORT.

Ha!

De gingo bort till offerdödens skuggor,
Omgifna i sin dödsstund utaf skuggor,
Långt bistrare än sjelfva dödens; skuggor.
Som ropade inunder hånskratt än
I halftillslutna öron, då re'n natten
De fallnes öga täckte. Bort de gingo
Förbannande förrädarn, den de älskat,
För hvilken förr de skulle glfvit lifvet,
Och som dock hade skattat sig lycksalig,
Om han sitt lif fått gifva ut för dem.
Kan du, o afgrund, tänka ut en pina,
Mer skärande än den mig jorden tillredt!
Mot detta lifvets qval, hvad vore dödens! — —
Men hvem har rätt att lyssna ännu till
Sin egen smärtas suck, när han förnummit
Dem gräfeeliga dödspust, hvilken flämtar
Utur din sönderslitna barm, mitt land!

BENGT BONDE, vridande sig oroligt under sömnen.

Maria, fly! Tag barnen med dig. Djupt
I skogens hålor sök ett hem åt Eder.
Hör du ej bullret re'n af ryttarns sporre
Och hästens hofvar. Efter få minuter
Blir mordbrandslågan sista gästen i
Vår gamla koja. Hvad! du tvekar än?
Fly, säger jag dig. Rädda barnen, om
Du väntar frälsning för din egen själ.
Den äldsta gossen får blott lemnas kvar.
Han fyllde fjorton år i förgår, och

Han måste hjälpa till att mota rånarn. —
Gud Er välsigne! Tack för trogen kärlek.
I fall på jorden vi ej se hvarandra,
Så finns derofvan annat hem än skogens. —
Nu ha de flyktat. Hit, J bröder! Mejen
Med Edra liar rövarenes lif
Och trösken dem med Edra klubbor! — Aj!
Jag träffades i bröstet af ett lamsstygn.
Men det gör ingenting. — Håll ut, kamrater!

Han inslumrar något lugnare.

DANIEL HJORT.

Olycklige! Ditt lidande, din strid
Ej döfvas ens af sömnens valmodofter.
Den, som har öfverlevvat hvad du känt,
I grafvens mullbädd följs väl än af drömmar. — —

Jag trodde att det tillgått skoningslöst:
Att satan flyttat ut en koloni,
Ifrån sitt rike, som blef alltför trångt,
På Finlands jord, hvars slagna folk gett vika.
Hur fattig uppå färger är ändock
Inbillningskraften, då den söker måla
I dyster gräslighet, hvad verkligheten
Med några mästardrag fullända vet!
Jag fattar nu, att allt det blod, som tecknats
I strömmar på min kränkta fosterjord,
Inför min tanke var ett ringa utkast,
Så mildt som det, en halvesöfd vårlig morgon
Emellan skogens bryn och himlens diktare!

BENGT BONDE, såsom förr.

Jag orkar icke mer. Farväl, du koja,
Der fädren dogo, och jag sjelf blef född.
Du har ej dödsbädd mer för mig, ej vagga
För barnen. Snart du endast aska är,

Liksom min kropp är stoft. God vare nådig
Min arma själ och mina arma barn!

DANIEL HJORT.

Ej mycket egde du, min fosterjord,
För dina söner, ammade i armod
Upp till din egen hårdhet vid ditt bröst;
Men hvad du gaf var rent och obefläckadt.
Förbannelse ej grumlat elementen.
Besmittad än var ej naturens kyss.
Men nu! När törsten drifver dina barn
Att dennas brand i dina floder släcka,
Då ökas hettan blott — utaf det blod,
Som icke funnit vatten nog att klarna.
Och ifrån djupen sträckas stela händer
Af slagna bröder — manande till hämnd.
När jägarn hungrig fällt sitt villebråd,
Han stirrar tvekande — och vågar icke
Sitt rof förtära: ty hans fader varit
För detta nyss ett tillredt rof, kanske.
Och vill han sända från förtrampad jord
Mot himlen upp sin blick, då kastas blicken
Tillbaks af blodbestänkta lemningar,
Dem fogeln skriande med bödeln delat.
Gå, arma folk, ej mer till Herrans hus
Att vid dess altar lägga ned den börda,
Som sammantryckt ditt bröst till stenens hårdhet,
Ifall den icke löst det upp i stoft.
Gå icke dit! En ryslig vakt har spärrat
Dess ingång för ditt sjuka sinnes trånad,
Som sökte tröst och möter blott förtviflan.
Du känner dessa blodbesprängda ögon,
Som stirra mot dig efter dödens qval.
De hafva hvilat med en faders huldhet,
En broders kärlek i ditt rörda öga.
Ha dessa lik, med hvilka stormen leker,
Ur grafven stigit att bebåda domen,

Den eviga, som nära är för handen?
O, nej! De vittna tvärtom endast, att
En rättvis dom på jorden ej förkunnas:
Att lifvet ta'r, men grafven ej får sitt.
Ha! Skändlighet, som uti djefvulsk snålhet
Din fräcka thron på tempelmuren bygger,
Du visa vill att den, som har nog makt
Att ingen menska mer behöfva frukta,
Bortkasta kan den fruktan ock för Gud,
Som han har hycklat, tvungen af behovet.

BENGT BONDE, såsom förr.

Förbi det är med mig. Min gosse, bort!
Ditt unga lif att rädda sök, till tröst
Och hjälp åt moder din, den öfvergifna.
Din hjälp är Gud! När Flemings magt är bruten
Rår Gud väl åter, såsom förr, i landet.

DANIEL HJORT.

Och han, som vållat denna härjningsfasa,
Han, hvilkens ande ledt de afgrundsandar,
Som, släppta lösa, uti hast förvandlat
Hans fäders land till ödslig kyrkogård,
Der endast griftens ro och glömska saknas —
Han skådar med sin isblick lugnt omkring
Och tycker att hans verk är ganska godt. —

Jag stått en gång vid oceanens strand
Och sett, har höstens sol betraktade
Med gräslig köld den öde rymd, som nyss
Knappt egde rum för all förstöring, buren
Inunder stormens vingar vidt deröfver.
Jag trodde då, att intet fanns på jorden
Så hårdt, så skoningslöst, som denna solblick.
Jag tror ej mera så, se'n jag Claes Fleming
Har blicka sett omkring det land, han bytt
Från menskors hem till en oändlig kala

För vilda djur — och ega ej en tår
Uti sitt torra öga, ej en suck
I ödemarken af sitt vilda hjerta
För ödemarken, han omkring sig skapat.
Jag ryser väl för detta dödens lugn
Hos den, som jagat lifvets ro från landet.
Men sådan tiden är, hvars räkning han
Har grundlagt här, att afundsvärd den synes,
Som qväfvas ser i sin förblödda barm,
Likt öknens källa under brännhet flygsand,
Hvar känsla för sin egen nöd och andras.
De onda magter, hvilka folkets sägner
Tro göra kroppen hård mot hugg och pilar,
De hafva väl en annan kraft, hvaraf
Nu göres mer behof. De kunna gifva
En själens hårdhet, som består hvart prof.
Mig deras gunst ej denna än beskärt,
Och jag har tviflat om ett godt den vore.
Men Flemings välde ammar onda tankar,
Som utur tomma bröst sin lifskraft dricka.

BENGT BONDE, såsom förr.

Jag lefver än. Ack, hvarför har jag vaknat
Att skåda all förstöring, hvilken gått
Vildt härjande på människornas sinne,
Liksom uppå vår bygd! Hvem finns väl trogen
I denna tid, då själarnas förbistring
Är vildare än tungomålens var
Vid Babels torn? — Har också han oss svikit?
Tron ej det ryktet! — Han förrädare!
Vår Daniel, som växt i våra hyddor
Med oss tillsammans, — som böjt knä med oss
Vid samma altare, — som ut vi rustat,
På det han skulle samla ljus derute,
Att dermed lysa upp vårt mörker sedan; —
Han en förrädare mot land och folk!
Det vore rysligt mer än något annat.
Men så det synes dock. Gud sig förbarne!

DANIEL HJORT.

Ja! Gud sig öfver mig förbarme. Om
Ännu barmhertighet kan strömma ned
Från himlen, som sig slutit öfver Finland,
En droppe deraf falle på min själ
Och rädde denna ur förtviflans öken. — —

Men äfven jorden har en tillflykt dock,
I hvars asyl misstänksamhetens pest
Ej hunnit än besmitta hjertats renhet.
Än finns en mjällhvit hand, som plåna kan
Blodfläckarna från det förblödda sinnet;
En dufva, hvilkens vingar flähta bort
Hvart strömoln, innan det på barmen haglar.
Jag vill ditt bo uppsöka, milda dufva,
Dit ingen rofsnål fogel hittat än.
Det är den enda fristad, hvaruti
Orkanen ej fått plats att veckla ut
Den fana, som, der hoplagd, frid betecknar.
Claes Flemings allmagt sträcker sig ej dit.
Mitt välde vidtar vid dess helga gränsor,
Som honom och hvad honom tillhör stänga.
Om denna fridens lund ej hägnats här,
Min själ ej blifvit mina striders valplats;
Och stormens vinge skulle sopat redan
Mitt stoft från något af min hembygds slagtfält.

Han tager några steg för att gå ut genom dörrn i fonden.

Dock re'n hon nalkas. Fastän stegens ljud
Ej nå mitt öra, hjertats klappning hviskar
Det dock till mig med aningarnas stämma.

Mathilda inträder. Daniel Hjort betraktar henne med oroligt forskande blick och
fortfar:

Men ack! en töckenförlåt tyckes stänga
Mig äfven här från fridens helgedom.

Mathilda räcker honom under vemodig tystnad handen.

SCEN II.

Bengt Bonde, slumrande. Daniel Hjort. Mathilda.

DANIEL HJORT.

Du ler ej vänligt vid min ankomst nu,
Som annars alltid. Ack! jag mig förvänta
Vid denna solblick hunnit re'n. Ej skogen,
Den dystra, vet att dagen re'n är inne,
Om ej en stråle uti morgonklarhet
På skogens mörka panna kysser sitt
God morgon! Så det icke heller dagas
Uti min själ, om dagen ej bebådas
Utaf en stråle, kommen från ditt inre.

MATHILDA.

Är det af mig du väntar ljusets klarhet,
Du, som den vårdkas tändt, hvarefter jag
Har styrt de stapplande och svaga steg,
Dem endast du ledt fram ur natt och töcken.

DANIEL HJORT.

Kanske din liknelse har sken af sanning,
Så visst som min en sådan uttryckt helt.
Det vardt min lott att, sjelf skeppsbruten, finnas
Till hands för dem, som samma öde drabbat,
Och blifvit kastade mot samma klippor,
Mot hvilka jag, med krossadt hjerta, trycktes.
Jag endast kunnat tända då och då
Ett ringa bloss: med del jag stråten visat,
På hvilken mödofullt jag sträfvat sjelf.
Men icke jag fått magt att natten jaga:

Dess välde syntes blott än mera gränslöst
Sig breda kring den gnista, som jag väckt. —
Men i ditt öga log en morgonstrimma,
Som blott beböfde vilja: varde ljus!

MATHILDA.

Du aldrig förr har talat så till mig.
Jag nästan grips af bäfvan, när jag hör
Att ur min natt du väntar dig en morgon.
Jag hittills föga mer än intet varit
För dig. Du gaf mig tröst och talte än
Om hopp, när jag det trodde bortdödt, liksom
De alla, hvilka jag med kärlek mindes.
Jag var för dig en oerfaren flicka,
Hvars enfald du med vänlig klarhet skingrat,
Och endast misskund tycktes stärka dig
Att icke tröttna vid den svaga, hvilken
Ej hade något att dig ge tillbaka
För allt det goda, du på henne slöste.
Och än jag är densamma, som jag var:
Min tacksamhet, den är väl lika varm,
Som förr, ännu — men är ock lika — svag.

DANIEL HJORT.

Du är ännu densamma, som du varit:
Stark i din rustning, den du kallar svaghet;
Hjeltinna, fast det vapen, som da bär,
Igenom bröstets harnesk ej kan tränga,
Men endast djupt i det, som deraf skyddas.

MATHILDA.

Såsom en far, du är och blir mig dyrbar.

DANIEL HJORT.

Välmening bära dina läppars ord
Utur ditt hjerta; och likväl i mitt
Den tränger ej! Qvarlemnad utanför,
Ett dolkstygn inåt hårdt den endast måttar.

MATHILDA.

Ditt tal är mörkt. Klart jag blott fattar ett:
Jag sårat der jag balsam gjuta ville.

DANIEL HJORT.

Uti en nittonårigs morgonsolsken
Ryms ingen plats för mannens dystra tankar,
Som sörja hans försvunna ungdomssol.
En fader vill du att jäg dig skall vara — —

MATHILDA.

Finns väl ett namn, som klingar mera ljuft?

DANIEL HJORT.

Väl gifs ett annat, tusenfallt mer klangfullt,
Då det från flickans blyga läppar hviskas.
Du känner det. Kanske du re'n det hviskat,
Fast mig det icke gäller mer; — måhända
Mig aldrig gällt. — Åt den, som smäktar efter
En doft af blomsterånga, kastar du
En skyl af ax, som höstligt nedermejats.
Då bröstet flämtar efter vårens flägt,
Du vill det stänga in i qvafva kammarn,
I hvilken vinterns köld sig qvalmigt upplöst.
Då barmen, sjuk, blott vet ett läkemedel,
Som heter: kärlek, älskarinnans kärlek,
Du slungar mot den hän ett annat namn,
Som vekt och varmt, då det ifrån dig går,
Likt meteoren, svärmande på fästet,

Likt denna faller stenhårdt, kylt från himlen.

MATHILDA.

Hur kan ett intet, sådant som min kärlek,
Ditt rika hjertas ve och väl bestämma?
En själ som din ej borde kunna fyllas
Af trängre kärlek, än ditt hela folks.

DANIEL HJORT.

Så har jag tänkt, jag äfven någon gång,
Men hvad jag känt, den tanken hädanjagat.
Förhatlig är mig flärden in i döden,
Och folkets gunst, liksom all annan ynnest,
Begär till offer främst ens menskovärde.
Men denna kärlek, som i öppen famn
Mitt hela väsende bar hän till dig,
Gaf rymdens fria luft åt andens vingar,
Och böjde kraften ej, men höll den upprätt.
Nu är det slut. Ett lif förutan kärlek
Ar lik en dag förutan dagens ljus;
Och om det rör sig än, det rörs likt hjulet,
Som tungt från branten rullar ned mot djupen.
Jag vaknat från min lefnads sista dröm, —
Att jag ett enda hjerta kunde vinna. —
Uppvaknandet är hjertats dödssömn lik.

MATHILDA.

O, säg ej, tänk ej detta! Du har väckts
Till högre lif, än känslans drömgestalters.
Då deras välde ligger brustet, brista
Väl andra band, som fjättrade din kraft.
Hvarthelst du leds deraf, den svaga hand,
Som lossade på banden, skall dig räckas
Så varmt, så hjertligt som i denna stund.

DANIEL HJORT.

Din hand är ej blott hand, men äfven tecken,
Att lifvets hopp sitt afsked taga bör.
Väl ligga banden lösta; men de lossat,
Som banden brista mellan själ och kropp.

Han räcker Mathilda handen och vill aflägsna sig.

MATHILDA går, och vändande sig om vid dörrn, säger hon vemodigt.

God natt! God natt!

Hon försvinner.

DANIEL HJORT.

Ja väl, godnatt! Med dig,
Med dig min sol sig vänder bort för alltid.
God natten blir, om den ej varar länge.
Min själsnatt höstens är. Må den bli kort
Likväl som vårens, om ock stormuppfylld
Lik den, som nu derute fäller träd,
Dem höstens storm och vinterns köld förskonat.

SCEN III.

Bengt Bonde. Daniel Hjort. Hexan.

DANIEL HJORT till Bengt Bohde, som vid Hexans inträde uppvaknat.

Har, som du sjelf, din kraft ock vaknat åter?

BENGT BONDE.

Jag känner mig nu stark att möta allt,
Hvad helst försynen i min väg må ställa.
Min slummer var en bild af menskans lif:
Orolig, störd i början, men till slut

De bistra drömmar vaggades till hvila.

DANIEL HJORT.

Hvem kunde härda ut med lifvets drömmar,
Dem vi, på skilda bäddar båda drömt,
Om man ej skulle ega hoppet qvar
Att slutligt få från alla drömmar somna!

HEXAN.

Det hoppet gifver blott åt svaga tröst;
Men målet för den starkes dröm är — hämnd.

BENGT BONDE.

Den ligger i Guds hand.

HEXAN.

Hon utsträcks fåfängt,
Der ej ett redskap förer ut Hans vink.

BENGT BONDE.

Den onda viljan, törstig efter hämnd,
Förmätet tror sig räcka upp till Honom.
Som rättvist dömer. Men ifall Hans hand
I sådant redskap griper, krossas detta.

HEXAN.

Nåväl, hvad är det mer! Den, som har lefvat
För hämnden blott, den har ock lefvat nog,
Om hämndens första stund hans sista blifver.
Hur sällt ej vore detta snabba slut
Emot evinnerliga år, på hvilka

En veklig ångers lumpna matkar frossa
Förutan kraft att lifvets nötta tråd
Afslita tvärt. — I qväll en gäst jag väntar.
Ja, tvänne, hvilka tjena som exempel
På hvad ett sådant lif kan vara värdt.

BENGT BONDE.

Du väntar gäster?

HEXAN.

Ja.

BENGT BONDE.

Af våra vänner?

HEXAN.

Nej, derhän sträcker sig vår vänskap icke;
Men väl bekanta, fastän illa kända,
De äro dock. Den äran unnas mig
Att se i qväll en ganska nära frände
Af sjelfva Svedje-Claes —

BENGT BONDE.

Herr Flemings frände!

HEXAN.

En som åt slägten gör än mera heder
Om möjligt än han sjelf: den vilde Stenbock.

BENGT BONDE.

Hvad! Olof Stenbock, denne lömske niding,
Som sköt i fängelset på konung Erik
Och sårade hans arm, fast nådestöten
Han lyckades ej gifva åt sin konung.

HEXAN.

Min andra gäst var detta förbehållet,
Den vidtberömde mäster Philip Kern,
Som kokade en soppa, hvaraf Erik,
Sig åt omsider mätt på lifvets qval.

BENGT BONDE.

En österbottnisk bonde rum ej finner
Inunder samma tak, af hvilket skyddas
Män, som fört ut så märkliga bedrifter.
Jag önskar, att i skogens natt de icke
Mig möta må. Lätt sjelfva skogen blefve
För trång åt bonden och åt kungadråparn.

HEXAN.

Du vill gå bort i detta Herrans väder?

BENGT BONDE.

Vid sådant är jag van. Det värsta, som
Mig kunde träffa, vore — dina gäster.

HEXAN till Daniel Hjort.

Ni, som Claes Fleming dageligen sett,
Ni är väl mindre vek än denne bonde,
Som städs' förblifvit det, hvartill han föddes.
Tror Ni Er ock för god att bli min gäst?

DANIEL HJORT.

Du smädar, äfven du, den olycksfödde,
Som uppsteg från sin dal till dessa höjder,
Der man blott ser, hur ödslig världen är.
Ut måste jag i natten, der ej man
Är tvungen skåda mera något af
All verdens härlighet och — dess elände
Och hör blott stormens himlasända röster,
Men ifrån människornas smålek skonas.

HEXAN.

Gå du och dröm i skogen, som du drömde
I kojan och i slottet. Jag vill handla,
När stunden är för handen: min och hämndens.
Du kan blott lida under klagan, medan
Ditt arma land förblöder ljudlöst. Jag,
Jag handla skall för dig och för Er alla,
Som hämndens andar i min själ befalla.

Bengt Bonde och Daniel Hjort gå.

SCEN IV.

HEXAN.

De dröja än. Derute likväl ryter
En storm, som bordt hitkasta mina gäster
Likt gnistan, slungade från en sotig skorsten
Till ro i skogens djup. Ha' de gått vilse
I nattens mörker? Mäster Philip och
Herr Olof Stenbock borde dock sig känna
Väl hemmastadda uppå dunkla stigar.
Den, som har stulit lifvet af sin kung.
Och den, som ville råna det med våld,
Kan väl ej irras af en nattlig vandring.

Hon börjar syssla vid spiseln.

Det är en skam att låta upp sin boning
Till hamn för desse, som i tröstlöst skeppsbrott
Re'n mistat allt, hvad menskligt är hos menskan.
Men stormvräkt sjelf, jag drifvits af mitt öde
Mot samma klippor, dit de bergat lifvet.

Hon sätter bordet i ordning.

Med stackars mäster Kern är det dock synd:
Han spritter under bördan af sitt samvet',
Liksom en syndig själ, tryckt af ett Ætna.
Men jag kan dock ej neka mig det nöjet
Att kasta bränsle i hans helvete
För att det göra än mer hett för honom.

Hon lägger mera ved i ugnen.

Med Stenbock vore denna möda spilld:
Sitt eget samvete den frossarn uppfrätt,
Och endast då och då af något fel
Uti matsmältningens organer, påminns
Han om den hårda spis, som blifvit slukad. — —
Nu höras tunga steg; så stiger ingen,
Som ej bär grofva brott på sina skuldror.

SCEN V.

Hexan. Kern. Stenbock.

HEXAN.

Ni låtit länge vänta uppå Er.

STENBOCK.

Du, som så mycket vet, ju känner väl,
Att man för länge icke vänta kan,
När uppå godt man bidar. Men låt se!

Du bullat upp liksom, en julqväll, modren,
Då sin herr son hon hoppas famna åter.
Du är dig städse lik, den yppersta
Bland alla muttrar, stammande från Evas
Urgamla adel. Om jag blefve fan,
Till farmor jag dig korade.

HEXAN.

Det tycks,
Som en förvandling ej för Er är nödig.

STENBOCK.

Jag tycker just som du. Förlora skulle
Jag säkert deruppå, och du ej mindre.
Ty kunder såsom vi består ej alltid.
Med stålbepantsradt samvet och app'tit
För fem, vi äro gäster, som ej svika
I dryckjom mer än uti androm styckjom.
Förstås, jag talt om mig och ej om denne.

Pekar på Kern.

HEXAN.

Det är bekant, att Ni ej svikit har
Förtroenden, som man på Er har satt.

STENBOCK.

Hvad menar du med det? Ar det en pik,
Tillbaks den studse mot ditt hulda hjerta.

HEXAN.

Min mening tolkas bäst af detta bord:

En tolkare som ni lätt fattar sådant.

STENBOCK.

Du talar gudaskönt; ditt bord än bättre!
Se, Mäster Philip, här en vederläggning,
Som duger, af Er sorgbetyngda lära,
Att lyckan en exotisk planta är,
Den forskarn fåfängt söker på vår jord.

HEXAN.

Se här Er lifrätt, Mäster Philip, den
Jag enkom sparat för Er läckra gom.

KERN, sedan han en stund rört med en slef i fatet, springer upp från bordet.

Ha! Dina funder känner jag igen,
Fördömda hexa! Uppå afgrundsglöd
Du kokat upp på nytt den rätt, hvars ännen
Du uppgräft i Hin Ondes skaffer:
Helvetets bottenlösa gölar; sjelf
Du sluka må det, som din svartkonst tillredt.
Det är en mat för dig. Se hit! Se hit!
Der leker giftuppfyllda ormars yngel
I lustig ringdans. Nu sin famn de slå
Omkring ett hufvud, som bär djupa märken
Utaf en fallen kungakronas tyngd.
De halka nedåt, slå sin hala ring
Omkring en hals. Den bar en riddarked
I forna da'r, så präktig, att ej solen
På tvenne sådana sitt guld har slösat.
Men keden rycktes bort af händer, sträckta
Ur nattens djup emot den. Grannare
Nu ringla ormar sig kring samma hals.
Dock re'n de släppa tag. Sitt gift de spruta
In i en barm, som, fast af bojor tryckt,
Uppdykar kungligt hög ur detta gifthaf.

Men, hvarför, Hexa, ser du icke stolt
Och triumferande uppå ditt verk?
Det är ett mästestycke, så att ej
Din mästare behöfde skämmas för det.
Du känner väl igen de vackra dragen
Af den der ormen? Ack! Du tog ju dessa
Bland fårorna, som teckna mörkt, hur Kern
Såg en gång ut. Afbilden kärligt smilar
Mot förebilden. De hvarann förstå. —
Sitt gift från honom ormarne ju sugit.

HEXAN.

Blygs ni ej, mästern Kern, att fantisera
Så der, nu åter, lik en ömsint yngling,
Som evigt drömmer blott om föremålet
För första kärleken, hvaraf han tärs.
En tid ju fanns, då Kern en man var än,
Som kunde se det värsta stinnet i synen.
Nu ser den vidtberömde och höglärde
Herr Mästern i en simpel soppa af
Helt simpla ärter mer, än kärleksnarrn
Såg någonsin i mån' och svarta ögon:
Ser sitt porträtt och helvete och ormar,
Som kräsligt njuta af en — kunga-måltid.

KERN.

En kunga-måltid! Ja, du sade det.
En sådan har jag en gång tillredt; men
Det är dock mer än nog för hela lifvet.
Förstår du det? För lifvet — ja, för tvenne.
Jag tär derpå, tills matkarne mig fräta
Uti sin tur — ifall de rå med gift.
En annan åt deraf en gång allenast,

Hviskande.

Men det förslog för honom dock! Ty Hexa,
Du veta bör, att du ej är den enda
Som kan tillreda rätter, hvilka mätta
För alla tider. Mäster Philip, hvilken
Nött bort sin ungdom på den ädla konsten,
Att utur hvarje växt och krydda leta,
Hvad som kan båta lifvets helsa, lärde
Derjemte, hvad som för det gagnar mindre.
Af hans allvetenhet man tog i anspråk
Den ena sidan först. Det var hans lyckas,
Hans äras tid. Dock andra tider kommo,
De räcka än; de räcka evigt, evigt! —

HEXAN, hånande.

Det var ju det, ni önskat. Edert högmod
Om bragder drömde, som ej glömmas skulle.

KERN fortfor, utan att lyssna till hennes ord:

Man sade: Mäster Philip, öfver lif
Och död är ni ju herre. Lifvet
Ni ofta nog ryckt re'n ur dödens klor,
Som derpå räknat såsom säkert byte.
Nu återstår att visa äfven prof
Uppå den andra sidan af Er konst.
Ni ej Er nöjt att på dess yta halka:
Ni trängt på djupet, djupare än någon.
Hvad är mot Er den välska konsten? Aqua
Toffana blott den silar fegt i natten
Med matta, svaga händer. Långa år,
Decennier behöfvas till att göra
Behörig verkan. När den träffat in,
Då äro borta re'n de, hvilka skulle
Den långsamt mogna frukten tacksamt plocka,
Och borta är med dem belöningen,
Som kunnat fylla fuskarns fega hand.
Men, om ej ryktet diktat uppå er
En konst, en lärdom, som Er aldrig varit,

Så kan ni drabba såsom blixten drabbar,
Så kan ni fälla såsom stormen fäller,
Oemotståndligt, ögonblickligt, säkert.
Och stor, som skickligheten, blir Er lön.
Begär ni guld? Ett tryggadt rikes skatter
Der ligga för den hand, som räddat detta.
Vill ni ha gunst? En konung, på hvars hufvud
Orubblig kronan sitter sent omsider,
Är ju Er gäldenär; och all den ångest,
Som flyktat från hans hjerta, lemnar rum
Blott åt en förespråkare, hvars stämma
Hörs der så länge, som dess egna slag.
Men helst ni önskar ära, ädla själar
Ambrosia och nektar? Ho väl täfla
Med mäster Philip kunde, han, hvars make
Ej norden sett i Äskulapens under,
Och hvilkens minsta steg af Södern följs
Med afund, hvori dess beundran kläddes.

STENBOCK, med oro, hvilken han fåfängt söker dölja under vilda miner.

Hvad har jag sagt; Ni blifvit barn på nytt,
Min gamle Mäster Philip. Barnasagor
Ni dukar upp, och frossar endast af
Den klena spisen, medan här förgäfves
Anrättningar af bättre slag Er bida.

KERN.

Såå?? Tycker Ni, att jag ett barn har blifvit?
O! Kunde jag dock tycka såsom Ni.
Min med en lefnads möda vunna lärdom,
Erfarenheten, köpt med lifvets lugn,
Den ära, som jag skördat, huru gerna
Ej gåfve jag det allt för barnskapet,
I gifven mig, Herr Olof, för godt pris:
Ett tanklöst skämt, förutan fröjd och sanning.
De barnasagor, dem jag nyss berättat,
Ni känner ju dem lika väl, som jag,

Och tror dem lika visst, som jag dem tror.

STENBOCK.

Nej, gladare bör föremålet vara,
För att vid sig min fria tanke binda.

KERN.

Så ljust ert sinne ock nu tyckes yfvas,
Och så fördunkladt edert minne tycks,
Den natten kommen I dock väl ihåg,
Ur hvilken dessa hviskningar sig smögo,
Arglistigt smilande sig till mitt öra,
Dem nu jag suckat fram ur sliten barm.
Ni mins, att med förakt tillbakastöttes
Det guld, de gröna skogar, som mig bjödos;
Att kungagunst ej heller vägde mycket
I vågskåln, der en konungs lifstråd vägdes.
Men detta falska smek med pris och ära
Det tog min onda genius till godo
Såsom gediget guld, fast deraf stöptes
Det bly, som bränner på mitt samvets nerver.

HEXAN.

Slå från ert sinne bort det, som har varit.
Se ej tillbaka; framåt bör ni skåda.
Vid grafvens brädd ni står re'n, mäster Philip;
Hög tid är därför att allvarligt tänka
Uppå Er salighet och — —

KERN.

Hvilka makter
Ingåfvo dig det ordet? På min salighet
Jag tänka bör? Hvad tanke är det då,
Som hvarje annan ur min hjerna jagar?

Men staplas icke berg på berg af det,
Som varit hafver, så att hvarje utsigt
Till denna salighet, som komma skall,
Fördystras, stänges, göres platt till intet!
Gif mig en dryck, hvarur jag tömmer glömska
Af hvad som varit, hvad jag varit sjelf,
Och jag vill prisa dig —

STENBOCK.

Nej, mig du prise!
Se här den Lethe-dryck, hvarefter du
Så häftigt törstar. Vinet flammar präktigt
Uti pokalens krater. I dess heta glöd
Förbrinna dina ormar, som blott kunna
I gyttja pusta, såsom sjelf du säger.
Och helvetet ej syns för bara eld.
Af vinet fröjdas menskans sinne; detta
Du, som en höglärd man, ju bättre vet
An jag, fast lärans sanning mer jag pröfvat.

Ett skarpt bösskott höres, i samma ögonblick Stenbock vill föra bågaren till sina läppar.

Hu! Hvad var det? Det luktar kungablod!

Han kastar vinet med fasa mot taket och stirrar uppåt.

Skall denna stråle blod då evigt spritta
Ur samma öppna sår. Kan då ett lik,
Som längese'n förmultnat, hysa än
Så friska källor uti kyllda ådror? —
Nej! Nej! Det är ej blod, det vin ju är,
Som doftar ljuft och smakar ännu bättre,
Likt kyssarna på flickans friska läppar.
Fyll i en väldig sats. Vårt täcka trio
En skål skall tömma för de lefvande,
Och icke heller glömma bort de döda.

I det samma han åter skall dricka, aflossas ett annat och omedelbart dernå ett

I selsamma nan ater skan dricka, anrossas ett annat och omedelbart ger på ett tredje skott. Stenbock bortkastar bägarn och rusar ut, ropande:

Det der ju träffade min Kung omsider!

SCEN VI.

Kern. Hexan.

KERN, seende länge efter den bortilande.

O! Erik, Erik! Du, som var så svag,
Förr än vi trampade i aska ned
Din matta lefnadsgnista, huru stark
Du blifvit nu, se'n du en skugga är
Utäf den böjda skugga du var då!

HEXAN.

Väl är kung Erik mera stark i döden,
Än han i lifvet var. Dock, ringa vore
Hans kungavålnads makt, om icke den
Kan göra större under än att skrämma
Ett par förlegade lönnmördarsjälur
Att se i drömmar det de satt i verket;
Blott lejda verktyg åt missdådaren,
Som klef på thronen som en vanlig brottsling
Uppå schavotten, lönen för hans illbragd,
Och lifvet stal från den, som fått sitt lif
I samma konnngsbädd, der sjelf han föddes.
Se, Mäster Philip! Denna arm, som Ni

Pekar åt det håll, dit Stenbock gått

Och den der uslingen förlamad trodde,
Sträckt ur sin ringa graf, når något längre.
Den störtar öfver ända thron', på hvilken
Affödan af den rätte mördarn mente
Sig kunna slumra trygg, lik vargens, i

Ett blodigt skogssnår, dit dess rof blef släpadt,
Och rå om hvarje själ i land och rike,
Som upphofsmannen om sin broders lifstid.
Kung Erik sällan slöt, hvad han begynte;
Se'n han förvandlad vorden är till stoft,
Han ombytt art. Sitt verk skall han fullborda.
Uppå hans döda mull en storm re'n ryter,
Som icke stillas förr, än slungad blifvit
Utöfver rikets gräns den torra grenen
Af Wasa-stammen, hvarpå kronan fastnat.

KERN.

Ett stöd af jern har denna gren likväl.
Så länge det står fast, ej sjunker grenen,
Och kronan skall sig sola deruppå
Likt gyllne frukten, fast till fallet mogen.

HEXAN.

När trädet kullstjelps, rycker det i fallet.
Sitt stöd också med sig. Om ej, står stödet,
Som mist betydelsen, qvar lik en skampål,
Då det för egen del vill vara något.

KERN.

Nej! Nej! Hvad som står qvar, der allting ramlar,
Står som ett monument, af ära kransadt.

HEXAN.

Men det der stödet, huru stolt det är,
Hur starkt det tror sig, står dock icke fast.
Höglärde mästare! Hvar är Er vishet,
Uti hvars klara tankar förr Ni mente,
Att verldens händelser och alla de,
Som buro dessa fram, i ledband gingo?

Ni tror, att marken, hvarpå en koloss
Med tunga, hårda fötter stampat, bärer
För det mer stadigt denna tyngd, som trycker
Med ökad obarmhertighet deröfver.
Har Ni ej hört, att jorden stundom remnar
Och slukar, gör osynligt det, som högst
Uppå dess kullar yfdes, lyftande
I dagen annat, som blef formadt med
En eld, af djupets dolda andar ammad.

KERN.

Man sett, hvad slika jordskalf mäktat mot
Claes Flemings jättevilja. Folket,
Som rest sig upp såsom en enda man
Från sina dalars gömmen, störtats ned
Ännu mer djupt, än dä'n det kommet var.
Och bondehertigen, som blåst på elden
Med andetag, hvars pust blott natten känt,
Hans stund skall äfven komma —

HEXAN.

Ja, hans stund
Den kommer visst. Då är Claes Flemings ute.
Mot Ödet, mot det oundvikliga
Han brottas fåfängt och bryts ned i kampen,
Hans knektar kunna krossa folk och land,
Hans fasta vilja skingra många töcken,
Liksom kanonens blixtar fästets åskor;
Men andra makter återstå ännu,
Dem han ej pröfvat än. För dem han faller.

KERN.

Det vore hårdt, om sannt Ni skulle spå!

HEXAN.

Tal' ej om spådom, der en högre vishet
På förhand säger, hvad den vet och — kan.
Er lärdom förutsade ju med visshet
Den dag, hvars sol, emellan fängslets galler,
Framskymta skulle på kung Eriks lik.
Men denna vishet, hvilken dock finns till,
Fast icke känd och icke trodd af Er,
Som endast tror, hvad Eder hand kan gripa,
Den skulle icke kunna plåna ut
En efterräkning, af en biltog Furste
Qvarlemnad vid dess flykt, för att bevaka
Hans fordran på det rike, han förspillt,
Och der för honom ur hans fränders graf
Dock borde ånga gift som här för Er?

KERN.

Hvad Johan bröt, bör Sigismund ej gälda.
Och hvad ni säga må, bärs dock hans anspråk
Af Fleming som ett torn af hälleberget.
Mot råa styrkan satte Fleming kraft;
Mot denna dolska vishet, den Ni prisar,
En klokhet sätts, som hvarje prof består.
Och synd och skada vore, om en man,
Som ställt sitt bröst till öppen sköld och skyddsvärn
För helgad rätt och thronen, skulle falla
Ett offer för Er vanmakts ilskna ränker.

HEXAN.

Är det den vidtberömde mäster Kern,
Lifmedikus — den siste — hos en konung.
Som tackes hålla ett så gudligt tal?
Ja väl, det är han sjelf, handtlangaren
Åt brodermord, åt en upprorisk furste:
Han, som ej vet utaf ett fosterland,
Och därför icke heller känner till
Ett hjerta, som kan blöda med sitt folk,

Och därför finner, att den hästhof, hvilken
Förtrampar sista tecknet utaf lif
Uti dess barm, har högre rätt och helgd
Än folkets nödscri uti dödsminuten. — —

En rörelse spörjes åt den inre sidan. Hexan, störd deraf afbryter, men fortfar kort derpå.

Hvad var väl det? Hvem har trängt hit att lyssna?

En ljusskymt inifrån upplyser plötsligt hennes dysra ansigte.

Förlåt, du denna sorgebonings hulda,
Menlösa ande! Det är du, som nalkas.
Bort måste allt besmittadt härifrån,
Att ej ohelgas detta rena väsen.

KERN, med sorgsen bitterhet, i det han aflägsnar sig.

Då måste äfven Ni Ert hem väl lemna:
Det torde kosta mer på den, som eger
Ett sådant, än uppå en annan, hvilken
Ej nå'nsin vetat, hvad ett hem vill säga.

Går långsamt bort.

SCEN VII.

Hexan. Mathilda.

Hexans ansigtsdrag klarna ännu mera vid Mathildas inträde, och närma sig en — ehuru förvissnad — skönhet, hvarifrån hvarje skymt af mörker vikit, sedan hon med ängslig hastighet undanskaffat lemningarna af de vildes måltid.

HEXAN.

Välkommen du, min andra, bästa morgon!
Ljus hemtar du och frid, när helst du nalkas:
Natt kan ej trifvas, der ditt öga lyser;

Har godt du slumrat, då det slutet var?

MATHILDA, slående sina armar kring henne.

Nu är allt godt igen, se'n, moder, dig
Jag åter ser så god och huld, som alltid.
Men mörka drömmar, gycklande, sitt spel
Bedrifvit, natten lång, uti mitt sinne.
Från afgrund ryckte de mig bort till afgrund,
Och allestädes stod du, moder, oblid.
Som jag dig aldrig skådat förr; än hotfull,
Än varnande, du höjde upp din hand
Och se'n den sänkte, pekande mot djupen.

HEXAN, orolig.

Var lugn, mitt barn. Du såg ju drömda bilder.

MATHILDA.

Gud vare prisad, som sin morgon låter
På nytt belysa oss och dem, vi älske.
Bedrager mig mitt hjertas klappning ej,
Så leder morgonstrålen hit ännu
En annan, den näst dig jag älskar mest.

Hon är till fönstret och blickar utåt skogen.

O, Herre! Huru härlig är din verld,
När den ur natten dykar uppåt mot
Ett ljushaf, flytande utur ditt öga,
Som bortta'r makten ifrån nattens skuggor
Och ställer det, som ädelt är och godt,
I klarhet för den åter klara blicken.
Af ljuset fick jag, moder, dig tillbaka,
Såsom du är och städs' mot mig skall blifva.
Och äfven honom skall detsamma gifva
Åt mig uti hans hjertas varma sanning,
För hvilken drömmens falska irrbloss flykta.

HEXAN.

Hans klarhet skall väl ställa småningom
Din gamla moder så i skuggan, att
Din kärlek ej mer finner väg till henne.

MATHILDA.

När denna väg ej ljusnar för min själ,
Höljs den af dödens skuggor. Se'n mitt hjerta
Af dubbel kärlek fyllts, du älskas dubbelt. — —
Men hjertat längtar efter morgonluften
Som seglet efter vindens andetag.
Jag måste ut i skogens friska vildhet,
Som ljuft af vårens första kärlek rörs.
Farväl! Håll af mig, som jag älskar dig.

Hon skyndar ut.

HEXAN, följande henne till utgången.

Hur än din tanke svärma må kring rymden,
Låt ej din fot förledas, att den följa.

MATHILDA, vändande tillbaka.

Till hemmet vänds ju tankens kretsång heldst,
Som dufvans vinge vände hem till arken.

Hon går.

SCEN VIII.

HEXAN.

Du blida dufva! Du min dystra lefnads
Hngsvalelse och tröst. I dig jag finner.
Allt, hvad i lifvets skeppsbrott gick förloradt.
Ditt lif jag ryckte fordom undan döden;

Skall jag dig kunna hägna ock emot
Roffåglarne, som omkring dig slå neder?
Det kan bli svårt; ja svårare än störta
Den, som förtrampat allt och allt vill värna.
Med dig min själ förlorad ginge helt:
Du faster mig ännu vid menskligheten.
När jag din oskuld icke mer får se,
När jag din kärleks värma ej mer känner,
Då råder om mitt väsen endast hatet,
Blindt, mörkt, och fäller den oblidkligt kallt,
Som från mitt folk och mig har röfvat allt.

Hon går inåt.

SCEN IX.

Scenen förvandlas till en vild trakt af den närbelägna skogen.

Krasinsky. Stenbock.

En gestalt à la Sarmiel stryker, bortvänd, öfver scenen: hunnen till dennes gräns, vänder han sig om och vinkar med handen åt Krasinsky. Denne gör ett steg framåt för att följa gestalten, men hejdar sig med beslutsamhet. Sedan lutar sig Krasinsky mot en nedbränd kullfallen fura, och stirrar med geväret i handen på marken, men slår plötsligt upp ögat, då en solstråle fallit på hans vapen.

KRASINSKY.

Se'n solen bjuder sig till gäst här inne,
Är denna vildmark ej mer hem för mig.
Det var ej ljusets makter här jag sökte.
Ej deras spår förbrände denna mark,
Så att ett gräs derur väl aldrig skjuter.
Men hvad bekymra mig väl markens blomster
Och frukt? Ej der jag mina skördar skär.
De mogna vid en annan eld, än dagens,
Och andra liar meja dem, än tarnans,
Som drömmer om att bygga eget bo.

Han blir varse Stenbock, som ur skogen går emot honom.

Men hvem är denne gäst, som, fast med solen
Han har gemensamt intet, dock förhatlig
Än mer, stör detta ställes afgrundshelgd?

STENBOCK.

I fall Hin Onde sjelf lifslevvande
För svaga dödlige sig täckes visa,
Jag då väl äran skulle ha att skåda
I eder hans stormäktiga person.

KRASINSKY, iskallt.

Ni kom för sent att denna ära vinna.

STENBOCK.

Men Ni har kommit tidigt nog —

KRASINSKY.

Ja väl!

STENBOCK.

Nej! säger jag; Ni kommit hit för tidigt;
Så tidigt, att med obehörigt skall
Ni hela verdens lugna hvila stört.

KRASINSKY.

Af verlden jag begär sjelf ingen frid,
Och är ej skyldig frid med verlden hålla.
Dessutom är min jagt utaf den art,
Att knappt ens Ni har dermed något skaffa.

STENBOCK.

Vet Ni ej då, att tiden inne är,
Då skyttet är förbjudet?

KRASINSKY.

Men jag söker
Det värsta rofdjur blott. Jag ville se
Den, som sig tror ha makten mig förbjuda,
Att drabba dermed samman, när mig lyster.

STENBOCK.

Ni tycks ej ha hört talas om Claes Fleming?

KRASINSKY.

Jag honom sjelf har ofta tala hört.

STENBOCK.

Och Ni ej fruktar, lyder honom?

KRASINSKY.

Nej!

STENBOCK.

Af hvem beror ni då, om jag törs spörja,
Då för herr Fleming ni ej har respekt,
På denna finska mark, der ni nu står?

KRASINSKY.

Er öppna fråga kan få öppet svar

Till hälften blott. Konung Sigismund
I Polen har jag svurit tro och huldhet;
Här lyder jag en makt, för hvilken Ni
Väl böjer Eder, mer än ni vill visa;
Men om jag den skall nämna, vete — Fan.

STENBOCK.

Ni söker undanflykter — —

KRASINSKY.

Ännu aldrig
Krasinsky flydde undan. Allraminst
I denna stund han dertill spørjer lust.

STENBOCK.

Ni måste stå till svars —

KRASINSKY.

Ni är en narr,
Som lockat mig att täfla med Er sjelf
Om denna värdighet, då jag mig nedlät
Att gå för mycket in i svaromål.

STENBOCK, blottar ursinnig sin värja.

Försvara dig, du bof! Jag gälda vill
De trenne skotten med ett enda tag.

KRASINSKY.

Om Eder plit för Er har något värde,
Så se med lugn derpå ännu en gång:
Det är den sista, Ni kamraten skådar.

STENBOCK.

Du sjelf ej sol och stjernor mer skall se.

KRASINSKY.

Ej dessa äro mina ögnamärken.

Krasinsky slår, — efter några få tag —, värjan med jättekraft ur Stenbocks hand, så att den kastas långt inåt skogens mörker.

STENBOCK.

Det var ett björnatag! Bland hundra männer,
Jag redan frestat, ej jag funnit än
En arm, så styf som er. Vi ska' bli vänner!

KRASINSKY.

Det gör mig ondt, att ej Ert anbud jag,
Så smickrande det är, kan taga mot.
Min vänskap längese'n jag re'n gett bort;
Och han, som fått den, delar ej med någon.

STENBOCK.

Jag skattar honom afundsvärd och lycklig.

KRASINSKY ironiskt.

Ni är dock mer än god mot honom. Han
Skall ofelbart Ert tänkesätt belöna
Så, som ni tyckes väl förtjena det.

Stenbock aflägsnar sig på en fåfäng upptäcktsfärd efter sitt svärd. Krasinsky ser emellertid Johan Fleming under kärleksfullt samtal med Mathilda, närma sig den nejd, der hexans boning är belägen.

Jag ser, att man i dessa nejder stämmer
Ock andra möten, än det nyss jag haft.
För min del gerna. Redan är förgången
Den tid, då sådant lockade min håg.
Det är din lycka, kärleksdruckne pilt,
Och kanske äfven hennes. Ty förlorad
Du vore, om mig samma eld förtärde,
Som i den stunden, då jag vigdes vid
En annan flamma, som sin brudgum bidar.
Förlorad är hon väl i alla fall;
Men ej det tillhör mig deröfver grubbla.
Ett under tycks dock den der hyddan vara:
På en gång ugglebo och dufvonäste.

Han går.

SCEN X.

Johan Fleming. Mathilda.

JOHAN FLEMING.

Jag aldrig vetat förr än denna morgon
Hvad vår vill säga. Hittills tycktes mig,
Att våren var ett vinterns svaga barn,
Som lemnats efter blott till hälften vaknadt,
Då modren flydde uti hast sin kos
För att sin nöd på Lapplands fjällar gömma.
Nu först jag fått Ditt klara öga se,
O Vår, naturens son till brudgum mogen.
Jag tycker blommor dofta, väfda in
Uti Din snödräkt, som från skuldran sjunker,
Och diamanter blixtra utaf lif,
När solens gyllne fingrar med dem leka.
När stjerna efter stjerna smälter bort
Bak rosigt förlåt uppå himlens fäste,
Och varma fläktar, hvilkas glöd dem löste,
Fly ned till jorden, båda vårens ankomst;

Då möts på halfva vägen dessas anda
Af andar stigande från haf och jord.
De gjutas i hvarann, som tvenne själars
Uti den kärleksvarma kyssens famntag.

MATHILDA.

Ej vårens anda och ej kärlekens
Har likväl makt att jaga hvarje töcken
Från själens himmel eller från naturens.

JOHAN FLEMING.

Jag tror du älskar mig, och därför tyckes
Din töckenlära icke sakna sanning.

Räcker åt Mathilda en blomsterbukett, hvilken han dolt på sitt bröst.

Se der likväl en talisman, hvarmed
Jag fläktar lätta skyn ifrån Din panna,
Som vårens vind från fästets klarhet molnet.
Se dessa första kyssar, plockade
Åt dig, från vårens egna unga läppar.

Rights for this book: [Public domain in the USA](#).

This edition is published by Project Gutenberg.

Originally [issued by Project Gutenberg](#) on 2020-06-25. To support the work of Project Gutenberg, visit their [Donation Page](#).

This free ebook has been produced by [GITenberg](#), a program of the [Free Ebook Foundation](#). If you have corrections or improvements to make to this ebook, or you want to use the source files for this ebook, visit [the book's github repository](#). You can support the work of the Free Ebook Foundation at their [Contributors Page](#).

MATHILDA mildt leende.

Det kan förlåtas än, blott mig du lofvar,
Att ej från andra läppar plocka annat.

JOHAN FLEMING.

Befall mig dö af hunger, och du lyds.
Men den befallningen jag ej kan lyda.

MATHILDA, med låtsadt missnöje.

Då i en sådan småsak ej min vilja
Är lag, jag intet mera har att bjuda.

JOHAN FLEMING.

För mig den dock är större än mitt lif,
Ja, ej stort mindre än min kärlek sjelf.
Fast du är ledsen, gör mig dock till viljes
Ännu en enda gång. Låt värman af
Din kyss sig gjuta på den arma blomman,
Som, bruten, rönt för litet solens värma.

Pekar på en viss blomma.

MATHILDA.

Du bröt den, Johan, drifven af din kärlek.
O! om din kärlek skulle en gång — — Nej!
Det var en ryslig tanke. Bort, nattvandrare
Från drömmens mörker, än på ljusa dagen!
En kärlek såsom min i brutna blomman
Ej frukta bör en bild utaf sitt öde.

Kysser blomman häftigt. Johan Fleming kysser den strax derefter.

JOHAN FLEMING.

Nu först den helgad känns till vårens tolk.
Den ånga, som utur dess hjerta doftar,
Är vårens anda nu i högre mening.
Hvem skilja kan dess doft ifrån din själs?
De smultit, vigts till ett, och bättre lott
Jag ej begär än att berusad dricka
Min lefnad all af denna etherdryck.

MATHILDA, med djupt allvar.

Men jag begärr mera af min Johan.

JOHAN FLEMING, förvånad.

Mathilda?

MATHILDA.

Ljuflig är för mig din kärlek
Som hoppet för min själ, som soln för ögat,
Och ej för mig begäres det, jag fordrar.
Jag vore nöjd att, liksom dessa blommor
Omslutas af ett band, så lent, men — vekt

Rycker på der gröna sidenbandet, som hållit blommorna tillsammans, hvarvid
detta brister, och blommorna förströs kring golfvet.

Som detta här. Dock denna tid, så hård,
Som jernet, kräfver andra band, än dem,
Hvarmed en blomsterkrans kan sammanfogas.
Jag vill, att du ej blott skall älska kunna,
Men äfven våga — hata som en man.

JOHAN FLEMING.

Allgode Gud, hur skall jag det förstå!

MATHILDA.

O! Kasta blicken på ditt fosterland,
Ej blott med kärlekens, men mannens öga.
Väl lyser vårsoln uppe på dess fäste
Och ler mot jorden, som den ler mot hafvet,
När nattens skeppsbrott gömts af jemnad yta;
Men vidt kring landets dal och höjd dock jaga
Likt rofdjur vild förstöring, mord och brand.
Kan jag väl tro ditt hjerta slå för mig,
Som blott en spillra är midt bland ruiner
Af det, mig dyrast varit, om ditt hjerta
Ej storsint klappa käns för landets nöd?

Hon lägger handen på hans hjerta.

Hvad röster höjas här? Uppmanas du
Af dem att kämpa för ditt folk, att hämnas
Den oförrätt, det lidit har; att falla,
Om så skall vara, i dess glesa leder?

JOHAN FLEMING.

Hvad fråga — och af dig!

MATHILDA.

Jo, frågan gäller,
Om jag bör älska än, som jag det vill:
Jag måste fordra icke endast kärlek
Utaf min Johan, utan främst dock — hat.

JOHAN FLEMING.

Mot hvem? Mot hvem?

MATHILDA.

Mot landets vilde bödel,
Emot Claes Fleming och hans mördarfölje!

JOHAN FLEMING.

Jag kan, jag vill, jag bör ej lyssna till
Ditt afgrundshårda hämndeskri, du djefvul
Förklädd till engel. Slitet sidenbandet,
Som oss tillsammansknöt, är nu för alltid.
Jag flykta vill till världens sista gränser.
Ack! vore den nog stor, att kunna skilja
Mig sjelf från minnet, som vid dig mig binder.

Skyndar bort under vild fortviflan. Mathilda följer honom med tröstlösa blickar.

SCEN XI.

Kern. Mathilda.

KERN.

Jag nyss blef drifven från din närhet, flicka,
Emedan jag ej ansågs värd din anblick.
Mer blid än menskorna dock slumpen varit,
Då den mig ställde för ditt vackra öga,
Ehuru väl jag i dess milda strålar
Ej bättre passar än för juli-solens
En ishöljd nejd.

MATHILDA.

Har ni ej nå'nsin skådat
En juli-morgon gry, kall, dimmig, dyster,
På fälten, hvilkas frukt bränts af en frost,
Som upp ur kärren steg lik krokodilen
Vid nattens inbrott att sin roflust mätta?

KERN.

Mitt lif har räckt nog länge för att hinna
Se allt det värsta, hvaraf jorden härjas;

Och dränkt i tårar öfver det jag sett,
Mitt öga blifvit skumt likt stjernans bild
På dunkla insjöns botten. Men det längtar
Dock outsägeligt till ljusets värma,
Då denna än på jorden stundom spörjes —
Ehuru den för mig der sällan funnits,
Och annorstädes aldrig finnas skall.

MATHILDA.

Ni säger sannt: Er blick är vorden skum,
Då ljus och värma den vill söka upp
Uti min närhet. Sök den hellre dock
I kyrkogårdens varma, ljusa tjäll,
Ditt slägte efter slägte flyttat in,
När ättlingen gjorts lika husvarm der,
Som ättefadern varit re'n i sekel.
Ack, den, som finge dela bo med dem!
Men bättre det dock varit, om jag fått
Re'n hvila ut den sista natten der,
Och denna morgon der mig funnit somnad.

KERN.

Hemsk, mer än grafven, ljuder denna längtan
Till grafven, då dess suck uppstiger från
Ett nittonårigt hjertas rika lustgård.
Men jag förstår dig: rik på lif och lycka.
Du ej vill låta bördan af din rik'dom
Nedfalla tung på gubben, der han stapplar
Mot grafven, krökt ej blott af årens börda.

MATHILDA.

Nej! Jag är lika litet god, som lycklig.

KERN.

Då äro godhet, lycka endast ord,
Som gå igen likt vålnader, se'n lifvet
Ifrån den mening flytt, de först betecknat.
O! tag tillbaks ditt nej! och återgif
Åt orden: godhet, lycka denna ande,
Som finner intet rum i vida verlden,
Om ungdomen och kärleken ej skänka
Ett nattherberge, fastän ständigt ombytt,
Åt dessa främlingar från himlen fallna,
Men som ej glömt sitt första hemvists lynne.
Låt mig få tro, att du är god och lycklig,
På det jag ej förbanna må den stund,
Då jag från intets kaos vräktes till
Det helvete, som jorden blefve, om
Ej dessa lifvets englar mera gästa
Ens der, som ungdom, kärlek spännt sitt tält.

MATHILDA.

Kan jag då det, som andra lärt sig redan,
När de att andas lärde? Kan jag hyckla?
Beljuga sanning, liksom lögnens yta
De anletsdragen vore, uti hvilka
All sanning helst sig borde kläda om?
Att jag den konsten lärt, jag sjelf ej visste,
Och hittills jag den icke sakna kunnat.
Men bättre, än jag trott, den måste vara,
Och mästerprof deri jag aflagt nu.
Jag olycksalig är, men syns Er säll.
Mitt hat har drifvit långt från mig min kärlek
I evig landsflykt, och jag tycks Er god.
I fall jag än kan lära älska något,
Skall det bli sveket, som utaf mig älskas,
Då det tycks ega makt att lyckliggöra,
Om också icke mig, så likväl andra.
Såsom ni säger, att mitt svek gjort Er.

KERN.

Ha re'n förnuftets fogningar då alla
Ryckts lösa under spillror af min hjerna?
Min tanke gitter ej att binda samman
Det, som var sannt ännu, då soln stod der,

Pekar uppåt fästet.

Och hvad som månne vara sannt, när denna
Sig flyttat några linier på sin bana!
Få ögonblick sig hunnit byta, se'n
Vårmorgon såg på dig som på en like:
Så full af hopp och fröjd du tycktes sjelf,
Så rik på fröjd och hopp att gifva andra.
Och nu förnekar du din kärlek, lycka,
Som brottslingen förneka ville brottet —
Åtminstone för sig — om han det kunde.

MATHILDA.

Om ögonblick du talar. Tusen år
Mitt förr och nu dock tyckas skilja åt;
Och under årens nötta vingar ligger
En verld af hopp och kärlek djupt begravnen.

KERN.

Regeras verlden af en blindfödd slump?
Föds onskans öde tvillingsbror med ödet,
Hvaraf den kärleksfulles sällhet mördas?
Om någon kärlek varit lycka värd,
Var det väl den, som strålade ur dig,
Och i hvars glans försoning tycktes gjuta
Tillsammans känslor, utaf hatet skiljda,
Likt elementer i odödlig strid.

MATHILDA.

Mitt ord ljud gåtlikt nyss för dig. Jag straffas

Nu af ditt tal, för mig än mera gåtligt.

KERN.

Hvad kan dock vara klarare än detta?
Jag såg dig luta nyss ditt vackra hufvud
Emot en ynglings skuldra: och jag trodde
Mig skåda bilden af en vänlig frid,
Som sänker mot ett blodigt slagtfält vingen,
Att torka blodet bort och jaga undan
De vreda andar, hvilka länge pustat
Deröfver hatets heta härjningsflammar.

MATHILDA.

Och det är Ni, som fruktar att ej finna
På jorden godhet; Ni, som kan befolka
Med frid, försoning, sjelfva hatets öknar!
Ni sett i mig ett fridens bud! — I mig:
Det blinda hatets viljelösa verktyg;
Brandfacklan, som dess väldes gränsor vidgat.
Jag förde med mig samma frid, som gamen
Medför till gästskänk åt ett dufvonäste;
Den frid, som bjuds åt Guds församling af
En kula, hemgång görande i templet;
Den frid, som blef beskärd åt Finlands folk
Utaf dess onda genius — Claes Fleming.

KERN.

Vill du dig sjelf besvika eller mig
Med detta skrynsteri? Jag det ej fattar.
Ett ville jag dock kunna grunda ut:
Hur månde sig din kärlek röja, flicka,
Då sig ditt hat så tolkar, som det talte,
När Flemings son slog kring ditt lif sin arm?

MATHILDA.

När Flemings — — — son?

KERN.

Ja, hvem väl annars
Din hatuppfyllda blick — om du så vill —
Med lika blickar mötte?

MATHILDA.

Flemings son!
Säg om det ordet! Nej, för Guds skull tag
Tillbaka det! Bekänn, att vanvett skådat
Den syn allena, som ditt ord beskriver.
O! Haf barmhertighet med mitt förnuft,
Och för att rädda detta, tag på dig
Den galenskap, hvarom du jollrar, gubbe!

KERN.

Jag lyder sanningen, och därför kan
Din nyck jag icke lyda. Och om än
Jag kunde det, jag det ej skulle vilja.
Mitt ögas minne, lika litet som
Mitt hjertas, låter från sig rövva bort
Den ljufva anblick, som ditt — — hat mig bjöd,
Då du, som dvalts inunder detta tak,

Pekar åt den sidan, der hyddan är belägen.

Försoningsfullt din hand i Flemings lade.

MATHILDA.

Har denna hand tryckt handen af en Fleming?
Ha' dessa läppar kysst en Flemings mund?
Har detta hjerta för en Fleming klappat?
Och handen, läpparna och hjertat sjönko

Ej djupt uti en syndaflod af blod,
På hvilken ingen räddnings-ark kan flyta?
Det är omöjligt! Denna synd kan Gud,
Som låter dock allt ondt befläcka jorden,
Likväl ej tåla. Jorden skulle remnat,
I svalget stukande den pligtförgättna,
Som älskat sonen af sin faders bödel. — —
Det var en villa af din syn, som ställde
Invid min sida Flemings son. Bekänn,
Skumögde gubbe, detta misstag, och
Jag vill förlåta dig den ångest, du
Har diktat åt min själ, mot hvilken dödens
Kan kännas endast som en kärleksrysning. — — —

Du tiger. — Om du hade rätt ändock!
Hans vilda sorg, då jag bad honom hata
Claes Fleming, jag omsider börjar fatta.
Ack! Det är jag, som främst förtjenar hat,
Af dem, jag trodde älska mig i himlen.

KERN.

I himlens salighet släcks jordens hat,
Och kärleken i jordens dunkla dalar
Som stjernan strålar upp till himlens blickar.

MATHILDA.

En kärlek såsom min, lik afgrundslågan,
Blott hädande emot Guds himmel sträfvar:
Ej Gud, ej mensbor kunna den förlåta.

KERN.

Nej, det är endast jag och det jag gjort,
För hvilka vägen till försoning stänges.

MATHILDA, missförstående hans mening.

Misströstar du, som blott mitt brott har yppat?
Hvad skall då jag, som brottet sjelf begått!
För mig finns mer ej hem, ej anförvandter.
Ut måste jag, i vida, vilda verlden!
Bäst vore, att i närmsta fjärd få sjunka,
Liksom en vindpust, barn af hafvets klippor.

Mathilda går bort åt ett håll, motsatt det, hvaråt hyddan ligger.
Kern qvarstannar grubblande.

Scen XII.

Kern. Carls Sändebud.

SÄNDEBUDET.

Hvart helst man vänder sig i denna nejd,
Man träffar endast vänner och bekanta.
Men mera önskad ej mig skänkas kunnat
Ett möte än det, som beskärts mig nu.

Kern stirrar på honom, utan att svara.

Ha' åren re'n mig plånat ur Ert minne?

KERN.

Man glömmer ej så lätt ett samvetsagg,
Och hvad med detta närmast likhet eger.

SÄNDEBUDET.

Alltid densamma liksom förr: så sinnrik
I ordets skarpa vändningar! Ni leker
Med gisslet af satiren lika väldigt
Som Jupiter med sina åskors viggas.

KERN.

Jag icke hört, att Jupiter fann nöje
I leken att med egen vigg sig sarga.

SÄNDEBUDET.

Nå, nå! Visst kunna olikheter finnas
Emellan Er och Jupiters person.
Men deri liknar ni dock honom nu,
Att en hans älsklingsvana af Er hyllas:
Ni är vid dåligt lynne. Är det Astrild,
Som väckt Er obelåtenhet? Han gynnar
Er dyrkan af sin allmakt ej nu mer
Kanske som fordom i de sälla da'r.
Då mången fager tärnas pulsar slogo
Med eldigare fart, när mäster Kern
Med konsterefarens hand dem varmt berörde.
Men böjelsen hos eder för det sköna —
De sköna borde jag ju rättast säga —
Den är sig lik: den öfverlefvat åren.
Måhända blickar Ni så mörkt mot mig
Blott därför, att jag råkat öfverraska
Vår gamle Jupiter i herdestunden
Med en bland Gäas yngsta, ljufva döttrar.

KERN.

Min herre! Eder tid är utan tvifvel
För dyrbar, att bortslösas under snack. —
Då jag aflägsnar mig, jag Er bevisar
En tjänst — den enda, som af mig kan göras.

SÄNDEBUDET.

Nej, dröj! Ni underskattar Edra krafter,
Om Ni Er tror blott gjord att gå och — glömmas.
Ni äfven mig gör orätt, om Ni menar
Att saker utaf större vikt jag icke
Afhandla vet, då slumpen skänkt mig lyckan

Att återse en man, så van som Ni
Att lägga handen vid de största ting. — —

KERN.

Att bära hand uppå de högsta män,
Ni ville säga. Jag bordt ta' för afgjordt,
Att då ni nedlät Er med Kern att skämta,
Var skämtet blott en öppen förgård åt
De allvarsammaste bland slutna planer.

SÄNDEBUDET.

Med hvilken raskhet Edra tankar ila
In medias res, såsom poeten säger!
Ni är då fullt ännu den gamle Kern,
Sådan Ni stod uti Kung Johans hof — —

KERN.

Och uti Konung Eriks fängelse.

SÄNDEBUDET.

Men äfven Ni har burit upp den lön
Som ofta faller på förtjenstens lott.

KERN.

Då den är af det slag, som min förtjenst —
I rågadt mått jag skördat har dess lön.

SÄNDEBUDET.

Ni blifvit glömd, åsidosatt — —

KERN.

Jag minst
Kan öfver glömska klaga.

SÄNDEBUDET.

Anspraak, hvilka
På nya tjenester kunde grundas, skulle
Kanske på lösan sand ej byggas.

KERN.

Hårda,
Som hälleberg de voro, dem jag tjenat.

SÄNDEBUDET.

Med skäl Ni öfver hårdhet klagar, då
En man, som Mäster Kern, har lemnats
Att irra hjälplös uti ödemarken.

KERN.

Den är ju skadedjurens rätta hemvist.

SÄNDEBUDET.

Er kraft var stor, då. andras plan Ni utfört.
Den blir förfärlig, när Er egen hämnd
I egen hand Ni tager. De, som hafva
Att tacka Er för allt, för kungaspiran,
Och gäldat denna med en tiggars staf,
De kunde väl omsider röna, att
Ni lika väl förmår att — ta' som gifva.

KERN.

I grafven af Ert skämt tycks ligga allvar.

SÄNDEBUDET.

Det är ej skämtet, som — — vill öppna grafvar.

KERN.

Ert allvar vill det då? — — Åt hvem, åt hvilka?

SÄNDEBUDET.

Er hämnd i valet af sitt offer tvekar.
Den har ett val. Vi ej förstå hvarandra.

KERN.

Jag Er förstått långt bättre, än Ni menar.
Men liksom Ni har velat anförtro
Er egen hämnd åt mina svaga krafter,
Jag lägger ner min hämnd i Edert våld.
Är den ej då i goda händer? Kern,
Som mördar har en kung, hur skulle han
Nedlåta sig att drabba nedom thronen?

Kern aflägsnar sig långsamt.

SÄNDEBUDET.

Du mig förstått! Dock endast till en del
Du ej begripit vådan af att fatta
En plan som min och ej gå in derpå.
Jag ej haft äran mörda kungar; därför
Jag nöjes ock med vida lägre offer.
Du ej lärt glömma. Du det lära måste!

Han rycker en dolk ur sin barm och hastar efter Kern, men mötes under farten af Bengt Bonde.

SCEN XIII.

Sändebudet. Bengt Bonde.

SÄNDEBUDET.

Fatalt!

BENGT BONDE.

Ett sällsamt fredsbud, herre, höjer
Ni upp en sällsam oljoqvist, som tecken
Af Er fridfärdighet!

SÄNDEBUDET.

Vi lefve ju
Här i Claes Flemings tider. Såsom saken,
Som bör betecknas, sådant är ock tecknet.

BENGT BONDE.

Har hit Ni kommit, för att föra ut
Herr Flemings domar, bort Ni måste träda.
Från dessa skogssnårs natt. Hans värsta dåd
Sky mindre ljuset, när de nå fullbordan,
Än mången ann's skenheligaste bragd.

SÄNDEBUDET.

Jag ej förmodat att dig återfinna
Såsom loftalare af Flemings bragder.

BENGT BONDE.

De prisas ej, om jag ett lönnmord tadlar,
Hvaraf en värnlös gubbes lif tycks hotadt.

SÄNDEBUDET.

Gemensam ju för oss är vän, som ovän.

BENGT BONDE.

Men medlen att dem vinna eller kufva
Desamma äro ej.

SÄNDEBUDET.

Vi råd ej hafva
Att splittra våra krafter genom split.

BENGT BONDE.

Ej Finlands bönder kunna från sig stöta
Sin enda fasta, starka bundsförvandt.

SÄNDEBUDET.

Nu talar du, som jag af dig det väntat.
Från denne bundsförvandt till Er jag sändes,
Med löfte om det kraftigaste bistånd.

BENGT BONDE.

Jag tviflar, att Ni gått från honom utsänd.

SÄNDEBUDET.

Är du från dina sinnen? Hvem väl annars
Mig skulle skickat, om ej Hertig Carl?

BENGT BONDE.

Med hjelparen, på hvilken vi förtröste,
Jag icke mente Hertigen, men — Gud!

SÄNDEBUDET.

Den hjälparns bistånd Ni tillräckligt rönt.
Hög tid det är, att Ni från denna vädjen
Till rätte hjälparn, han, hvars bud jag bär.

BENGT BONDE.

Gudlöse hädare! Vi blott för långt
Oss vändt från Honom, som kan ensam hjälpa,
Och därför tyckas vi förlorade.
Jag nu ej vill föröka längden af
Det skuldregister, der vår synd blef tecknad.
Och kommen hit uppå Herr Flemings lejd,
Mitt löfte jag vill hålla i all helgd;
Det gånge se'n, som Herrans vilja fogar.

SÄNDEBUDET.

Att du har räddat kungamördarn Kern,
Uti din himmelska meritförteckning
Visst nådigt tages upp.

BENGT BONDE.

Har Kern jag räddat?

SÄNDEBUDET.

Du tycks dig ångra nu.

BENGT BONDE.

Ett hindradt lönnmord
Man aldrig plä'r i våra bygder ångra.

Slut pa första acten.

ANDRA ACTEN.

En sal i Abo slott.

SCEN I.

Fru Ebba Stenbock. En Åldrig Tjenare.

FRU EBBA, med yttersta oro.

Hvad har du att förtälja? Onda hudskap?
Det är ju så? Om något godt du visste,
Då skulle glädjen springa såsom förbud
Ur dina ögon; allt ditt väsen lysa
Liksom en fröjde-eld, den upp man tänder
Att sprida segerbud, långt innan ordet
Har hunnit det förkunna. Men ditt öga
Det stirrar dystert, dina läppar darra
För bördan, som de än ej burit fram.

TJENAREN.

Jag eger intet att förkunna — —

FRU EBBA.

Jag din tystnad väl förstår. Den är ett galler,
Bak hvilket du den värsta nyhet stänger,
Liksom ett skadedjur, att den ej, lössläppt,
Mitt hjerta sarga må. Du tror mig svag.
Har du ej än lärt känna mig dess bättre?
Jag är ju Flemings maka. Oss du tjenat
I fem och tjugu år. Du märka bordt
På denna tid, att jag mig hann bereda
Uppå det värsta. Menar du dig kunna
Uppsluka allt det onda, du förnummit,

Liksom du orden qväft, som borde vittna
Om hvad som händt min Johan?

TJENAREN.

Jag vid Gud
Bedyrar, att ej till min kunskap kommit
Det ringaste om honom än.

FRU EBBA.

Och detta
Du säger kallt, liksom du blott försäkrat,
Att du ej vet, hvarom i månen hviskas.
Har allt, hvad mensklig känsla heter, skyggat
Tillbaka från den kalla, hårda jorden,
Och trängt sig hop i modershjertats värma?
Begärde detta kunskap om sin älskling
Af luftens vindar eller hafvets vågor,
De skulle finnas mera villiga
Att lyssna till dess önskan, än de ménskor,
Af hvilka godt man väntar, då man dem
Bevisat godt. — —

TJENAREN.

För första gången nu,
Högädla fru, jag måste önska att
Jag ej så mycken godhet af Er rönt:
Så otacksam jag då ej skulle tyckas
Stå inför Er i denna stund.

FRU EBBA.

Förlåt,
Du trogne, gode tjenare, den orätt,
Hvarmed en moders oro kränkt ditt sinne.
Jag vet det väl, om du en droppe glädje
Mig kunde hämta, skulle du den söka

Med svullna fotter bortom alla öknar.
Den enda droppe fröjd, som än kan läska
Mitt hjertas heta törst, dock skimrar bortom
En härjad trakt, af ovissheten utsträckt,
Emellan Johans öde och min själ.

SCEN II.

Fru Ebba. Tjenaren. Claes Fleming.

FRU EBBA, till den inträdande Claes Fleming.

Du kan ju allt i detta land, närhelst
Det gäller blott din kung. En vink af dig
Kan samla härar, båda menigheter
Att resa sig i massa, eller jaga
Som lösta falkar öfver land och rike.
Men när det om ditt eget blod är fråga,
Din ende son, I hvilken Flemings namn
Och lif skall lefva än, när du är stolt,
Du obekymrad tycks, som då det gäller
Att låta blodet flyta ur din kropp
På något slagtfält för din afgud, kungen.
Vår Johan är förlorad — — —

CLAES FLEMING.

Lugna dig!
Ännu ju intet är förloradt.

FRU EBBA.

Intet!
Och detta kan du säga. Hvad skall menskan
Förlora, att det borde synas något?
Kan den, som redan mistat har ett öga
Och hotas med att ock det andra mista,
Kan den väl vänta lugn, som vore intet

Å färde, tills att med dess sista ljus
All verdens ljus för evigt blifvit utsläckt?
Är det ej nog med hvad vi re'n förlorat?
När vi vår dotter miste, halfsläckt redan
Mitt ögas dag mig tycktes uti tårar.

En häftig skakning genombärfvar härvid Flemings själ.

När nu vår Johan äfven går förlorad,
Det slocknar helt och hållet, ifall tårens
Uttömnda källor ännu gömma qvar
Så mycket, som en bergets skrefva gifver
Åt den, vid henne dignar, tärd af törst.

CLAES FLEMING.

En mor, som led förluster, dina lika,
Har rätt att klaga; men hon bör ock hoppas,
Att Gud barmhertig ser till hennes sorg.

FRU EBBA.

O, kunde jag det hoppas! Men jag fruktar,
Att om vår Johan uppsöks af Hans blick,
För fädernes missgerning barnet drabbas.

CLAES FLEMING, brusande upp i vrede.

Hör upp att qvida dårligt, qvinna, öfver
Hvad som du icke vet ännu ha skett,
Och icke heller hända kan. Är Johan
Gås-ungen lik, som, kläckt utaf en höna,
Sig vågat några famnar ut från stranden
Och lemnat modren sörjande derpå?
Skall Flemings son ett dygn ej våga ströfva
I närmsta skogar, utan att han tyckes
Förlorad, om han några timmar dröjer
Mer än hans mor har gifvit honom lof.
Har du då glömt de Vijk, som åtföljt Johan?

Han ensam ju försloge, om det gällde
Att skydda hundra nunnor, släppta lös
Utur ett kloster. Faran den är ingen.
Och om också en sådan funnes, ville
Jag att sig Johan lärde småningom
Blott lita på sig sjelf. Det kan behöfvas
Med tiden — — —

Han tillägger lugnare:

Jag dessutom redan skickat
Ett tjog af raska knektar i hans spår.

Vändande sig till den gamle tjenaren.

Gå äfven du, som i hans barndom burit
Så ofta Johan uppå dina armar.
En moders tårar äro heliga,
Och bränna bittert, der de falla ned.
Du känner, mer än någon, marken het,
Hvarest de gjutits, och du skall ej hvila
Din bräckta kraft, förr än du återhämtat
Den, som dem pressat och dem torka kan.

FRU EBBA.

Tack för det ordet, du min lefnads stolthet!

Fru Ebba och Tjenaren gå åt skilda håll.

SCEN III.

Claes Fleming. En Småsven. En gammal Sjö-Officer.

SMÅSVENNEN.

Ett Sändebud från Hertig Carl begär
Att blifva hördt.

CLAES FLEMING.

Nu re'n! Bed bonom vänta.

Småsvennen går.

CLAES FLEMING, till Officeren.

Välkommen! Blir sjöfogelfångsten god?

OFFICEREN.

Mer rik än någonsin. De gamla kullar
Framföda ungar, såsom vågen vågor.
Ej göms en vik uti vår vida skärgård,
Der ej ett segel börjat lustigt leka
Med vårens muntra vindar, och ej längtar
Att pröfva deras kraft, till stormar vuxen.

CLAES FLEMING.

Det låter godt. Dock bättre ej, kamrat,
Än af dig, gamle hafsörn, jag det väntat.
Du dina vingar får väl lossa snart
Och dermed klappa grundligt om hvar fiskmås,
Som fiska vill i grumligt vatten här.

OFFICEREN.

En sådan vågar sig väl ej så lätt
Till våra skär, så länge vid dem ligger
Den gamle, trogne skytt — Claes Fleming. Men,
Ifall den frestar det, med skjuten vinge
Den bloda vågen skall, hvarpå den flyr.
Det lofvar jag.

CLAES FLEMING.

Och du har aldrig lofvat
Det du ej ville eller kunde hålla.

Officeren går.

SMÅSVENNEN, ånyo inträdande.

Hans Kunglig Höghets Sändebud — —

CLAES FLEMING.

Får bida.

Småsvennen går. En ung krigare inträder.

SCEN IV.

Claes Fleming. Soldaten.

CLAES FLEMING.

Är du beredd?

SOLDATEN.

Jag är det, nådig herre!

CLAES FLEMING.

Du rida måste till Kexholm, min gosse,
Igenom natt och dag.

SOLDATEN.

Skall ske!

CLAES FLEMING.

När dit
Du anländt, uppsök genast Arvid Stålbarm.
Gif honom detta bref. Deri står skrifvet,
Hvad Svensk och Rysse, Gud och hela världen
Må läsa och förkunna, när och fjerran.

SOLDATEN.

Lätt är att gömma slika hemligheter.

CLAES FLEMING.

Kan du bevara dem af tyngre art?

SOLDATEN.

Skänk mig den nåden, att på prof jag sättes.

CLAES FLEMING, betraktande honom en stund under tystnad.

Så full af lif du är, du tycks mig dock
Som grafven trofast. Om uti din själ
Jag sänkte ned ett bref, som ej är skrifvet? —

SOLDATEN.

Om det ej läsas bör, det göms försegladt
Tills domsbasunen bryter det.

CLAES FLEMING.

Nej, förr
Det öppnas måste, för att göra verkan.
Det gäller — lifvet — uti hvarje mening.
Förstår du det?

SOLDATEN.

Javäl, fullkomligt.
Jag blir odödlig, om mitt lif beror
Blott på min tystnad — när jag tiga borde.

CLAES FLEMING.

Jag tror, att ej mitt bref kan skrivas bättre,
Än i ditt unga, varma blod. Välan!
Mitt skrifna bref du ber att lemna få
Åt Arvid Stålmarm ensam — i ett rum,
Hvars mur ej öron har för — det oskrifna.

Ger honom en ring.

Du visar honom denna ringen, prydd
Med anletsdragen af vår kung, ock hvilken
Du gömmer, till ett minne af ditt budskap.
När han den sett, han tror dig som mig sjelf.
Då säger du: Claes Flemings vilja är
Oåterkalleligen denna: Ut man drage
Med underhandlingen om freden, mäklad
På lumpna villkor. Upp de få ej fyllas!
Men brytningen med östra grannen bör
Undvikas i det längsta, tills att kungen
Med all sin makt kan kasta sig i remnan
Och storma fram till segrens högsta mål,
Bak hvilket hvilar fred — men fred, som ligger
På ärofulla lagrar, och ej vräks,
Liksom ett mättadt rofdjur, mellan stycken
Utaf vårt sönderrifna hemland. — Säg
Åt Stålmarm — och han skall dig väl förstå:
Om Fleming bjuder handen till en fred,
Som sliter hjertat utur Finlands barm,
Då må den sista bödelsknekt man låta
Bortslita högra armen, ifrån honom
Och hänga den på tornet i Kexholm,
Som nidingstecken och en korpars lockmat.
Vet du det icke skrifnas mening nu?

SOLDATEN.

Jo, store höfding. Tack för det Ni låtit
Mig se så djupt in i Er höga själ.
Och om mitt värf jag väl fullända mäktar.
Så skänk mig en belöning.

CLAES FLEMING.

Hvilken?

SOLDATEN.

Den,
Att när Er högra arm åt striden pekar,
Få tåga främst deri. Om ej mitt öga,
Tills att det slocknar, skådar mot det mål
Som af Er visas, må mitt unga hufvud
Få samma plats, dit Eder hjeltearm
Ni ville flyttad, om den kunde teckna
En fred, som slete hjertat ur vårt land.

Soldaten går. Småsvennen inträder och stannar tigande vid dörrn.

CLAES FLEMING.

Om Sändebudet hunnit hvila ut,
Så bed det hedra mig med sitt besök.

Småsvennen går. Sändebudet inträder.

SCEN V.

Claes Fleming. Carls Sändebud.

CLAES FLEMING.

En tolk, en öppen, af den Furstes bud,
För hvilken vi en lika känsla hyse,
Välkommen till de fjerran nejder, der
Man länge bidat fåfängt att förnimma
Kungörelsen utaf Hans öppna vilja!

SÄNDEBUDET.

Haf tack för denna helsning, sådan jag
Den väntat af en vän från ungdomsåren.

CLAES FLEMING.

Din väg och min, som ofta stötte samman
Vid trapporna till konung Johans thron,
På hvilka samma nåd steg ned till båda,
Ha' sedermera ej på länge råkats.
Jag, envis som en Finne — som det heter
Har stannat, der min ungdomstid mig ställde,
Och mannaåldern band mig än mer fast.
Mitt tröga sinne, hvilket hårdnat till,
Likt isens skorpa på en bergsjös djup,
För nya intryck långsamt tinar upp.

SÄNDEBUDET.

Du är och blir dig lik. Ej derpå tviflas.

CLAES FLEMING.

Väl denna själens styfhet för en sjelf
Käns obeqväm, men mest ändock för andra.
Men ej jag kan likväl med afund se
En sinnets rörlighet, som rastlöst täflar
Med torra trädet, fallande i svallet
Af våra forsar, der de, evigt unga,
Ej ens sig gömma undan vinterns kyla.
Jag ofta stått på dessa strömmars kanter,

Med undran skådande det lätta spelet,
Som med ett sådant lösryckt träd kan lekas.
Det syntes nyss så rotstarkt, fäst vid jorden,
Som gaf det näring och mot dagen lyfte.
Och kort derefter dansar det så lätt
På strömmens lösa mark, af nya vågor
Städs' sänkt och lyftadt, enligt deras nyck.
Det svarfvas glatt, likt ålen i dess grannskap.
Der rötter bundo det vid marken troget,
Nu bildar sig en spets, så hvass, så skarp,
Att det kan tränga genom hvarje hinder,
Som skulle möta på dess hvirfvelbana,
Sig slingrande mot obestämda mål, —
Ifall ej strömmens nya infall kasta
Det sönderbrutet emot strandens klippor,
När leken icke roar strömmen mer.

SÄNDEBUDET.

Förlåt, Claes Fleming, om jag bryter af
Den yra flygten af de fantasier,
Som, oförhindrade af sinnets styfhet,
Den nyss Ni sjelf hos Eder har beundrat,
Er hänför till poëtisk målning af
De bistra lekar, Finlands forsar leka,
Ifall de icke dämmas — till exempel
Af slagnes lik, som vräkas ned för dem.
Det ärende, som fört mig hit till Er,
Är af en annan art, än att förnimma
Naturbeskrifningar, hvarmed det roar
Ert snille att ge lif åt land och vatten.
Ni bör ej slösa bort Er tid uppå
Ett sådant lappverk, som af Finlands djeknar
Och runo-smidare långt bättre göres.
Ni är en målare af högre slag:
Ej tomma ord Er anstå, utan färger,
Som Ni har rifvit sjelf — Ni vet nog hvadan.

CLAES FLEMING.

Jag felat, medges; mest deri likväl,
Att den naturbeskrifnings varma trohet.
Ni misstyckt utaf obekanta skäl,
Har bortsmält pantsaret af lugn och köld,
Hvari Ni sannolikt har trott Er böra
Ikläda sinnet, vid ett möte med
En knarrig gubbe, som i fordna tider,
Oaktadt all Er vänskap, ofta rönt
Missödet att ej fullt behaga Eder.
Jag dock ej ovan är, att se det språk,
Mitt hemlands dalar lärde mig att tala,
Med föga nöje spordt af alltför mången.
Men jag kan icke hjälpa det. Min tunga
Med svårighet sig böjt för utländskt ljud,
Och tankar, som ej fullt mitt hjertas varit.
Jag mins, att uti sjelfva Rådets kammar
Mitt uttal ofta väckte mera knot —
Ty endast detta hördes uppenbart —
Än meningen, som utaf talet uppbars.
Ni tyckes icke älska diktens drömmar;
Och verkligheter finnas, hvilkas sanning
Oemotståndligt inta'r öppna sinnen,
Så träffande ock dikten stundom kännes.
Men skulle Ni, som jag, ha vuxit upp
Bland detta folk, der, såsom sjelf Ni säger,
Hvar djekne, ja, hvar bonde födes skald,
Och dikten ofta hyser mera allvar,
Än det, som mången hyllar såsom sanning
Ett ögonblick, förglömdt, det nästa, re'n —
Då hade Ni förutan harm kanske
Den bild besett, som kallats fram af nöjet
Att återse Er, städse lik Er sjelf,
Ehuru många skiften om Er slitits.

SÄNDEBUDET.

Ni mycket mins, hvarom ej nu är fråga;

Men hufvudsaken stötes allt mer fjerran
Från Eder tanke. — Svensk, och utsänd af
En Furste, som är Svensk framför allt annat,
Min talan jag till Fleming ville ställa,
Såsom till Svea Rikes Riddare
Och Råd, fastän hans vagga blifvit kastad
Af slumpen på en mark, ej ärorik
Som modrens, hvilken adopterat honom.

CLAES FLEMING.

Ni tycks ej fästa hälften af den vig
Som Eder herre, Hertig Carl, vid Finland.
Men Ni ju icke känner det. På afstånd,
Betraktadt från en annan kust, det synes
Helt annorlunda, än vid noggrann forskning. —
Dock jag förglömt, att årets svåra tid
Ej låtit Er den närmsta vägen taga
Uppå Er färd till detta slott, som var,
Såsom jag hört det sägas, färdens mål.
Er kosa, sträckt längs dessa låga kuster,
Som stigit upp ur Bottenvikens djup,
Har utan tvifvel varit lärorik.
En resas svårigheter skänkt Er säkert
Åtminstone den tid, som var nödvändig,
Att uppå ort och ställe samla in
En skörd af kunskap, hvilken ej kan undgå
Ett sinne, vant att ej förgäfves forska.
Jag hoppas dock, att de besvärligheter,
Som Eder mött, ej kändes tryckande.
När man, som Ni, frambär en Furstes uppdrag,
Som med ett synnerligt intresse fästes
Vid hvarje yttring ur de rörelser,
Af hvilka Finska folkets sinne lifvas,
Bör tacksamhet och nit bortrödja lätt
De stötestenar, hvaraf stråten spärras.

SÄNDEBUDET.

Har Ni omsider uttömt rikedom
Uppå de brutna bilder, dem Ni slösat,
Liksom en sönderslagen spegel, hvilken
Ur alla sina stycken återger,
Förklenade, de föremål, som först
Uti naturlig storlek der sig visat. —
Ni ser, Er målnings-ifver lockar mig
Till efterföljd, fast härmningen är svag,
Och icke uppnår skärpan af Er pensel.
Dock gerna afstår jag Er segerpriset
I denna täflan. Ty ej hit jag kommit
Att leda in en fåfäng strid om ord.

CLAES FLEMING.

Jag anar det; men jag ej dela kan
Föraktet, som Ni hysa tycks för — ord.
Det finnes vissa, bakom hvilka gömmes
En lefnads hela, djupa andemening,
Och framför hvilka mannen står som vakt,
Tills att hans fall afbryter väktarkallet.
Ni visat böjelse att stundom lägga
Nog mycken mening i en annans ord;
Kanske det händt Er någon gång också,
Att lägga alltför liten i Ert eget.
Men om jag rätt förstår Er, är det ej
Er egen mening, som Ni nu vill tolka:
Det är en sons utaf den store konung,
Hvars minne vuxit i min själ tillsamman
Med all den vördnad, jag hyst för hans hus,
Med all den trohet, jag deråt har egnat,
Och egna skall — så sannt Gud hjelpe mig!

SÄNDEBUDET.

Ert tänkesätt är känt af hela verlden,
Och konung Gustafs störste son har tacksamt,
Så högt som någon, aktat dessa känslor,

Hvaraf en ringmur slås kring Wasas ätt.
Hans aktning, städse stor, har vuxit högre,
Om möjligt är, för Eder nu, Claes Fleming.
Han vördar denna mannakraft, från hvilken
Ej ärens lie någon sena bortskär.
Han ser i Er ett föredöme af
Den viljas styrka, som sitt öde bär,
Likt hjeltens fasta arm sitt svärd i striden.
Han skänkt mig äran att till Eder bringa
En gärd af denna aktning — — —

CLAES FLEMING.

Min är äran.
Det öfverstiger, hvad jag kunnat hoppas,
Att hertig Carl har afsändt Er allenast
I ett så ringa värf, som det Ni uppger.
Men jag ej eger rätt att derpå tvifla.
Och det mig gläder desto mer, som jag
Ej kunnat skörda denna högre aktning,
Hvarom Ni ordnat, annorlunda än
Igenom några tjenester, dem min trohet
Mot Sveriges konung mera sökt än mäktat
Bevisa sednast. Inte i vittnesbörd
Kan gifra mera kraft åt mitt beslut
Att stå och falla för min konungs rätt,
Än bifall af en furste, som naturens
Och mensklig lag har ställt vid thronens fot,
Att styrka, stödja den vid hvarje anfall
Emot dess oantasteliga helgd
Af brottet eller vilseledda sinnen.
Stödd uppå grunden utaf denna helgd,
Kung Sigismund, Din thron statt städse säker,
Som på en kyrkas altare dess prydnad,
Hvarefter nidingshanden sednast sträcktes.
Men hägnad af Din Farbrors trogna vård,
Den trotsar, dubbelt säker, alla skiften.

SÄNDEBUDET.

Det gladt mig högt att höra dessa uttryck,
Som göra rätt åt kraften af den furste,
På hvilken allt, hvad finnes redligt Svenskt,
Sitt bästa hopp om Sveriges framtid bygger.
Om Carl ej funnes, skulle detta hopp
Förgås i obekanta ödens dimma,
Likt båten, roderlös, på oceanen.
Carl delar stora männens gudalott:
Blott vissheten derom att till de finnas,
Förslår att gifva högre mod åt starke
Och trygghet åt de svage, hvilka känna
Att någon tänker, handlar, står för dem.
Det är den trygghet, hvilken stärker hären,
När stridens stund är inne, om den litar
Derpå att föraren är stor, är hjelte.
Det är den trygghet, hvilken lifvar vandrarn,
Då han ser solen, fast omätligt skild
Ifrån hans låga ståndpunkt, lysa stråten.
Det är den trygghet, som så mången känner,
Vid tanken derpå att Claes Fleming lefver.

CLAES FLEMING.

Ert sista ord har slappat nerven af
Bevisningen, Ni velat föra ut.
Och ej jag neka kan, att jag ej delar
Fullkomligt denna lära, som Ni hyllar
Med samma ifver, som Ni fordom talte
Om annat, hvarom förr vi varit ense.
Ni tycks nu vänta säkerhet för starke,
Liksom för svage, med ett ord: för Staten,
Af kraften hos en eller annan menska:
Ty endast detta är ju äfven Fursten,
Åt den Ni nu afgudadyrkan egnar.
Min tro är än, såsom den var, en annan.
Högt skattar äfven jag väl kraftens gåfva,
Men tror ändock, att hvarje sådan är

En möjlighet till godt och ondt allenast.
Och frestelsen till ondt är endast större,
Der större lott af kraft dertill blef gifven.
En trygghet blott, ett värn allenast finnes
Mot hvarje nyck utaf en enskilds styrka:
Det kunga-makten är, kring hvilken lagen
Sitt helga famntag slår, som diademet
Sin fasta ring kring kungens panna sluter.
För lagen finns ej svaga eller starka:
Det endast likar finns, liksom för Gud,
Som står så högt, att hvarje skillnad bleknar
Bort för Hans dom, och godt och ondt blott väger.

SÄNDEBUDET.

Men kraften, hvarmed kunga-handen knytes,
Kan böja spiran till ett bödelssvärd,
På hvilket lagen kasta tycks ett sken
Af rätt ännu, då re'n det drabbat
Långt bortom lagens gränser — —

CLAES FLEMING.

Är det väl
Det öfvermått af kraft, Ni känna lärt
Hos konung Sigismund, som närt Er fruktan
För missbruk utaf kunga-makten; eller
Väcks denna bäfvan utaf någon annan,
Hvars kraft vill lägga spiran i hans hand
Och sedan vigter i en vågskål, som
Ej lagens är, men lätt kan lyfta dennas?

SÄNDEBUDET.

Jag vill besvara frågan med en annan.
Kan det ej hända, att en konung, hvilken
Sjelf vek till sinnes, saknar kraft till ondt —
Liksom till godt — lätt finna skulle verktyg,

Mer eller mindre kraftbegåfvade,
Men städse redo att med tunga-manteln
Kringhägna dåd, dem Söderns bravo höljer,
Ej utan rysning, under blodad kappa?

CLAES FLEMING.

Den, som har makten, saknar sällan medel
Att föra ut sin vilja, som är lagens.
Men äfven den, som blott till makten sträfvar,
Kan finna redskap lätt, till allt beredde.
En konung får dock följa fritt sitt val;
Har ingen orsak att det låta falla
På andra än de bäste, mest förtjente.
Men den, som nödgas att till målet smyga,
Han måste gripa till hvad hjälp, som först
Förirrat sig uppå hans dunkla stråt.
Och ingen undrar därför, att hans redskap
Ej handlar olikt den, som tänder mordbrand,
I nattens mörker, under menskors hydda,
Som slumrat in med frid, men väckas upp
Af lågor, ödeläggelse och nödrop.
Den hand, som vållat ofärd, drages bort,
Liksom ett irrsken slocknar uti kärret.
Se'n det har vandrarene vilseledt.
Men bördan af den skuld, som tyngder brottet,
Ej bör ju kastas uppå deras skuldror,
Dem pligten bjöd att släcka mordbrandslågan,
Fast endast de uti dess sken sig visa,
Och natten höljer nattens första dåd
Och den, som det föröfvat, tvår i oskuld
I närmsta källa brandens spår från handen.

SÄNDEBUDET.

Din lust att måla ut på nytt dig gripit
Med ökad ifver. Svåra tider gjort
Ditt sinne bittert. Samma tiders ofärd

Med smärta fyller upp den Furstes hjerta,
För hvilken du din aktning nyss betygat.
Han älskar, äfven han, de goda redskap,
Som mäktas ro åt Sveriges rike skänka,
Och hägna lagens altare och kyrkans.
Dock du, Claes Fleming, ställt dig alltför högt
Igenom eget värde och igenom
Den tanke, du hos honom om det uppväckt,
Att han i dig ett medel skulle söka
För fosterlandets frid och för dess välfärd.
Han ärar dig såsom en bundsförvandt,
Den ypperste i hela Svea land,
Som bär i handen svärd, i barmen hjerta.
Han tror ej hoppet svika, som försäkrar,
Att du med råd och dåd vill bistå honom
Vid planerna, som Sveriges lycka kräver.
Ett sådant sinne såsom ditt ej tjasas
Af guldets glans och maktens: men så stor
Finns ingen dödlig, att han kan utföra
De största värf förutan stora medel.
Bjud därför endast, och din viljas bud
Är äfven Hertigens, den stund du lägger
Din hand med gammal vänskap i hans hand;
Och allt, hvad han förmår, förmår du äfven,
Och hvad han eger, tillhör äfven dig.

CLAES FLEMING.

Det är ej första gången Hertig Carl
Har slösat på mig oförtjenta anbud.
Hans löftens stegring visar, att hans tro
Uppå min trohet mot min konungs sak
Har stigit till sin höjd; ty annars kunde
Hans löften ej förnyas, och han ej
En niding finna inom Sveriges gränser
Nog fräck att bära fram till mig hans anbud.
Ni bad mig bjuda något. I ett fall,
Likt detta, ej det vore mig tillständigt

Att bjuda något annat än mig sjelf.
Med kropp och själens alla krafter, hembär
Jag detta offer åt min konungs farbror,
Då han mig aktar värdig ett förbund,
Hvars afsigt är att trygga kunga-thronen.
En bundsförvändt bör dock ej tomhändt ställa
Sig in på mötesplatsen, der förakt
Blott skulle möta honom, om han vågar
Förutan jemngod styrka visa sig.
Berätta därför, hvad Ni sjelf har sett,
Och det, hvarom Ni visshet än kan vinna,
Förr än Er färd på Ålands haf blir trygg.
Säg Hertigen, att Finland, som har lockats
Af dolda, dunkla makters lömska svek
Att bära afvog sköld emot sin Konung,
Är lugnt omsider, lugnt som kyrkogården,
När snön sin svepning bredt utöfver den, —
Hvari de dödes ro så sällan störes.
Hans hjerta skall väl svida vid den tafla,
Som Er vältalighet för honom breder.
Men han bör trösta sig. Ej hans var viljan
Att så det skulle gå, och han ej "rifvit
De färger", hvarmed taflan måste målas.
Säg honom vidare, att denna här,
Som kufvat Finlands djerfva bönder, står
Hvar timma redo att till stoft förtrampa
De händers vanmakt, som än spörja lust
Att söla perlorna på kunga-kronan;
Att flottans segel skola svälla snart
För östanvindar, hvilka meja bort
Hvar krypväxt, som sig ville resa upp
Att kasta skugga uppå kungens makt.
När sådant budskap Ni kan föra fram
Till Hertigen, Er herre, står Ni säkert
Välkommen inför honom, som för mig.
Emellertid jag hoppas Ni ej vägrar
Att bli min gäst på detta slott, tills Ni
Med större trygghet börjar återfärden.
Och borgens frid skall skydda Er emot

Beröringen med folk, som lösa rykten
Ha' kunnat stämma oblidt. Och för öfrigt:
Besvärligheten, vållad genom trängseln
Af allahanda menskor på Er hitfärd,
Gör ensligheten för Er högst behöflig,
På det att Ni i ostördt lugn må ordna
De spridda dragen af Er upptäcktsresa.

SÄNDEBUDET.

Ej utan skäl Ni yfves att förblifva
Er städse lik. Jag känner Er igen
Också på denna gästfrihet, Ni bjudit
Mig oombedd. Jag hoppas likväl, att
Ej länge deraf nödgas göra missbruk.
Det vissa är, att Hertigen, från hvilken
Som Sändebud jag afgått har till Eder,
Ej underlåter att i rikligt mått
Det öfvermått af omsorg vedergälla,
Hvaraf Ni aktat värdig en person,
Som inför Er hans egen föreställer.
Knappt våren, som ur Sveriges sjöar stiger,
Skall hinna sätta sig på deras stränder,
För att ur lättad barm dra' efter andan,
Förrän Er nye bundsförvandt skall stå
Beredd att motta' Er och alla dem,
Ni dragit med Er — med ett öppet handslag.
Ni vant Er lita mest på egen styrka;
Men Ni skall lära Er, att Hertig Carl,
Fast han Er aktat värdig ett förbund,
Sjelf eger krafter nog, att hvarje trots,
Förnärmande hans höghet, trampa neder;
Det må då yfvas högt på taggarna
Af kunga-kronan, eller uti stoftet,
Omkring en simpel riddarsporre, hväsa.

CLAES FLEMING.

Jag är för gammal, att numera lära
Mig något synnerligen nytt. Dock tackar
Jag Er för den förklaring, Ni mig gaf,
Om huru stark sig anser Hertig Carl,
Och hvad han tror sig kunna vedervåga.
Ett sändebud ju uppfyllt allt, hvad man
Af honom någonsin begära kan,
När han sin herres rätta mening mäktat
Fullkomligt uppenbara. Detta lyckats
Er kanske mer, än sjelf Ni kunnat tänka;
Och därför bör Ni lätt Er sjelf förlåta,
Att minnet så af gammalt som af nytt,
Framkalladt genom mig uti Ert sinne,
Har satt i svallning Edra känslors ström,
Så att ur den uppvärktes ett och annat,
Som för Er sjelf Ni kanske velat gömma.
Er rätta afsigt likaväl Ni vann,
Liksom jag min. Mitt tänkesätt Ni känner.
Det är sig likt. Jag känner Ert. Och därför
Jag hyser säkert hopp derom, att Ni
Er arm skall bjuda åt oss och Ert hufvud,
För att bekräfta segern af den sak,
Som, rättvis, räkna kan på högre bistånd,
Än till och med den djerfve Hertig Carls.

Fleming går.

SCEN VI.

SÄNDEBUDET.

Mot denna klippa krossas hvarje stål,
Och klangen utaf guldets öfverröstas
Af en, som ljuder högre ur hans inre:
Hans evigt enahanda sinnes skarpa guldklang.
Beundra måste jag, som honom hatar,
Hans fasta viljas hårdhet emot allt,
Som verkar smältande på andra hjertan. — —

Men ett förhårdadt ondt ej eger väl
Mer anspråk på att skonas, än ett annat,
Som mindre stelnat under många solhvarf.
Och värre klippa till förargelse,
Än denne här, ej ställt sig midt i svallet
Af tidens flod, som bryta vill sin bana. —

Dock hvad ej stål förmår att hålla ut,
Det kan väl vattnet dock omsider tära.
Pris vare Söderns djerfva snillestyrka!
Uppfinningskraften, ammad der, af större
Behof att leda högre planers fortgång,
Har uttänkt hjälp, der synlig hjälp försvinner;
Har skapat läkemedel, hvarest stålet
Ej mäktar skära bort det ondas rot.
Af denna lifssaft bringas ljudlöst bot,
Men säkert, ofelbart, — lik undergången
För dig, hvars vilja utaf jern sig kastat
Emot en annan lika väldig vilja,
Som för till thronen, den du fåfängt hägnar.
Du litar på en rättvis sak, på Gud;
Men hvarje sak blir rättvis, när den lyckats,
Och Gud, som lät den lyckas, derigenom
Bevisar, att Han sjelf var med om den.
Claes Fleming! I ditt arma, vilda land,
Du lärt dig föra svärdet blott och bilan:
Du är en nybegynnare i konsten att
Framdrifva planer till ett önskad mål.
Och föga tid dig återstår numera
Att återhämta, hvad du har försummat.
När ankaret blir lyftadt, när din flotta
Af österns storm mot Sveriges kust skall jagas,
Då käns din arm, den du så trotsigt lyftat
Mot fursten, hvilken jag mitt bistånd egnat,
Förlamad första gången, men för evigt.
Du bortgår som en skugga, och din lefnads
Utslitna segel, hvilka städse svällde
Enformigt för en enda vind allena,
Hopvecklas på den graf, som gömma skall

Den störste man, som denna tid gaf Norden —
I fall han ej dess störste dåre varit.

Han går.

SCEN VII.

Claes Fleming och Bengt Bonde inträda under samtal med hvarandra.

CLAES FLEMING.

Du känner ju det gamla ordet, Bengt,
Af högre vishet taladt ut, än vår:
Den, som till svärdet griper, falla bör
För svärd. Den läran sammanfattar strängt,
Men rättvist, domen öfver Eder alla,
Som omsmidt Edra yxor, hvarmed Ni
Bordt endast föra krig mot trädens kronor.
Ni vapen deraf gjort, som lyftats fräckt
Mot kunga-kronans helga tempel-lund,
Af hvilken ensam kan beskäras hägn
Emot de stormar, som de svage härja.

BENGT BONDE.

Re'n sedan långlig tid ej obekant
Den helga läran var mig, som Ni, herre,
Ånyo åberopar, såsom dom
Att fälla oss, se'n våra hufvu'n fallit
För Edra bilor, mer än Edra svärd.
Jag hört det ordet ofta repas upp
I fall, som bittert mot hvarandra svurit;
Och det har kastat tvekan i min själ,
Så att, i bruset utaf tviflets hvirflar,
Den sanna meningen försjunkit bortskymd.

CLAES FLEMING.

Förvillelsernas makt är stor, J blinde,
Som lemnen Er åt ledare, mer blinde

Och värre, än J sjelfve. Solklar dock
Är ordets mening, der den ej förfalskas.
Det är en slutföljd blott utaf ett annat:
Gif Kejsaren, hvad Kejsaren tillhör.

BENGT BONDE.

Den tolkningen, som nu af Eder gifves,
Är en bland dem, på hvilka jag har grubblat.
Men när jag sedan åter har besinnat,
Hur mild den helga Gudalärarn vär
Också emot den ringe, som utaf
De mäktige på jorden blef förblandad
Med markens stoft inunder deras sulor,
Då har en annan mening åter blixtrat
Omkring det svärd, för hvilket den bör falla,
Som först till svärdet skoningslöst har gripit.

CLAES FLEMING.

Och huru lyder denna andra mening?
Hos mig har aldrig uppstått mer än en.

BENGT BONDE.

Jag derpå icke kunnat tvifla. Men
Han, som med kärlek trifdes bland de låge,
Förtryckte, hvilka i Tiberias våg
Sitt hjerta svalkade, förbrändt af nöden,
Han talte endast om den andens frihet,
Som borde fästa vingar vid de bojor,
Af hvilka slafvens kropp till jorden bröts —
Att dessa skulle trycka mindre tungt.
Han kände, äfven Han, en qualmig tryckning
Utaf den dystra smedja, vid som verlden,
Hvari åt Juda-folket fjettrar gjötos.
Af jernet, hemfödt uti kejsar-grufvan.
Han visste, att ett svärd i slafvens händer,

Mot Romarns pantsarklädda hjerta brutet,
Blott nya länkar skulle gett åt bojan.
Och därför talade Han blott om hoppet,
Och sökte vända blicken upp mot himlen,
Långt från den jord, der blodiga ruiner
Allenast skulle krossat hoppets vinge,
Och sölat dennas skära glans för alltid.
Men skulle svärdet först blott gripits af
En Sigismund — och ntaf dem han utsändt —
Hvem vet, om icke fridens Gudatolk
Då sagt, att de just bordt för svärdet falla?

CLAES FLEMING.

Du menar det?

BENGT BONDE.

Så är min mening, herre;
Men om den träffat rätt, det vet ej jag.
Vi lärt så litet, vi, som tuktas upp
Med svärdet blott, att slika djerfva frågor
Vi endast tvingas kasta fram, men lösa
Förmå vi icke dem.

CLAES FLEMING.

Men därför ären
Ni också desto brådare att lyssna
Till hvarje munnens väder, hvilket blåser
Ur svikande profeters tomma hjernor.
Det vädret gör Ert sinne uppblåst, tränger
Derur all sanning, pröfvad och befastad
Af seklernas erfarenhet, och fyller
Er själ med hugskott, lärda utantills,
Och som ett ögonblick ej profvet hålla.

BENGT BONDE.

Så måste saken synas Er. Ni oss
Har sett allenast ifrån höjden af
Er häst, hvars hofvar trampat våra skördar;
Från mynningen af de kanoner, hvilka
Förkrossat våra lemmar; genom flammor,
Hvari sig speglat gruset af vår boning.
För oss, som sjunka ned på detta grus,
Sig mycket ter likväl helt annorlunda,
Än det ifrån Er höga ståndpunkt röjes.
Så pröfvade, vi lärt oss pröfva allt,
Förr än vi tro derpå. Uti ett tillstånd,
Så hopplöst såsom vårt, vi måste hoppas
Att meningar, dem fordna sekler alstrat,
Utplånas skola eller jagas undan
Och gifva vilka för en annan mening,
I bättre samklang ljudande med Hans,
För hvilken sekler tyckas som en stund;
För hvilken Ni, den väldige Claes Fleming,
Står såsom menska blott, så väl som vi.

CLAES FLEMING.

Jag vill ej tvista här med dig — —

BENGT BONDE.

Man vet,
Att Ni ej älskar detta slags bevisning.

CLAES FLEMING.

Du är bra djerf, förtröstande uppå
Ditt lejdbrefs skygd, forskansningen, bak hvilken
Du smög dig hit, liksom en mullvad kryper
Inunder mörka hvalfvens säkra gömmen.

BENGT BONDE.

Jag litar på mitt lejdbref, det är sannt:
Ty på Ert riddar-ord jag städse litat.
Men ej jag smög mig hit. Jag vågar väl
Ej säga, att med öppen hjälm jag kommit, —
Som hvarje riddersman försäkra skulle,
Om än hans lock af hjälmen aldrig tryckts. —
Af öppen dag min gång likväl belystes.
Och om jag aldrig vågat träda upp
Förutan värnet, skänkt af Edra lejdbref.
Ni skulle ej så vred uppå mig blicka
I denna stund, och ej för Er jag stod.

CLAES FLEMING, räckande honom handen.

Det är en sanning, Bengt. En modig man
Står inför mig, och gerna vill jag tro,
Att en rättskaffens man der står derjemte.
Men jag förmodar, ätt du icke ställt
Din kosa hit, för att dispyter väcka
Om hvarje olik mening, som oss skiljer
Ifrån hvarandra. Gerna du behålle
För dig din mening, som jag min behåller,
Blott dina handlingar laglydigt böjas
Inunder det, som gälla bör för alla.

BENGT BONDE.

Jag hittills trott: vår handling borde vara
Blott öfversättning af vår menings grundspråk.

CLAES FLEMING.

Nej! Nej! Och evigt nej! Hvar enskilds handling
Bör böja sig inunder samhällshvalfvet,
Som sammanbinder, hägnar, lyftar allt,
Af kunga-spiran lyftadt sjelft mot himlen.
Du har väl sett uti Domkyrkan, Bengt,
Hur sjelfva dessa högsta pelare,

När de mot hvalfvet nått, sig ödmjukt buga,
För att, förenade med dem, som höjas
Från andra sidan, ge åt hvalfvet stöd.
Hur ginge det, om hvarje sten ur muren
Framspringa ville och sig häfva upp
Emot det hela, eller golfvet sökte
Sig resa upp till tak — — —

BENGT BONDE.

Ack! Hvalfvet der
Ej störtar ned mot golfvet, att det krossa.

CLAES FLEMING.

Det skulle göra så, om uppror brunne
Uti dess alla lemmar. Uppror, uppror!
Se der den vådeld, hvilken allt förderfvat.

BENGT BONDE.

Det slapp då ut omsider, detta ord,
Som, stängdt i Edert hjertas kammar, ryckte
Uppå dess väggar, för att väg sig bryta,
Såsom ett vilddjur, spärradt i en bur.
Ni slungat, herre, på oss ordet uppror,
Se'n Ni, måhända mer än någon annan,
Utkastat sjelfva saken, som Ni döper
Med det ochristeliga namnet: Uppror!
Två stafvelser, som sluka all vår rätt.
Liksom oss Gud en sådan aldrig gifvit;
Som bränna våra kojors arma hem,
Liksom en offer-eld den armes gåfva;
Som mörda våra kroppar, likasom,
Ej Herrans ande lif dit aldrig gjutit.
Allt menskligt anspråk, stammande från Gud,
Från våra fäder och från deras furstar,
Allt, allt tillintetgöres, sköflas, kastas

Som agnar, till en lek för alla vindar.
Och hvarför blir vårt menskovärde störtadt
I denna lejongrop, man kallar uppror?
Emedan vi ha kastat våra kroppar
Till sköld för våra själars högsta väl;
Emedan vi vår andes frihet värnat
Mot den papismens trældom, som oss hotat,
Och vår lekameliga frihet mot
Det Pohlska slafveriets skam och ofärd.

CLAES FLEMING.

Fantomer utan verklighet och blod
De faror voro, hvilka Er förvillat
Att kalla ned på Eder andra faror,
Blott alltför verkliga och öfverhöljda
Af blod, som bordt och kunnat sparas till
Ett bättre bruk. Papismens spöke skickats
På Er af prester, som Er enfald brukat
För snöda ränker; andra lika fåfängt
Er skrämt för Pohlska träldoms-okets spöke.

Radzivill uppträder med buller och bång.

BENGT BONDE.

Till dessa andra hör väl äfven denne?

CLAES FLEMING.

Ett lefvande bevis åtminstone
På spökens svaghet träder upp med honom.
Låt därför icke skrämma dig; dröj qvar

Pekar på ett sidorum.

I detta rum, tills fursten gifver vika
För bonden. Vi som vänner måste skiljas.

Radzivill, som dittills sysselsatt sig med sin persons uppputsning, framträder då de sista orden sägas, ooh följer med föraktande blick Bengt Bonde, som drager sig undan i det anvista rummet, hvars dörr ej stänges.

SCEN VIII.

Claes Fleming. Furst Radzivill.

RADZIVILL.

Ert vänskapsband har en betydlig längd.
Då ena ändan släpar der i dyn,

Han pekar åt sidorummet.

Den andra deremot förlorar sig
Vid Majestätets sol, ibland dess strålar.

CLAES FLEMING.

Är jag nog lycklig att ha träffat rätt,
Då jag förmenar att, bland andra titlar,
Den af en stråle ock tillkommer Er?

RADZIVILL, sjelfbelåten.

Ni tviflar, herr Baron, uppå min vänskap?

CLAES FLEMING.

Visst ej, min Prins —
Radzivill bugar sig förbindligt
man hyser icke tvifvel
Om det, hvarpå man icke alls kan tro.

RADZIVILL.

Min herre! — —

CLAES FLEMING.

Ni Er vant i hvar belöning.
Som af Er skördats, se förtjensten lönt.
Ni bör mig därför fatta rätt, då jag
Försäkrar mig ej tro på Eder vänskap:
Min furste jag den icke har förtjent.

RADZIVILL.

Är den betänkligheten Eder enda?
Man vänner mellan ju ej räknar noga.
Den man, som äran har i dessa tider
Att som ståthållare i Finland helsas.
Bör, mer än någon annan, känna att
Förtjensten ensam ej rekommenderar.

CLAES FLEMING.

Hvad menar Ni dermed?

RADZIVILL.

Jag Eder mening
Förutan kommentarier ju fattat;
Månn' ej min mening röner samma framgång?
Men lemnom dessa bagateller. Då
Jag uppsökt Er, herr Fleming, var min afsigt
Ej den, att mitt missnöje tolka öfver
En småsak, sådan som Er brist på vänskap.
Min obelåtenhet sig reser upp
På högre grund, och nyligen den fått
Förökad näring.

CLAES FLEMING.

Vant att frossa städse

Ju detta Edert älsklingshusdjur varit.
Låt höra, hvarmed Ni på nytt det matat.

RADZIVILL.

Såsom Ni vet, jag länge önskat hade
Sjelf taga närmare i ögnasigte
Det stycke kärr, hvarom vi slitas här,
Med svultna djur och än mer svultna bönder.
Jag tänkte, efter mogen öfverläggning:
Än ligga isens bryggor qvar, de enda
Som leda öfver strömmar och moras,
Af hvilka vandrarn dränks och sjelfva landet.
Men, minskad, lemnar snön dock öppen plats
För modets djerfhet, som sin väg vill bryta.

CLAES FLEMING.

Hvart land behäftas af olägenheter,
Hvarmed man måste göra sig förtrolig,
Om hjeltemod ej skall behöfva slösas
På det, som vanan byter till en lek.
Vi, som ha vuxit upp med grodorna
Uti de kärr, ur hvilka till Er stiga
Ömsom förakt och ömsom någon — fruktan,
Vi färdas öfver våra isars snö
Så lätt, som molnens skuggor gå deröfver.
Vi tumla mellan våra sjöars skär,
Som fogeln kryssar mellan töcknens klippor.
Vi skulle dock ej utan obehag
Oss vältra i det femte element,
Hvarmed naturen riktat sina fyra,
Då höstens mörker på ett sätt i Pohlen
Förkroppsligas, hvarvid Ni blifvit van.
Det därför fägnar mig, att Ni betänkt —
Förr än Ni gjort Er till en ny Columbus —
Olägenheten af ett företag,
Hvars stora vigt Ni sjelf väl bäst kan inse.

RADZIVILL.

Men min uträkning slog dock felt totalt.
Snart voro de förråd, vi medhaft, tömda.
Och då sig infann verklig brist på det
Nödvändigaste, bland den stora suite,
Jag ansåg böra omge mig, — ej blott
För rangens skull, jag innehar i staten,
Men äfven för att värdigt föreställa
Den konung, som af mig representeras.

CLAES FLEMING.

Det var försigtigt. Annars ej så lätt
Till vigten af Ert värf man ana kunnat.

RADZIVILL.

Ej nöden hade nått ännu sin höjd.
Hvad tycks? Jag sjelf till sluts har nödgats sakna
Ej blott bekvämlighet, men äfven sådant,
Som jag väl aldraminst förr kunnat tro
Att jag, en Radzivill, umbära skulle.

CLAES FLEMING.

Der intet finns, har Kronan mist sin rätt.

RADZIVILL.

Må vara Kronan! Men jag frågar: hvad
Angå mig dess förluster? Mig, som kunde
Det första rike köpa, som blir ledigt.
Det vittnar ej om ordning i ett land,
Der herrar, såsom jag, behöfva svälta —
Och törsta ännu mer.

CLAES FLEMING.

Det låter sällsamt,
I detta vattendränkta land.

RADZIVILL.

Ert inkast,
Det smakar — Finskt, som landets enda dryck. —
I början gick det dock behjelpigt an,
Så länge vi än kunde låta slagta
Hvar bondhäst, som ej ville mera fram.
Vi födde så, fast med en mager spis,
Vårt folk. Till sluts dock funnos inga hästar,
Och ej vi kunde vänta att det packet,
Från hvilket vi dem tagit, skulle skaffa
Till uppehälle åt oss något annat,
Då deras armar ej ens skänkte oss
De lättjefulles bistånd.

CLAES FLEMING.

Kanske var
Den lättjan, som ej tillät folket bruka
Till Eder tjenst sin arm, ett uttryck endast —
Ett missförstådt måhända — af en godhet,
Som dock i botten bor utaf dess sinne. —
Men hvilken båtnad kunde dessa armar,
Mot Eder sträckta, bjuda Er, min furste?

RADZIVILL.

Er fråga är naif, liksom den ursäkt,
Hvarmed Ni öfverskyler packets fräckhet.
Jo, hjelp behöfdes väl. En tidig vår
Bortslungat isbron ifrån alla forsar,
Och brutit hvarje strand för dessas flöden.
Så vidt som himlen sträckte sig utöfver

Vårt hufvud, flöt en parodi på himmel
Vid våra fötter, hotande hvar stund
Att reda oss en lika graf, som den,
Hvari kung Pharaos drack sista skålen
För Juda-folkets lyckosamma resa —
Ifall ej endast sagan fyllt pokalen.
Vår fara lærer varit stor. Dock derpå
Pohlacken tänker sist. Men vida större
Var den förargelse vi måste tåla
Af dessa mennisko-amphibier,
Som kräla i de Finska kärren, hvilka
Ej afund hysa bordt mot elementet
I Pohlen, dit Er tanke nyss sig sänkte.

CLAES FLEMING.

Ej utan ömkan kan man höra, Prins,
Ert Pohlska mod, satt på så hårda prof.
Men mitt deltagande Ni än ej fört
Till sista gränsen för Ert lidande.

RADZIVILL.

Vi sågo här och der förvägna pojkar
I forsens värsta svall sig tumla om
På båtar, mera flarn än skepp, och skamlöst
Förhåna nöden af vår svåra ställning.
De ropte till oss, att vi skulle komma
Och fiska från dem deras brudar, samt
Dem sjelfva hänga såsom kläppar i
De kyrkoklockor, som än finnas kvar.
Ett sådant hån af dessa slafvar framdref
En galla, som ej kunnat lösas upp
I allt det vatten, hvaraf säkerhet
Gafs dem, med hvilka det stod i förbund,
Men ämnade oss sjelfve blott förderf,
Så smädligt, som de ord vi nödgats smälta.
Ha! Det är ej ännu tillräckligt knäckt.

Det fräcka sinnet uti dessa öknars
Skogs-menniskor. Det fordras dertill, att
De skulle fostras upp af Pohlska herrar,
Med piskor utaf jern. Så kan det blifva
Än något af dem. Alla dagar dock
Ännu ej hafva sett sin sista qväll.

CLAES FLEMING.

Den natten torde än ej vara nära. — —
Men sökte Ni ej gifva dessa slafvar,
Såsom Ni dem behagat kalla, försmak
Af den uppfostran, som dem en gång väntar,
I fall det skulle blott bero af Er?

RADZIVILL.

Hvad menar Ni, att vi då göra skulle!
De fleste ibland dessa vildar flydde
Till skogs och sökte der sitt rätta sällskap,
Och läto ej sig locka fram derur,
Fastän, till straff och till varnagel, vi
Hvarenda höggo ned, som kunde gripas.

CLAES FLEMING.

På sådan lockmat man sig ätit mätt
I detta land, hur än man annars svultit.

RADZIVILL.

Den fastan kan ha sina goda sidor
För det der folket — fastän jag ej sjelf
Blef styrkt i tron på dess nödvändighet,
Då den min egen kropp tog nyss i anspråk.
Den tjena kan till dubbelt ändamål:
Som bot för kättarene, hvilka fallit
Utur Katholska kyrkans helga sköte

In i villfarelser, dem timligt straff
Hemsöka bör på förband, så att syndarn
Ej blifve onäpst, äfven om den dom,
Hvars följder våra prester flytta hä'n
I andra verldar — utaf giltigt skäl —
Ej någonsin uti fullbordan går.
Men äfven som en förberedelse,
En späkning af den syndiga lekamen,
Kan denna fasta, hvarom nu vi tale,
På Finska folket öfva nyttig verkan.
Dess hunger böjer vilda sinnets trots,
Och gör affällingen nog mjuk, att krypa
Till korset, hvarifrån man honom lockat.
Jag är väl ej, i hvad mig sjelf beträffar,
Bigott; men skandalöst det synes mig likväl,
Att detta land, som lyder under Pohlen,
Skall lemna tillhåll åt ett kätteri,
Förtjent att göra Finlands alla skogar
Till blott ett enda bål för Finlands folk.

CLAES FLEMING.

Ett annat språk Ni fört, då detta folk,
Sig resande liksom en enda man,
Stod redo att med upprorsfacklan, lyftad
Uti sin hand, upptända bål, hvarpå
Man skulle brännt, måhända, kättare
Af annat slag, än dem Ni vigt åt bålet,
I fall Ni egt att här improvisera
Stor-inqvisitorn Torquemadas vålnad.

RADZIVILL.

Jag medger, att jag annorlunda talat
Förr någon gång — då misstag eller svaghet
Hos den förvaltning, hvaraf Finland styrdes,
Gaf packet lust att mucka. — Vanan att
I politikens alla labyrinther

Mig reda, räknar detta sig till ära.
Barbaren endast binds af samma språk
Vid hvarje tid och rum; och, oförstådd,
Han tränger ej i skilda skiftens mening.
Det gällde förr att blidka, vinna tid,
Att dela sinnena, och att slå neder
Besträffande, uti de remnor, hvilka
Af lämpeliga talesätten öppnats.
Men sedan ändamålet vunnits, sedan
Min politik och Pohlens vapen segrat,
Det vore dårskap att än hänga fast
Vid ord, som all betydelse förlorat,
Se'n de beräknad verkan åstadkommit.
Att repa evigt upp, hvad förr man yttrat.
Det vore att vid slagets slut begynna
Upplocka ifrån marken alla kulor,
Som gifvit segervinning, och ej bruka
Dem, hvilka finnas qvar, att den fullborda.
Min mening är densamma, som den varit,
Fast mig blef gifvet medlens kloka val.
Jag ville förr det Finska folket böja
Till samma lydnad, som åt Pohlens herrar
En makt beskär, af kungar sedd med afund.
Så vill jag än. Men tiden, som är inne,
Mig lär ett annat språk, än det jag aktat
Nödvändigt, för att åstadkomma den.

CLAES FLEMING.

Att tala flerahanda tungomål,
Den gåfvan blef Er obestridligt gifven.
Men huruvida Ni det rätta bruket
Utaf Er tungas rörlighet har gjort —
Bedömandet deraf ej tillhör mig,
Som, fastän långt till åren hunnen re'n,
Mig lärt blott tala väl ett enda språk,
Mitt kärfva, mig så kära modersmål.

RADZIVII.I..

Ert modersmål? Ni menar kanske Finskan?
Jag fruktar, att Ni delar samma fördom,
Som äfven andra hysa här i landet,
Att detta pöbelspråk, barbariskt, liksom
De, hvilka dermed tolka råa tankar,
Skall aktas heligt, oantasteligt,
Såsom ett testamente, der en moder,
Med sin välsignelse, sin sista vilja
Har nederskrifvit med sin egen hand.
Det borde hägnas lika — om ej mer,
Än dessa tvenne andra språk, dem man
Har funnit godt att trampa neder fräckt
I spåren utaf Luthers villomening.
Men är det rimligt, att en vis regering
Skall låta komma sig till last det fel,
Som tynger Sveriges svaga kungars minne?
De hafva ej haft insigt eller kraft,
Att utur sina Finska slafvars själ
Bortfräta denna hinna utaf rost,
Som, under namn af eget språk, fördröjt
De kufvades försvinnande inunder
En segervagn, som rullar fram på hjul,
Ej mindre hala, än de äro tunga.
Det är ett missbruk, som ej mer bör tålas.
Ej Pohlens kungar och magnater kunna
Sig gifva tid att lära alla språk,
Dem slumpen kastat ned på deras tunga,
Som bilda massan uti rikets lydland.
Men dessa massor! Hvilken bättre stege
Kan dem beskäras, hvarpå deras själ
Bör klättra upp ur barbariets dy,
Än skyldigheten att till modersmål
Förvandla herrskarspråket — det, på hvilket
De buden böra utgå, som för alla
Ha' giltighet af en gemensam lag.

CLAES FLEMING.

Den resan, hvars besvärligheter tycktes
I anspråk tagit alla Edra krafter,
På långt när icke uttömt Edert mod
Till käcka, alltomfattande reformer.
Lik en jordbäfning, som på en gång ryster
På allt, hvad helst den finner ha' bestånd,
Ni spörjer lust att Eder skaparhand
På allting bära, som står fast i Finland.— —
Min liknelse ej saknar öfverdrift,
Jag medger det, men har dock någon trohet.
En jord, som bäfvar, lik en Pythia
Uppå sin heta trefot, håller sig
Med möda fast; förkunnar svindlande
Den straffdom, som, förutan prescriptions-tid
Och utan vad, skall nå fullbordan genast.
Den domen kan väl synas blott en nyck,
Ett hugskott, stiget i dens brända hjerna.
Som vill sitt infall gifva kraft af lag,
Se'n ingen vågar finna löjligt, oblygt,
Ett anspråk, som kan fylla mellanrummet
Emellan sig och verkligheten med
En graf, hvari allting ohjelpigt störtar,
Och hvarpå den, som redde grafven, sjelf
Är redo falla ned, en bruten vård;
Ty jorden, bäfvande — ej utaf svaghet,
Men under öfvermått af kraft — sjelf skonas
Så litet, som han något annat skonat.

RADZIVILL.

Hvartill den liknelsen? Den passar ej. — —

CLAES FLEMING.

Visst ej på Er, och ej på munnens väder;
Men väl på stormen, den de tyckas båda.
Ni har der bilden af reformationer,
Som försiggå i största stil. De drabba

Det reformerade och reformatorn
Med samma Herkuls-klubba. Stora städer
Bortsopas mera spårlöst, än de agnar,
Som synas länge sväfvat än i luften,
Se'n de från marken blifvit sopade.
Och dalens djup nu mäta höjders fall,
Och lätta vågor hviska om försänkning
Af trots, på hällens hårda panna tecknad.

RADZIVILL.

Ni talar som en bok, som Plinius,
Jag sett det der kring Napels paradis.

CLAES FLEMING.

Jag föga läst i böcker, och ej funnit
På jorden paradis. Men lifvets mödor
Och strid mig lärt åtskilligt minnesvärdt.
Förlåt att jag en teckning kastat fram,
Af vilda skakningar för Er, som sjelf
På ort och ställe uppsökt spåren till
Förstöringarnas jätteverkan, hvilka
Vi andra känna blott ur bleka sägner.
Men dessa spår utaf en jord, som bäfvat.
Och dervid bäfvan väckt så när, som fjerran,
I Eder själ ej tyckes lemnat intryck.
Ur dessa skakningar, der jättekrafter
Förstörarns jättelust uppburit, stiger
Till Eder ingen varning, som hörs ropa:
Sätt ej i gäsning elementer fåvitskt!
Ryck ej den grundval bort, som uppbär allt.
Ibland ruiner, som än vittne bära
Om det, som fallit, kan Ni sjelf försvinna,
Så att man ej ens vet att till Ni funnits!

RADZIVILL.

At gamla qvinnor lemnom spådoms-konsten. —

CLAES FLEMING.

Er Pythia-vishet manar Er, min Furste,
Att förespå tillintetgörelsen
Af allt, hvad Finland egt och skattar heligt.
Dess språk, dess gudalära och dess lag,
Samt denna frihet, hvilken adlat bonden,
Så långt som sagan minns, till menniska,
Och som gör Finlands folk, inunder allt
Sitt lidande, sin brist, sin nöd och ringhet,
Dock afundsvärdt för dessa starka horder.
Som, slafvar sjelfva, dertill göra andra.
Och ledas af magnater, som sin kung
Förakta lika djupt, som sina trälar.
Med vördnad skåden de exempel, Sverige
På denna kust ställt upp till efterföljd.
Det icke handlat likt banditen, som
Antänder strandens koja, för att se'n
Vid lågan värma sig en enda qväll,
Och ej besinnar, att en natt skall komma
Med kulen storm, som kastar fram behofvet
Att söka skygd inunder hyddans tak,
Och luta hufvudet mot tryggadt läger.
Ej Svensken gjort liksom den öfversvämning,
Hvarom Ni nyss berättat, hvilken sveper
Sin platta yta på hvar olikhet,
Som förr gaf lifvets former, färgers skiftning
Åt dal och kulle, äng och lund och tegar.
Ni tror, att denna dygd var blott en svaghet,
Ej mäktande att trycka stämpeln på
Hvar yttring af ett skiftrikt lif hos folken,
Som nacken böjt för Svenska vapnens tyngd.
Jag nekar ej, att Svenska folkets målsmän,
Som fört med ord och svärd nationens talan,
Väl sjelfve insett vanskligheten af
Försök att plåna ut det, som naturen
På djupa sinnens grund i sekler präglat.

Men jag tror dock, att detta vikings-lynne,
Som älskat segrens sång på ombytt kust
Och ifrån skilda klippor nya genljud
På stormens brus och vapnens klang, har gått
Igen i dessa Svenska kungars själ,
Som funnit mer behag vid färgrik mångfald,
Hvari sitt lif en trädgårds blomster yttre.
Än i likformigheten af en öken,
Som echo ger åt rop från tomma sinnen.

RADZIVILL.

Jag hört för mycket, och kan blott beklaga
Att Pohlens angelägenheter fallit
Uti en hand, så föga lämpad att
Dess viktiga intressen skickligt sköta.
Såsom Senator anser jag mig skyldig
Vid nästa Riksdag yrka på ransakning
Och räfst med de oformligheter, hvilka
Här äfventyra Republikens bästa.

CLAES FLEMING.

Gör Ni Er pligt; min skall jag söka fylla,
Som jag förstår den. Tillåt mig att bjuda
Er än ett tillägg vid anklagelsen,
Hvarmed Ni täckes hota. Ej jag vet
Att Pohlens "Republik" det aldraminsta
Kan vänta, hoppas eller äfventyra
Vid min förvaltning uti detta land.
Ej Republikens ärender jag gått,
Och ämnar ej för denna stå till ansvar.
Jag känner inga herrar öfver mig,
Men blott en Herre: Svea Rikes Konung.
Mot den, som djerfves sträcka ut sin hand
Ur hermlins-mantlar eller slitna trasor,
Upp till hans diadem, skall jag försöka
Att föra ut besluten af den riksdags

Der pligt och trohet talat ur mitt bröst.

RADZIVILL.

Från barbariets tider komma dessa,
Som råa landtbåd.

CLAES FLEMING.

Ve den Pohlska bildning,
Som ej dem unnar säte eller stämma!
Den tid skall komma, då, fast landsförviste,
De bistert dömma land och folk till döden.

Radzivill går ut i vredesmod.

SCEN IX.

Claes Fleming. Bengt Bonde.

CLAES FLEMING, till Bengt Bonde, som tigande betraktar honom.

Hvaröfver grubblar du?

BENGT BONDE.

Jag tänker blott:
Om för ett år se'n, herre, på ett berg
Ni skulle stått, och Finlands folk kring Er,
Och hört Er tala, som Ni talat nu,
Då hade tjugu tusen klubbor, hvarmed
Vi luften klufvit eller krossat skallar.
Och som på oss se'n återfallit tunga,
Till bränsle spjälkta, uppvärmt våra hyddor.

CLAES FLEMING.

Det varit bättre för oss alla, Bengt.

BENGT BONDE.

Ja, utan tvifvel.

CLAES FLEMING.

Hvems är felet, att
Det bättre ej fått råda?

BENGT BONDE.

Allas!

CLAES FLEMING.

Måhända har du rätt.

BENGT BONDE.

Men lika visst
Är dock, att hvar och en af oss har lidit,
Ej blott för hvad han brutit sjelf, men ock
För andras synd: Ni, herre, icke minst.
En dåre, såsom den. Ni näpste nyss,
Kan locka eller störta i eländet
Mångtusende. Men det är ej en sådan,
På hvilken något ansvar finner fäste.

CLAES FLEMING.

Hvem drabbar detta?

BENGT BONDE.

Den, uti hvars namn
Det onda utförts; den, som lät det ske,
Och så sig bytt till en handtlangare

Åt egna verktyg, äfven då, när dessa
I annan riktning slintat, än man ämnat.

CLAES FLEMING.

Den låter detta ansvar stiga högt.

BENGT BONDE.

Ej högre dock, än deras ära stiger,
Som hägna lycka, rätt och frid i landen.

CLAES FLEMING.

Ej någon dödlig mäktar skapa detta,
Då tusen viljors roderlösa nycker
Hans afsigt korsa. Ej vår Herre ens,
Som dock ur intet hafver skapat allt,
Kan tvinga folken att bli lyckliga,
Då dessa all förnuftets ledning jäfva.
Men öfver hvarje enskild önskan står
Dock Konungen så högt, att han ej önska
Kan annat, än hvar undersåtes lycka.

BENGT BONDE.

Hans vilja möts ju af hvar enskilds trängtan,
Hvars högsta mål detsamma är som kungens.

CLAES FLEMING.

Den stund Ni tron det och hans afsigt lätten,
Stå kung och folk gemensamt nära målet.

BENGT BONDE.

Vi skola nalkas det, den stund Claes Fleming

Ej ljungar mot oss, men går framför oss.

CLAES FLEMING.

Tro mig: mitt lif ett högre mål ej önskar, —
Om målet ock betydde lifvets gräns.
Som Ni, jag föddes ju på dessa stränder,
Som barn der lekt och härdats der till man.
Så väl, som Ni, jag ville skåda lyckan
Uppblomstra uti alla våra dalar.
Med dubbel kraft jag skulle draga svärdet,
Då det ej mot Er gäller mer, men med.

Men vänner kunna vi ej blifva, innan
J blifvit Kungens män, så väl som jag.
Det är mitt ord, oåterkalleligt,
Likt dödens slutdom. Du förkunne det
Åt dem, som utsändt dig. Nu drag i frid
Rätt fram, och ej till höger eller venster
Din blick förvilla. Gud, den Högste, gifve
Att jag dig ej mer skåda må i lifvet.
Allt, hvad du sednast skött, är ej ditt värf.

BENGT BONDE.

Jag närmsta väg upp till min hembygd drager,
Med mera frid, än dädan jag gick ned.

Claes Fleming räcker honom handen till afsked.

Slut På Andra Acten.

TREDJE ACTEN.

En ödslig hafsstrand. Det är qväll. Månen har ännu ej stigit upp.

SCEN I.

Johan Fleming. De Vijk.

De Vijk går otålig med häftiga steg öfver scenen.
Johan Fleming nalkas långsamt och djupt sorgbunden.

DE VIJK.

Att låta vänta på sig något länge,
Det täckts min herre. Medan han har skött
Helt andra nöjen, blef det mig förunnadt
Att hålla sällskap åt de skogens korpar,
För hvilka heldre jag vill vara rof,
Än för den ledsnad, som beskäres gunstigt
Af kärleksdruckna svennens tomma löften.
Jag lätt begriper, att en sådan finner
Sig road af att sucka dag och natt,
Förklädd till herde, vid sin Chloës fötter.
Men mitt förstånd ej räcker till att fatta
Nödvändigheten af att den, som heter
Hans vän, skall nöta bort sin tid som skogsvakt
I ödemarker, der idyllen kyles
Af frost och is, till arga tankars bocksprång.
När du härnäst dig känner inspirerad
Att stämma upp ett nytt bucolicon,
Vill jag åtminstone mig se befriad
Från hvarje hederspost, hvarmed vår nye
Alexis ärar sina knapars skara.

JOHAN FLEMING.

Ej någon, högre än jag sjelf, kan önska
Att nu för sista gången ha' gjort missbruk
Utaf dens tjenester, som jag trodde vara
Den sista vän, mig återstod på jorden.

DE VIJK.

Din önskan, gråtmild, som det höfs en herde,
Fullbordas lätt. Jag känner mig för god
Att låta någon leka vän med mig,
Som tror att blott för det Claes Fleming — denne
Stormäktige, hvars alla titlar jag
Ej orkar minnas och än mindre nämna —
Har gifvit honom lifvet, han kan handla
Med hvarje vän, så som hans fader gör
Med detta land, för hvilket han sig säger
En faders ömhet hysa —

JOHAN FLEMING.

Detta är
Ändock för mycket! Jag ej väntat sådant
Af dig, och minst likväl i denna stund,
Då jag mig känner osäll nog att vilja
Mitt öde byta emot sonens af
Den förste tiggare, jag möta kunde,
Bland dem min far till tiggartafven bragt.

DE VIJK.

Min Johan! Gud i himlen! Hvad är det,
Som felas dig? Nu ändtligt flyktar bort
Den blindhet, hvarmed galen harm mig slog.
Så har jag aldrig sett dig än. För Guds skull
Säg, har mitt dumma ord dig sårat så?
Har det blott vidgat såret i ditt hjerta,
Af någon annan slaget skoningslöst?
Säg hvem det varit? Om den grymmes barm

Sig gömmer inom Carl den hårdes pantsar,
Jag skall det söka upp och kräfva hämnd,
I fall han ej förbarmar sig och straffar
Mig sjelf, för det emot dig jag har brutit. —
Min Johan! Se ej mer på mig med dessa
Så kärleksvarma ögon. Denna gång
De tända upp en afgrund i mitt bröst.
Låt dina blickar spruta eld, men harmens,
Blif vred emot mig, som dig förolämpat,
Och skändat uti galenskap din vänskap,
Som är mig dyr, såsom din systers kärlek;
Såsom det högsta, jag har egt och eger:
Som minnet af min moders hulda ömhet;
Som dessa ställen, skönare än något
I Norden annorstäds: min barndoms stränder,
På hvilka dagens ljus mig helsat först.
Blif vred mot mig — och sök i vredesmod
Att vedergälla blott en tusendel
Af all den orättvisa, jag begått,
Mot den, jag vore skyldig att försvara
Med lif och blod mot hvarje orättvisa,
Begången af en annan. Om du blefve
Emot mig vred och låte vredens utbrott
Framljunga, gåfve det mig samma visshet,
Som askans blixtar teckna ofvan jorden:
Den visshet, att ej vintern än fått makt
Men när, så mild och så förlåtande,
Din blick mitt hjerta rycker till ditt hjerta,
Jag tror, vid afgrundsflamman i mitt bröst,
En norrskenslåga stiga upp ur ditt,
Så blodrödt målande emot dess himmel
En vinters öken, hvori döden herrskar.

JOHAN FLEMING.

Du ber mig vredgas och att kasta våldsamt,
På askan af din nederbrunna harm,
En blix af vrede ur min öde barm.

Det vore som att vilja nederrifva
Ett altar, hvilkets flamma flög mot hvalfvet
Ett ögonblick för häftigt, och sig lade
Det nästa, utan att den skada gjort.
Det vore raseri. — Det är omöjligt
För mig att harmas emot den, hvars vrede
På nytt blott kastar ljus uppå hans vänskap.
Ack! Vreden är dock yttring af ett lif,
Som brusar ungdomsvarmt i blodets vågor.
Mitt hjerta det är dödt. Det slår väl än.
Emedan hjertats slag förnimmas sist
Af gammal vana, äfven sedan lifvet
Har flytt derur. Men det är dödt likväl.
Se'n dödsköld dämmer hvarje åder, som
Bar kraft deråt, att kunna klappa friskt.— —

Du arma hjerta, vore du ändå
Så hårdt, som qvarnens stenar, hvilka forsen
Framdrifver än, se'n de sitt arbet fullgjort.
De gnistra, brinna, medan de förtäras
Inunder fåfäng, men dock lustig rullning.
De äro starka, de. Den svages lott
Är och förblir att flykta, liksom dammet
Från trampad stråt, i hvirfvelvindens lekar.
Dock bättre är ändå att så förgås
I fria luften, än att ligga bunden
I qvalfull dvala, utan dödens ro
Och utan lifvets kraft. O! Jag behöfver
Frisk luft. Jag vill den fånga upp,
Der djerft den leker uppå brustna kanter
Af detta sista stycke is, som håller
Sig längst i viken fast ännu vid stranden.

Månen går upp.

Se huru isens spegel, ifrån hvilken
Vårvindar lyftat täckelset af snö,
Ler emot månen, som försofvit sig.
Men dess mer klarögd spritter nu ur sömnen,

Min skridsko bära skall en varelse, —
Hvars lif försöfvit sig också uppå
En jord, der den ej något har att skaffa, —
Kring blåa ytan, som en annan höljer,
Med svalka i sitt djup och rum för lugn. — —

Och du, min broder — du, som för mig varit
Mer än en sådan nånsin kunnat vara,
Min helsning hembär till min mor, den hulda,
Gif henne denna ring, som fästa skall
Mitt minne vid det bröst, mig närt och älskat.
Min brodershelsning för till henne äfven,
Som löna skall den vänskap, du mig skänkt.
Säg äfven honom — — Nej, säg endast att
Jag ej så snart lär återvända hem; —
Att mig en jagtfärd sannolikt skall föra
Långt bort till nejder, dem jag förr ej sett. — —

DE VIJK.

Din sinnesstämnings mörker breder ut
Ett täckelse af töcken, hvilket stänger
Min blick ifrån din smärtas dystra källa.
Igenom denna natt jag ser dock ett,
I ryslig klarhet. Harmen, som ej bryter
I öppen låga fram, den har du stängt
Uti din själ, så att deri ej finnes
Mer plats för vidden af vår fordna vänskap.
Till denna stund har aldrig någon tanke
Uppå ditt hjertas rena himmel stigit,
Som ej en öppen väg sig bröt till mitt.
Nu, då omätlig smärta hopar borg
Utaf bekymmer på din barm, jag aktas
Ej vänlig att få bära ock den andel,
Hvarpå jag tror mig ega giltigt anspråk,
Då jag din glädje fått så ofta dela.
Du vill gå bort. Hvad lindrig mening jag
Än sätta må uti din själs beslut,

Din återkomst tycks ligga lika fjerran
Och obestämd, såsom en lycklig framtid
För den, som städs vek längre bort från denna.
Och du ej har ett ord till vänlig helsning,
För honom, som du älskat mer än lifvet —
Han, som dig gifvit detta? —

JOHAN FLEMING.

Nej! — Du göre
Dock som dig lyster sjelf. Du bäst förstår
Att ställa dina ord, så att de icke
Den smärta öka, som de önska lindra.

DE VIJK.

I denna stund förstår jag blott en sak:
Det är, att följa dig, hvarthän du går,
Om ock till verdens horisont det vore.
Du har behof utaf frisk luft. Välan,
Jag är ej den, som säga vill åt sucken,
Då den, på hjertats bördor lyftande,
Sig tränger fram emellan dessa: Dröj
Och vänta tills att hjertat qväfs, då får
Du denna ro, du nu förgäfves söker.
Jag säger ej åt altarflamman, der
Den flämtar tungt inunder askan, hvilken
Derpå blef tanklöst kastad: qvarblif lugn,
Du sträfvar fåfängt upp till ljus och luft.
Jag är ej den, som säga kan åt dig:
Gå hem och afkläd, jemte manteln, sorgen,
Som tynger skuldrorna utaf din själ.
Men lika visst som ditt behof jag inser,
Att låta himlens fria vindar lyfta
Uppå din smärta, känner jag behofvet
Att andas samma luft, du andas in,
Att se hur tyngden småningom blir lättad,
Till hands att taga mot af all din sorg

Min del, hvars rättighet ej någon jäfve.

JOHAN FLEMING.

Ske som du vill. Så dödt är ej mitt hjerta
Ännu, att det ej skulle öppna sig
För strålen af ditt ord, du starke, som
Gud har mig gifvit, att min svaghet stödja.
Hur väl jag känner nu igen dig, broder!
En väntan under några ögonblick,
Som du trott glömda af mitt gifna ord,
Förslog att eld och lågor i dig tända.
Men om det gällde att åt vännen offra
Ett lif, af kärlek värmdt, — en framtids värld
Som vidgar sig i hoppets skönsta dager, —
Då syns uppoffringen dig blott en rätt,
Som ingen makt ifrån dig taga kunde.
Hvadhelst mig hända må likgiltigt är.
Mig skänktes ej den kraft, som handlar stort,
Och äfven till att lida eger jag
Långt mindre styrka, än jag hittills mente.
Men du, de Vijk, till stora ting är kallad.
Gud låte icke dig, hvars hjeltesinne
Ej anar ens att svek kan finnas till,
Gå under uti dessa tiders falskhet,
Der man på ingen vågar mera lita.

SCEN II.

Johan Fleming. De Vijk. En Tjenare.

TJENAREN.

Gud vare lof, att jag Er återfunnit!
Jag sökt Er, som en perla söks i hafvet.

JOHAN FLEMING.

En snäcka utan värde fann du endast.

TJENAREN.

Stort värde sättes dock på det jag funnit:
Det många ädla, äkta perlor kostat.

JOHAN FLEMING.

Är du den slösarn, som dem kastat bort?

TJENAREN.

Hvad är väl det, för Er jag gifva kunde,
Om ock mitt hjerteblod jag gåfve, mot
De perlor, som Er moders öga fällt
Utur sitt ädla hjerta öfver Er?

JOHAN FLEMING.

Hvad säger du? Min mor har gråtit?

TJENAREN.

Ja,
Så heta tårar, som en mor blott gjuter,
Då hon sin son förlorad tror.

JOHAN FLEMING.

Förlorad!
Ja, det är sannt. Förlorad är ju jag,
Fast annorlunda, än hon menat det.

TJENAREN.

När hon Er icke såg, hon såg blott sorg;

När hon Er återser, hon ser blott glädje.

JOHAN FLEMING.

Den glädjen blefve dystrare, än sorgen.
Jag vill bespara henne den. Farväl!

TJENAREN.

Med detta svar, och utan Er, kan jag
Ej återvända — —

JOHAN FLEMING.

Hvad! Är jag ett barn.
Som utan ledsven ej ett steg får taga?

TJENAREN.

Hvem ville icke synas evigt barn,
Inför en sådan moders kärlek, herre?

JOHAN FLEMING.

Ja, du har rätt. Jag önskar synas så,
Men kan ej mer. Min själ är fylld af hat,
Af ondska; och jag ej förtjänar,
Som barn, att tryckas mot min moders bröst.
När jag har hunnit åter blifva bättre,
Jag vänder om till denna sakristia,
Der allt, hvad godt och heligt är, förvaras.
Kanske att jag aflösning finge då.
Förr kan jag icke återkomma.

TJENAREN.

Heldre

Jag från en lejonkula går med ungen,
Än jag med detta budskap vänder hem
Till honom, som mig utsändt — —

JOHAN FLEMING.

Blef
Du icke skickad af fru Ebba?

TJENAREN.

Nej.
Jag på herr Flemings eget bud Er sökte.

JOHAN FLEMING.

Och nu du fruktar möta samma vrede,
Som den dig stötte bort från Åbo slott.

TJENAREN.

Det var ej vrede, herre! Faders-oro,
Utaf vår stränge höfding ej betvingad,
Blott darrade uti hans röst och blick
Ännu när han Er moder ville trösta.
Ej en, men tjugu gånger sporde han,
Afbrytande de viktigaste värf,
Om Ni ej syntes än? Han icke kunnat
Vår konung bida med en större ifver.
Och om ett fäste, han försvarat, varit
Bragdt till det yttersta, han icke sett
Emot ett lofvadt bistånd mer bekymrad,
Än längtansfullt han Eder ankomst väntat.

JOHAN FLEMING.

Du icke bordt mig säga detta.

TJENAREN.

Hvarför?
Då sanning, pligt och kärlek mig det bjudit.

JOHAN FLEMING.

Bäst vore, om mig ingen skulle älska:
Jag allas kärlek blott med otack lönar.

TJENAREN.

Hvem kan Er se och icke älska Er?
Ifrån den tid, då jag på Svidjas backar
Er bar omkring, så hård jag ingen funnit,
Att den på Eder blifvit ond, herr Johan.

JOHAN FLEMING.

Så ung jag är, jag annat sett än du. — —
Gå medlertid, du gode, sakta hemåt.
Vi unge skola på de lösta vågor
Vår lycka söka.

TJENAREN.

Dröjen icke länge,
Jag Er besvär, vid allt hvad heligt finnes.

Han går.

SCEN III.

Johan Fleming. De Vijk.

DE VIJK.

Den gamla mening vill du följa, Johan?

Den gammles mening vill du tolja, Johan?

JOHAN FLEMING.

Kan du betvifla, att jag ville det?
Men jag det icke kan. Som brottslingen,
Emellan hästar sliten, slits min själ.
Min moder gjuter sorgetårar, och
Jag får ej byta dem i glädjens. Det
Är dock för rysligt. Om du visste allt!

DE VIJK.

Jag säger dertill amen; men ej fattar
Hvarföre jag ej detta allt får veta.

Hexan inträder. Då Johan Fleming ser henne, vänder han sig bort, för att
aflägsna sig.

SCEN IV.

Johan Fleming. De Vijk. Hexan.

HEXAN.

Du viker undan för mig nu; dock bättre
Det varit, om du gjort det härförinnan.

JOHAN FLEMING.

Jag då ej lärt det enda, jag af dig
Har lära kunnat.

HEXAN.

Och det var?

JOHAN FLEMING.

Att hata!

HEXAN.

Det var att söka vattnet öfver ån;
Du ej behöft gå långt, för att det lära.

DE VIJK.

Tig, qvinna! Ej förbittre du hans sinne.

HEXAN.

Tror Ni väl, Junker, att jag kommit hit,
För att med sötebröd en Fleming fägna?

JOHAN FLEMING.

Han vet ej det, som jag, och derfor tviflar — —

HEXAN.

Skryt med Ert vetande, herr Johan, ej.
Om nu Ni visste, hvad Ni veta borde,
Ni icke skulle blicka vred mot mig,
Men på Er sjelf — i fall en mensklig känsla
Kan rymmas än uti en Flemings själ.

JOHAN FLEMING.

Hvad ondt har jag väl gjort? Jag ondt blott lidit.

HEXAN,

Hvad Ni har gjort? — Ni röfvat bort det sista

Af frid och lycka i en fridlös boning.
Ni gjort likt den, som mot en drunknande
En plank sträcker, för att — sänka honom.
Ni min Mathilda i förderfvet bringat.

JOHAN FLEMING.

Hvad säger du, förfärliga! Mathilda?
Har hon af ofärd drabbats?

HEXAN.

Ja, det värsta
Har henne öfvergått.

JOHAN FLEMING.

För Guds skull, menska,
Vill du mig döda, gör det mindre långsamt!

HEXAN.

Jag vill Er väcka blott till lif och känsla
Af Eder pligt.

JOHAN FLEMING.

Spar dina väckelser,
Och säg mig blott: Kan än Mathilda räddas?

HEXAN.

Jag hoppas, att det möjligt är ännu.

JOHAN FLEMING.

Då skall det ske, om jag ock måste störta

Ett altar ned, för att till henne hinna.

HEXAN.

På vida mindre helga ting Ni pröfva,
Till hennes räddning, får Ert mod och styrka.

JOHAN FLEMING.

Så mycket lättare de skola kufvas. Men
En riktning gif åt stormen i min vilja.

HEXAN.

Hvad vid Ert sista samtal förefallit,
Det är mig ej bekant. Men se'n jag fåfängt
Mathilda väntat, drefs jag af min oro
Att söka henne upp i skogen. Der
Jag mötte knektar, hvilka sins emellan
Omtalte, att Er fader utsändt dem,
Och att de sökte Er, herr Johan. Slutligt
Jag mellan träden såg Mathilda skymta
På afstånd. Men förr än jag uppnått henne,
Hon blef af knektar kringhvärfd, och de släpa
Nu henne våldsamt bort åt Åbo-sidan.

JOHAN FLEMING.

Jag fiender af väldigare slag
Mig hade önskat i en kamp för henne.
Men hennes fara är dock lika stor,
Som om af Lancelot hon blifvit röfvad —
Om icke större. Bort med blixstens fart
Jag ila vill — —

DE VIJK.

Nej, Johan, qvardröj här.
Af sinnesrörelser och vandring tömd,
Din kraft sig återhämta bör. Men allt
Hvad i min vänskaps makt kan stå, jag gerna — —

JOHAN FLEMING.

Hvad nu? Fullända ej. En möjlighet
Mig lemna, att din mening missförstå.
Om någon ann' än du fördristat sig
Att åt en sådan syfta, jag deri
Sett en uppsåtlig förolämpning, slungad
Mot denna, som jag nyss, förutan vilja,
Lät komma mig till last. — Ej den, som vill
Till himlen eller helvetet sig tränga,
Dit sänder sina vänner såsom ombud.

Han ilar bort. De Vijk följer honom.

HEXAN.

Det unga sinnet störtar utan roder
Emot sitt mål, och skall det långsamt hinna,
Oaktadt fartens hastighet. Min ledning
Dem skulle fört igenom skogen, säkert,
Som dykarn hittar stråten under vågen.

SCEN V.

Hexan. Bengt Bonde.

BENGT BONDE.

Du här, så långt från hemmet?

HEXAN.

I mitt hem
Du träffar mig som bäst: landsvägen, skogen.
Jag intet annat eger mer till hemvist.

BENGT BONDE.

Har ny förstörelse gått på de ruiner,
Hvari din boning smugit sig till lugn?

HEXAN.

Förstörelse inkom denna gången ej,
Som vanligt, utifrån. Lik själens,
Min kjas rubbning framgick ur dess inre.

BENGT BONDE.

Af hvilka onda andar åstadkoms
Den rubbning, som dig husvill gjort ånyo?

HEXAN.

Anklaga onda andar ej, om du
Ej första grunden till min ofärd vill
Uppsöka hos mig sjelf. Men närmast
Olyckan kommit genom det, som lemnats
Mig ensamt kvar, till tröst i allt mitt kval.

BENGT BONDE.

Du menar hoppet om din hämnd?

HEXAN.

Omensklig
Är frågans bitterhet, men väl förtjent:
Jag känner det, fast hämnden aldrig syntes

Mer rättvis, än i denna stund, då jag
Den goda engel sörjer, som fördröjt
Min hämnd kanske för länge. Min Mathilda,
Hvars åsyn stillade min törst derefter,
Ifrån mig röfvad, törsten dubbelt väcker.

BENGT BONDE

Gud velat så ditt vilda sinne tämja.

HEXAN.

Nej! En påminnelse Han ville gifva,
Att Hans långmodighet jag tröttat ut,
Då jag af svaghet kallnade för verket.
O! Vore jag så hård, som du mig tror,
Jag såge uti det, som händt Mathilda
Och henne drabba kan ännu, ett straff,
Förfärligt, så att helvetet blott kunnat
Uttänka det, men ej en menskohjerna.

BENGT BONDE.

Ett straff åt detta fromma, milda väsen?
Åt dottren af herr Gustaf — han, den bäste
Ibland de få af landets herrar, hvilka
I våra leder stridt och blödt med oss?

HEXAN.

Det onda, hvaraf hon blir skuldlös träffad,
Tillbakafölle på dens grymma hjerta,
Som sett mitt lidande och alla andras,
Och aldrig sport dervid en rörelse.
Men finnes något menskligt än deri,
Af ett oläkligt sår hans hjerta skulle
Dock blöda, om det visste, huru nära
Mathildas ofärd rörer äfven det.

BENGT BONDE.

Du talar gåtor. Ej jag fatta kan,
Hur Flemings barm kan träffas af de öden,
Som blott fullfölja, hvad han sjelf begynt:
De lidanden, hvaraf Mathilda hemsökts.

HEXAN.

Min gåtas lösning känner blott en Ende:
Men jordens tungomål Han talar ej.
Två kände den på jorden äfven förr,
Dock dessas röst förstummats re'n för alltid.

BENGT BONDE.

Tung trycker väl din gåtas hemlighet,
När du deraf så litet hittills delat.
Jag forskar ej derefter, då du obedd
Ej lagt den neder i min barm.

HEXAN.

Om icke
Den går med mig i grafven, blir det du,
Som bergar den åt lifvet. Tiden dock
Är dertill än ej kommen; och ett brott
Uppslukas af hvart ögonblick, som bortflyr,
Då jag ej sökt att rädda min Mathilda.

BENGT BONDE.

Kan jag dig bistå, är jag dertill redo,
Hvad äfventyr mig dervid hota månne.
Ej hvad han vågade, men hvad han borde,
Af hennes ädle fader vägdes ju,
Då han från maka drog och hotadt hem,
Att med oss andra strida folkets strid.

HEXAN.

Jag icke mindre af dig väntat, Bengt;
Du är en man, i ordets hvarje mening.
Min makt, som snart skall rädda Eder alla,

Är svag, när det Mathildas räddning gäller.

BENGT BONDE.

Jag trodde, att jag aldrig onödd skulle
Till lejonkulan återvända. — Herre!
Förlåt att jag ett mensko-ord nu bryter,
I hopp att icke bryta mot Din vilja.

Scenen förändras till Åbo stads torg, sådant det var i Sigismunds tid.
Domkyrkans torn och öfre resning höja sig i fonden, öfver de mellanliggande husen. Det är töcknig natt, som småningom ljusnar till klar vårmorgon. En talrik vakt af Svenskar och Pohlackar svärmar på torget kring krigar-eldar. Då sorlet på torget stiger allt högre, släckas efter hand, men hastigt, de få ljusen, som äro upptända i kringliggande hus.

SCEN VI.

Krasinsky. Olof. Svenska och Pohlska Krigs-Knektar.

KRASINSKY sjunger.

Ej på jordens rund det finns ett land,
Godt likt det, som ifrån Weichselns strand
Sig mot alla verldens kanter sträcker:
Mörka flickor glöda eldigt der,
Och hvar knekt, som lans i handen bär,
Af en furste, hvilkens makt sig sträcker
Längre än den stackars Kungens.

Pohlens rike är de fries jord:
Bonden blef till slaf allenast gjord,
Och han måste lyda blindt sin herre.
Om hans hustru nåd för denne fann,
Eller fästmän knipes bort, minsann,
Han för det ej blefve mycket värre,
Fast han kröns som stackars Kungen.

Uti Pohlen skärs med tälgknif guld:

Ej behöfver krigarn göra skuld,
Ty han eger allt hvad juden eger.
Man ej pratar städs om "rikets lag",
Lag är der blott krigarns välbehag,
Och hans svärd der mer än spiran väger
I den stackars Kungens händer.

Uti Pohlen kan en enda man
Vida mer än allas vilja kan:
Säger en sitt veto, nederfalla,
Liksom idel stoft, förslag och val,
Huru än må slösas fagert tal
Om det gagn, de kunde ge åt alla, —
Utom åt den stackars Kungen.

Ej på jordens rund det finns ett land,
Godt likt det, som ifrån Weichselns strand
Sig mot verldens alla kanter sträcker.
Tokig den, som lemnar Pohlens jord,
För att frysa bort sitt lif i nord,
Hvarest vintern utan ända räcker —
Hin må slåss för stackars Kungen.

Ni plägar icke tycka, fader Olof,
För mycket om de visor, dem vi sjunga;
Och denna, som Ni hörde nyss, väl delar
Ert höga misshag, som de andre alla.

OLOF.

Ni träffat rätt. Den, som de öfrige,
Hvarmed J smitten fräckt vår rena luft,
Är skändlig ock gemen. Men likaväl!
Ett ställe fanns deri, som syntes mig
Den största sanning innehålla, hvilken
På länge jag ur Eder mun kar hört.

KRASINSKY.

Du smickrar artigt, som din björna-art
Är städse van att göra. Roligt vore
Likväl att veta, hvilket ställe lyckats
Att skörda in ditt högtupplysta bifall. — —
Om jag ej missta'r mig, blef du förtjust
Vid tanken på den äran, som beskäres
Åt Pohlens bönder, uti deras hustrurs
Och fästemo's personer. Icke sannt?

OLOF.

Fy! — Utaf allt det fräcka, hvarmed visan
Var fläckad, detta dock var aldra fräckast:
Som bonde jag arbetat för mitt land,
Förr än jag bytte spaden emot svärdet,
Och började arbeta annorlunda
Derför; men lika troget, som jag hoppas.
Jag älskat har en fästmö, jag också,
Som blef min ungdoms maka. Längese'n
Den hulda togs från mig och från den jord,
För hvilken hon var alltför god. — Men när
Jag hör Er gäckas öfver afgrundsfog,
Som annorstäds drifts med det heligaste,
Jag falla vill på mina bara knän,
Och prisa Gud, som lät mig födas fri
Uti ett land, der kränkningen af hemfrid
Ej anses än som ädelt tidsfördrif
För den, hvars högsta värf är att den skydda.

KRASINSKY.

Ni faller åter i prediko-tonen,
Hvarmed Ni ofta re'n oss tråkat ut.
Ni borde sjelf ha ledsnat, som vi andra,
Att höra den, och Er moral, som fåfängt
I tid och otid bäres fram till togs.
Ni vet sjelf bäst hvad dråplig verkan Eder
Predikan haft; jag säger ej på oss —

Ty ej Ni sjelf ens lärer hoppas, att
I oss Pohlacker vinna proselyter —
Men på de andra, hvilka, likt Er sjelf,
Som frie bönder föddes, och som fostrats
Till vördnad för den hemmets frid, Ni dyrkar.
De hafva visat ganska nitisk lust,
Att uppå Finlands isar utplantera
En liten koloni af Pohlen — i den mening,
Hvarom nu frågan är, åtminstone.

OLOF.

Beklagligtvis! Ni har blott alltför rätt.
Exempel smitta, och tyvärr de onda
Långt mera, än de goda. Också ropar
All orättfärdighet, som blef begången
I detta arma, ödelagda land,
Till himlen högt, om rättvis vedergällning.
Det ropets bittra frukt kan mogna snart.
Och om det finnes något, som kan skymma
Den sak, för hvilkens rätt vi dragit svärdet,
Är skulden hos det öfvervåld, som öfvats
Uppå den sakens öfverfulla räkning,
Och under täckelse af kungamanteln.
Än tillhör segern konung Sigismund,
I denna stund; men andra tider kunna
Dock komma. Och jag säger eder, att
I fall de komma, vållas sådant ej
Af dem, som kämpa emot konungen,
Men dem, som säga sig försvara honom.

KRASINSKY.

Ni öfvar lastligt tal och träder upp
Som olycksfogel, bådande en ofärd,
Hvaraf Ni förespår att kungen knäckes.
Det höfves illa en laglydig man,
Lik Er, att mästra förehafvanden,

Som muntra så hans trogna kämpars sinne,
Att vi ej spara lif och blod för honom.

OLOF.

Jag önskar, mer än hoppas, att min konung
Må hafva stridsmän, trognare än jag,
Bland desse, hvilka dricka glädjorus
Utur de usla brunnar, dem Ni prisar.
Och detta rus Er säkert gifvit mod,
Att finna något straffvärdt i mitt tal,
Se'n Ni så vördnadsfullt om "stackars kungen"
Uti Er visa täcktes sjunga.

KRASINSKY.

Fnurra

Ej fåviskt, gubbe, öfver muntert skämt! —
Men det var godt, att du påminte mig
Om visan. Du mig ännu icke sagt
Hvad som, ur den, dig fallit så på läppen.

OLOF.

Jag vill ej heller säga det. Ty icke
Jag älskar väcka, uti oträngdt mål,
Ett gräl, som båta kan till ingenting,
Men tvertom skada ganska mycket.

KRASINSKY.

Ha!

Jag fattar nu, du gamle räf, din mening,
Fastän din visa är blott halfqvädd. Du
Väl såge gerna, din förrädare, att vi
Pohlacker skulle draga bort och lemna
Det satans landet, der vi dröja endast
Emedan kungen här behöft vår tjenst.

Du ville, att vi öfvergåfve honom
Åt folk, på hvilket han ej lita kan,
Mer än en fästning på en vall af snö,
När solens guld på denna faller; eller
Ett störtregn banar åt den gömslen, i
En jord, der fegt den smälter bort i tårar.

OLOF.

Ej ens du sjelf tror, hvad din harm nu sagt.
Och bättre prof jag gifvit på mitt mod,
Än att behöfva det bevisa här,
Igenom att dig näpsa, som sig borde —
Jag vill dock öppet säga, att den sanning,
Jag funnit i din visa, låg, så som,
Du tycks förmodat det, uti den tanken,
Du talat ut om deras tokighet,
Som lemna egen jord och icke kunna
Sig rätta efter andra länders sed,
Men göra allt sitt till att den förderfva.

Pohlackar och Svenskar samla sig allt trängre kring de ordvexlande.

KRASINSKY.

Hvad! — Andra länder säger du? Förgäten
Af ära, glömmet du också, att allt,
Hvaröfver spiran sträcks af Sigismund,
Ett lydland är inunder Pohlens rike,
Och bör sig rätta efter dettas sed.
Vet du ej mer, att hvarje knekt, som föddes
Uti det stora landet, är mer värd,
Än alla krypfän, som sig kalla här
För stora herrar i sitt björna-ide.
Och att en bondtamp, sådan som du sjelf,
Är ej ens värd att lösa upp hans skotvång.

SVENSKARNE.

Stå på dig, Olof! Du har ryggstöd nog.
Lär dem att veta hut, som intet veta!

POHLACKARNE.

Gif icke efter! Vi nog skola märka
Hans ryggstöd, som man slika stycken tecknar.

OLOF.

Frid! Frid! Kamrater — J från Weichselns stränder!
Och J, som ägen samma modersmål
Som jag! — Vår tvedrägt gäller ej blott oss,
Men drabba kan en högre sak, än den,
Ett lättrördt sinne nu har gjort till vår.
Hur skall ej hvarje ovän till vår konung,
Som för oss alla är en lika fader,
Sig glädja, om han hör, att vi, som varit
De tappreste, de trognaste, de bäste,
Som upprätthållit kunga-maktens helgd,
Nu vilje rifva, hvad vi sjelfve uppbyggt;
Och spola bort med strömmen af vårt blod
Den sådd, som hittills utur detta spirat!
Utaf vår hetta bortfräts hvarje skörd,
Och nordens kalla snö långt bättre kan
De nya frön bevara, dem vi utså. —
Måhända jag har vållat denna strid,
Som blossat upp emellan oss, hvars rök
Ej lät oss se, hvad som vår frid tillhör.
Det felet vore dubbelt oförlåtligt,
Då ålderns snö sig lägrat på den is,
Som norden breda bordt omkring mitt hjerta.
Men värman, hvilken lefver hos mig än,
Kan likväl verka något godt kanske.
Den manar mig, att sammanfoga genast
En damm emot vår vredes vilda ström,
Uti ett vänligt handslag, hvori qväfves
Hvar gnista af den harm, som hotat nyss,

Att tända vådeld i vårt eget läger.
Låt mig, Krasinsky, lägga i din hand
Min, jemte bönen om förlåtelse,
Ifall du tror, att det var jag, som felat.

KRASINSKY.

Lik qvinnan vek, jag låter icke locka
Min hand i dens, hvars ord mig förolämpat;
Som dermed fortfar än, då han försmädligt
Om ursäkt tigger — under talesätt,
Som mera dölja lömskt anklagelsen,
Än öppet bära fram ett erkändt fel.
Min hand, som slutit bättre slags förbund,
Är alltför god till slika upptågs gyckel.

EN SVENSK.

Du är en niding, icke värd att slås
Till marken af den hand, som bjudes dig,
Förlåtande det fel, som blott är ditt!

KRASINSKY.

Kamrater! Der J hafven en förklaring
På deras ömma ordalag, och på
Försoningen, som man med dem kan ingå.
Det lönar icke mödan, att begära
Rätt utaf denna ökens lilla kung,
Som sällan lyssnat till vårt klagomål.
Rätt vi oss skaffe sjelfva, det är sed
I Pohlen — — lika god, som någon annan.
Nedhuggom desse skälmar! — Då vi göre
En bättre tjänst åt Konung Sigismund,
Än då vi slagtat förr de arma djeflar,
Som sträckte knifbett emot våra lansar.

De stridsfärdiges uppmärksamhet bortvändes mot fonden af ett tumult, som
vämmar sig alltmer från en sida-gata. Någon Dabblers knaktes elände smellen sig

namnar sig antimer från en sidogata. Några Poliska knektar släpa emellan sig Mathilda, som fåfängt stretar emot. Kämparne glömma för ett ögonblick sin stridslust, för att lyssna till det, som korama skall. Mathilda, hunnen längre fram på scenen, kastar förtviflade blickar omkring sig, och sliter sig slutligen lös från sina följeslagare samt hastar emot Olof.

SCEN VII.

De förre. Mathilda.

MATHILDA.

Hjelp, fader! — Låt mig arma så dig kalla.
Ditt anlet för ett menskohjerta tyckes
En spegel vara. Det ej liknar desse,
Der djurisk roflust lurar lömskt i blicken,
Som spanar vild sitt räddningslösa byte.
Du har kanske en dotter sjelf, som, fjerran
Ifrån dig skild, ej ropa kan till dig
Om hjelp i nöden, hvilken henne tränger.
Tro nu, att hennes bön bärs till ditt hjerta
Af mina bleka läppar. Skåda neder
Till mig med samma ögon, hvarmed du
Såg uppå henne uti afskedstimman.
Jag har ej fader och jag har ej mor;
Olyckan är min närmsta släkting, och
För dennas bön ej stängdes någonsin
Ett ädelt menskobröst. O, gif mig rum,
Ett litet rum i ditt, bredvid din dotter.

EN KNEKT.

Du klagar, att du ej har mor och far.
Det är en verldslig sak; här finnas ju
Ibland oss flere, som ej nå'nsin haft
En far, och få en moder mera ega.
Och vi ej larma dock, som du, deröfver.
Men skulle vi en älskarinna mista,

Som du, så näpen, kunde tålamodet
Väl brista lätt; och rådligt ej det vore
För den, som toge dig, att sjelf sig bjuda
Som vederlag för en förlust, så dyrbar.
Hvad sjelf du mistat, lätt ersättas kan.
Vi skola för dig vara vida mera
Än fäder. Och vi unne gerna åt
Din skyddspatron, att moderspligten öfva
Emot dig, sedan du har följt oss först.

OLOF.

Hvar är ditt hem, mitt arma barn? Jag vill
Dig dit ledsaga, undan dessa vilddjur.

MATHILDA.

Jag har på jorden intet, som jag vågar
Att nämna som mitt hem. Jag är olycklig.

KNEKTEN.

Du hör nu, gubbe, sjelf, att hon, förlupen
Från hem och från föräldrar, blott sig vändt
Till dig, emedan hennes säkra blick
Lätt fann den ende, som nog enkel vore,
Att dåras utaf hennes dumma fabler,
Hvarmed hon söker att sig göra rar.

OLOF.

Du kallat säker hennes blick; och rätt
Hon träffat. Och den kan ej heller ljuga
En oskuld, som ej bor i hennes själ.
Den säger sanning, som en morgongryning
Förkunnar att ej natten mera finns.
Min hjälp hon äskar och jag gifver den,
Så visst jag hoppas hjälp utaf min Gud! —

Jag eger ingen hydda sjelf, som lemna
Kan åt dig skygd; mitt hemvist är en kula.
Som delas utaf desse, dem du undflyr.
Men jag dig ställer under hägnet af
Vår store höfding. Uti Flemings vård
Är du mer säker, än i fadershemmet
Du någonsin har varit det.

MATHILDA.

Nej, nej!
Mig heldre döden gif som fadersgåfva,
Än du mig lemnar i hans bödelshänder!

KNEKTEN.

Se'n du nu hörer hvad förrädiskt tal,
Hon vågar bruka mot Claes Fleming sjelf,
Du lärer lusten mistat, att dig göra
Medbrottslig i förräderiet! Släpp
Blott henne. Vi nog skola sörja för,
Att hon blir straffad så, som hon förtjenar.

MATHILDA.

För Guds skull, öfvergif mig icke nu!
Jag är ej brottslig, utan blott olycklig.

Hon tränger sig till hans bröst.

OLOF.

Jag vet det nog. Här är ej brott — här finnes
Blott offer; och det andra finnas skall,
Om någon vågar bära fräcka händer
På henne, som sökt skygd invid mitt bröst,
För hvilken jag med lifvet går i borgen.
J Svenske män, på hvilkas modersmål

Den arma burit fram sin bön om räddning,
I fall J låten desse fremlingar
I dag få rycka åt sig detta rof,
Som Ni ej känner, skola de i morgon
Bortsläpa andra, som Er äro dyra.
J skolen bistå mig att henne skydda —
Mig, som Er bistått stundom, när det gällt.

EN UNG SVENSK KNEKT.

Du tar den saken alltför hett, far Olof!
Är det så farligt, om de herbergera
En vacker flicka, hvilken stryker kring,
Och ej ens nämna vill sitt hem, på det
Man ej må återföra henne dit,
Der hon haft ledsamt och ej trifies väl?

EN ANNAN KNEKT.

Han talar rätt. Låt ej ditt gamla hjerta,
Som gerna åberopar ålderns snö,
Bortsmälta så, vid första blicken af
Ett nittonårigt ögas dolda eld.

Flere gifva sitt bifall tillkänna.

OLOF.

Du himlens Gud! Är detta Svenska ord,
Och Svenska männers tankar? — Äfven jag
Har varit ung en gång — den tiden, när
Den store Wasas dag re'n börjat sjunka;
Men ord som dessa, från en ynglings läppar,
Ej nådde då ett gammalt öra, äfven
Om harmens löpeld bortbrännt alla band.
Du påstår, att han talat rätt, som tycker,
Att det är blott en ringa ting om oskuld,
Om qvinnors helgd, om en olyckligs bön

Bortkastas uti helgerånarns klor,
Och ingen hand sig höjer till försvar. —
Du sade sanning, Konung Gustaf, som
Du alltid sade det, när i ditt afsked
Du förespådde tidens ankomst, då
Man skulle vilja gräfva dig ur grafven.
De tider kommit snarare, än du
Väl kunnat ana; de re'n länge funnits.
J kämpar, fulle utaf eld och ifver,
Nyss, då en dåres ord Er galla svärtat,
J stån så lugne och förkunnen nu
De råd, som galenskapen gifvit in,
Liksom de vore höjden af all vishet.
Finns ingen här, som dela vill med mig
Min ära att försvara den betryckta,
Så går jag ensam mot mitt sista öde,
Såsom en man, som är för gammal re'n,
Att vika från sin pligt; men ej för gammal
Ännu att dö för den, om så skall vara.
Hit, Pohlens röfvarskaror! På ett lik
Slås Eder brygga till Er lustas offer.

Bengt Bonde framspringer med lyftad knif, sedan han en stund betraktat ställningen.

SCEN IV.

De förre. Bengt Bonde.

BENGT BONDE.

Ej på ett lik allenast, uppå tvenne
Går dessa vilddjurs stråt! Invid din sida
Står nu en man, som förr emot dig stått,
Men alltid närmast intill den betryckte.
Jag gifver gerna lifvet bort för henne,
Som du försvarar. Ej jag trodde mer,
Att det var värdt nog mycket, att få gälda

Min och de minas stora skuld till honom,
Som gifvit henne lifvet, och sitt eget
För Finlands arma, öfvergifna folk.

Han rycker svärdet från en närstående Svensk.

KRASINSKY.

Der fån J mera visshet, än som fordras,
Att fälla den förrädarn Olof. Honom
Jag länge misstänkt för att ha försåtligt
Stått i gemenskap med dem alla, hvilka
Emot vår konung burit afvog sköld.

OLOF.

Gud dömme mellan oss! Han ser väl bäst
I hvilket bröst förräderiet ormar:
Om uti det, som bjuder allt sitt blod
Till att försvara allt hvad kunga-makten
Bör skydda främst: olycka, oskuld; eller
I det, hvars vildhet gör, att kungens makt
Syns blott ett annat namn för tyranni,
För våld! — J dröjen länge. Räcker
Det Pohlska modet icke mera till,
När tjugu måste hjeltedådet öfva
Mot tvenne män, som ej ha landsmän mer?

Rörelse bland Svenskarne. Mathilda rycker till sig knifven, som Bengt Bonde undanstuckit i sitt bälte.

MATHILDA.

Du ej behöfver detta vapen mer,
Men jag deraf kan göra bättre bruk.
O, kunde Ni Ert mål så säkert träffa,
Som jag skall finna mitt, då vore segern
Så viss, som, Eder undergång nu är.

BENGT BONDE.

Jag kan ej hindra Er från Ert beslut,
Ty jag vill Edert väl, och tiden är
Så ond, att döden gifver bättre hopp,
Än lifvet lemna kan. — Mig skänker rikt
Den död, jag ljuta får för Er, belöning
För all den trohet, hvarmed jag har älskat
Mitt fosterland och dem, som älskat det.

Då Pohlackarne, följande isynnerhet Krasinskys vinkar och uppmaningar, bereda sig att rusa emot Olof och Bengt Bonde, uppstår en ännu starkare rörelse bland Svenskarne.

EN SVENSK KNEKT.

Det vore nesligt utan namn och gräns,
Att öfvergifva den, som aldrig svek
I nöd och lust, åt de barbarers vildhet,
Af hvilka han blir hatad mest för det,
Som gör så kär för oss vår gamle Olof:
Hans Svenska sinnelag, hans lust att säga
Den sanning ut, som bor uti hans hjerta.
J gören som J viljen; men jag skulle
Med skam och nesa återvända hem,
I fall jag möttes der af helsningen:
Der kommer också en bland dem, som låtit
Sin stridsbror mördas, utan att ett finger
Upplyfta till försvar för honom, hvilken
Dock räddat flere bland dem förr i striden.

SVENSKARNE.

Vi följa dig. Den skammen nederböje
Vår hufvud ej, att vi förrådt vår stridsbror.

KRASINSKY rusar i vild vrede emot Olof.

Mitt handslag nyss begärde du, som tecken
Till vår försoning. Här det gifves dig
Långt mer uppriktigt, än i fall du fått
Det som bevis, att jag förlåta kunnat.

Han sårar honom illa.

OLOF.

Min sista stund är nära. När den kommit,
Min helsning bären till min hembygd, vänner,
Och sägen åt min son, att här jag fallit
Såsom en ärans man, med Gud försonad
Och med hvar menniska. — —

BENGT BONDE.

J, Svenske män!
Er äldste vän, den bäste bland Er alla,
Här ligger sårad. Hämnd! med blodig tunga
Till Eder ropa såren. Hvad har lifvet
För värde mer, än att det kan förklinga,
Som echo uppå detta rop om hämnd!

Han kastar sig med Hackapelitisk ihver på Pohlackarne, men såras af dessa.
Johan Fleming störtar in, kort derpå följd af De Vijk.

SCEN IX.

De förre. Johan Fleming. De Vijk.

JOHAN FLEMING.

J vilde! Är det så J uppehållen
Den borgfrid, som J ägen att bevara.

Tumultet upphör ett ögonblick.

J handlen liksom den, som vore satt
Att vårda elden på ett heligt altar,
Och rifver endast bränder utur det.
Att dermed tända templets fyra hörn.

KBASINSKY.

Hvem är väl denne dåre, som objuden
Sig tränger ibland manna-skaror, då
De fira såsom bäst sin högtidslek?
Den leken är ej gjord för dig, min gosse.
Gå hem! Din mamma kunde annars straffa
Dig, om din fina hy af krutrök skändes.

SVENSKARNE.

Vet hut, Pohlack! Det är Claes Flemings son.
Ej rådligt vore, att på honom kröktes
Ett hår. Han är sin faders ögonsten.

JOHAN FLEMING.

Tack för Ert goda uppsåt! Jag dock är
En man, som sjelf vill stå för hvad jag gäller.

KRASINSKY.

Berömvärdt är ditt uppsåt. Du begått
Ett misstag dock, då du dig kallat man.
De läppar, hvilka äga rätt att ge
Den, de tillhöra, vittnesbörd om mandom,
Som lagligt vittne böra åberopa
En smula skägg — det styrker deras anspråk.
Gack ned till Jericho och låt det vexas;
Du vet det stället ligger nära till,
Och ännu närmare din moders blick,
Som skall med glädje dina framsteg följa.

JOHAN FLEMING.

Din läpp ej saknar detta vittnesbörd,
Hvarom du talar: men ditt ord ej ställer
Fram något, som i godo går därför,
Att vettet uppnått höjden af ditt skägg.

KRASINSKY.

Du skämtar lustigt nog, och detta skämt
Bevisar nogsamt, hvad jag nu dig sagt,
Att du ej passar, der det gäller frågor
Utaf helt annan art, än lek och joller.
Ur vägen måste du för våra lekar.
Du vill ej springa hem. Lik' mycket! Jag
En lekkamrat har här åt dig till hands.
Der gömmer sig en flicka, som re'n hunnit
Vid männens handtag vänja sig. Hon gifver
Dig tröst och mod, i fall ditt mod dig sviker.

JOHAN FLEMING blir varse och igenkänner Mathilda.

Min Gud! Hon här, i denna röfvarkula!

KRASINSKY.

Jaså! Du också henne förr har känt.
Jag kunde nästan ana det, då så
Hon bäfvar för din far och herre, hvilken
Väl ej med samma glädje Er bekantskap
Har åsett, som J sjelfve. Vi Pohlacker,
Vi äro fördomsfrie. Gå nu blott,
Att din bekantskap lifva upp på nytt.

De Vijk hastar in.

JOHAN FLEMING.

Tig, djefvul! Hvarje hväsning af din tunga
Utspyr nog gift och etter, att deraf
Allt menskligt, heligt uppå jordens rund,
Besmittas kunde och förgås. Drag nu ditt svärd,
Och visa om det har en tusendel
Utaf din tungas mördarkraft. Jag vill
Först göra den för evigt stum; se'n gäller
Det Eder alla, nidingar, som sluten
En borg af Edra kroppar omkring honom,
Och med Er fräckhet hägnen in hans egen.
En efter annan träden fram mot mig,
I fall J icke älsken mer, att alla
På en gång, uppå äkta röfvarvis,
Er kasta mot en ensam fiende.

DE VIJK, lugnt och allvarligt.

Du är ej ensam, Johan! Jag dig bistår,
I lif och död. Jag har kanske att fordra
En skuld utaf din vänskap. Afstå, broder,
Åt mig ditt envig emot denne bof.
Du är för god, att i hans svarta blod
Ditt rena svärd befläcka, Johan Fleming!

JOHAN FLEMING.

Hvaren bör stå och falla för sig sjelf.
Mitt svärd du kallat rent; du dermed menat,
Att det ännu ej pryddes af de fläckar,
Som gifva glans åt hjeltens klinga. Jag
Den rätta stunden funnit nu dertill,
Och låter den ej tagas ifrån mig,
Ej ens af himlens salighet — — och dig.
För god jag icke vara vill att kämpa
Min strid för det, jag älskar mer än lifvet.

DE VIJK.

Jag dig förstår och gillar ditt beslut,
Du vill dig gifva sjelf ditt riddarslag. —
Hur det än går, blir jag dig nära, broder!

JOHAN FLEMING.

Till hälften endast du mig än förstår.

Pekar åt Mathilda, som de Vijk ej varsnat.

Se dit, och allt skall klarna för din själ!

Han går emot Krasinsky, som med osäker blick följt yttringarne af den inre förstoring, hvilken plötsligt växt i Johan Flemings själ och möter honom.

Hvart har ditt stora mod, som präktigt bars
Utaf de stora orden, flyktat nu,
När handling borde fylla tomma rummet,
Som de i luften lemnat efter sig?

KRASINSKY.

Jag ser, att goda englar klingen föra
För dig; men fresta vill, om ej ändå
Min onda dämon blir dem öfvermäktig.

Han stupar efter kort strid, och fortfar med bittert hånskratt.

Du svek mig, djefvul, denna gång omsider.
Haf tack likväl, för hvad du lät mig göra
Och njuta, tills att vårt förbund blef slut!
Ditt välde vidta'r, och du skall väl öfva
Det på min själ, så som min kropp har öfvat
Sin makt på dig, förr slaf, men nu min herre. —
Hon spådde sannt, den hexan, hvilken sade,
Att blott ett svärd uti en ynglings hand,
Som vågat höja detta obefläckadt
Upp mot mig, skulle sönderrifva lätt
Det pantsar, som osynligt kring mig smiddes.

Af mitt förbund med dunkla makters höfding.
Mot Er, kamrater, svärdet kraften mistat.
Upp! Slagten honom, som mig mördad, till
Försonings-offer på barbarisk jord,
Der jag skall multna långt, ack, långt ifrån
Det sköna Pohlen, jag ej mer får skåda!

Pohlackarne bringas åter i rörelse af Krasinskys sista ord.

EN POHLSK KNEKT.

Ej låtom denna skam uppå oss falla,
Att af en pojke blifver nederslagen
Den tappraste utaf oss alla — han,
Som ställde sig att kämpa ensam ut
Vår strid — den gällde ju oss alla lika —
Och vi ej kräfva hämnd af banemannen!
Det stora Pohlen skulle rodna öfver
Så fega söner, om det erfar, att
Vi låtit sonen af en Finsk Baron
Onäpst afdagata' en krigsman, hvilken
Claes Fleming sjelf bordt hylla som sin herre.

DE VIJK.

J Svenskar hört, hur denne niding vågat
Att häda Eder store höfding — honom?
Hvars största fel måhända varit det,
Att han har älskat Eder alltför mycket.

Striden är åter nära att uppblossa. Då uppträder Claes Fleming, som hört de sista orden. Alla svärd sänkas ned och en allmän bestörtning griper de nyss så modige.

SCEN X.

De förre. Claes Fleming.

CLAES FLEMING

CLAES FLEMING.

Halt!

FLERE RÖSTER.

Gud nåde oss! Det är Claes Fleming sjelf!
Det är förbi med oss, förbi!

CLAES FLEMING.

Ja väll

Det är förbi med tiden för det sjelfsvåld,
Som, se'n det slagit varglons klor uti
De hjertan, dem det afvändt ifrån kungen,
Nu rifver sönder hvad än återstår
Af dem, som kalla sig hans bästa vänner.
J ären säkert redan ganska trötta
Vid lif och lem, vid gods och hem, då J
De armar huggen sjelfve af, som borde
Försvara Er mot folk, af hvilka nåd
Ej står att vänta, om kung Sigismund
Sin starka hand ifrån Er tager bort.
J skolen känna snart till denna dock,
Och få det straff, Er gerning har förtjent.

Han blir varse den slagne Krasinsky.

Der ligger en, som var en bof; men tjente
Sin konung likväl tappert. Hvilkens hand
Har förekommit här Försynens och
Rättvisans dom. Hvem har Krasinsky mördat?

Djup tystnad.

Hvad denna ort, som nyss hört svärdets klang,
Nu blifvit plötsligt stum! En tunga vågar
Ej röra sig, att bära till mig fram
Bekännelsen om dråpet, handen öfvat.

JOHAN FLEMING.

Du talar blott om mord och dråp, min fader,
Och därför kan din fråga icke mötas
Af svar, ifrån en krigarskaras hjertan.

CLAES FLEMING.

Hör jag väl rätt? Kom ifrån dig det ord,
Som lär Claes Fleming att sitt ord rätt ställa?
Jag tror mig brukat ha' det rätta, då
Det gäller att få veta, hur en krigsman
I fredlig tid, på sjelfva fridens altar,
Borgfridens höga hägn, har blifvit slagad.

Ger ett tecken att Krasinskys lik skall bortföras.

JOHAN FLEMING.

Han, som du nyss har nämnt en bof, han föll,
Som han förtjente — för min hand, o fader!

CLAES FLEMING, döljande sin bestörtning.

Jag hade icke väntat detta svar
Uppå min fråga. Mitt beslut står fast
I alla fall. Och gerningsmannen blifver
Så dömd, som gerningen törtjenat hafver.
Finns någon här, som vet sig utan skuld,
Han gripe denne brottsling, före honom
Uti det strängsta häkte, som ger skydd
Åt staten, mot hvar öfverdådig ondska.

DE VIJK.

Du icke väntat af din Johans hand
Ett hjeltemod, så stort, som det han visat.
Jag vant mig vänta allt af dig, Claes Fleming.

Dock öfverträffar denna Romar-hårdhet,
Som öfvas af din starka själ uppå
Din älskling, hvad jag kunnat af dig vänta.
Du frågar, om här finnes någon, som
Sig vet förutan skuld. Kanske, att ingen
Står uti denna krets fullkomligt skuldfri.
Jag vet det ej — men ett jag vet likväl:
Det är, att en här finnes, vida mera
Tyngd under känslan af sitt fel, än han,
Som gjort den gerning, hvilken straffet drabbar.
Den skyldige är jag, som illa brukat
En vänskap, hvilken, rik på allt för öfrigt,
Hvad helst det gällt, var tom, förutan kraft,
I fall det angått afslag på min önskan.
Ett bifall utaf mig, en maning störtat
Din Johan i förderfvet. — En gång förr,
En enda gång jag bönföll dig om något,
Som för min lyckas lif ett villkor var.
Du gaf ditt bifall då, och illa jag
Dig lönade, då jag ej afvändt har
Den ofärd, som nu drabbat har din son.
Men hör ändå ännu en enda gång
Mitt hjertas bön. Låt den, som kallat fram
Det onda, äfven lida det han bör.
Förlåt din ädle Johan! Vänd mot mig
Din vredes hela tyngd — mot mig, som missbruk
Har gjort utaf den oerfarnes blinda
Förtroende till alla mina råd.

JOHAN FLEMING.

Jag älskar dig så högt som någonsin,
Och aldrig förr jag högre dig beundrat;
Men harmas måste jag likväl, att höra
Mig bli behandlad som en vettlös dåre,
Af hvilken godt och ondt ej skiljas åt.
Jag harmas dubbelt, då du tror min fader
Nog blind, att icke se, hur blott din vänskap

Ingifvit dig — jag säger ej en dikt —
En sådan aldrig gått från dina läppar.
När det har allvar gällt — men likaväl
En likhet blott till sanningen, en bild,
Som lånat alltför varma färger af
Din vänskaps eld, för att de bleka dragen
Af förebilden ställa troget fram.

CLAES FLEMING.

Jag kan ditt uppsåt icke klandra, Johan,
Du sjelf vill stå för hvad du sjelf har gjort:
Den lusten är kanske hos dig allenast
Ett gårdagsbarn; men uppå jorden redan
Den funnits länge — ty den föddes tvilling
Med mannens vilja, att till man sig adla,
I ordets högsta mening. Och den dör
Först när dess tvillingsyster ej mer finner
Vid något mannabröst ett fadersrum.
Den stundom ledt till öppen undergång;
Men der den saknats, låg förderfvet städse,
I än mer oundvikligt bakhåll, nära.
Hvad dom din gerning än må ha förtjent,
Det gläder mig, att ej ditt hufvud vill
Sig undandra' att bära bördan af
Den skuld, din hand har hopat deruppå,
Och fegt den kasta öfver andra skuldror.
De Vijk, du trott dig icke skuldfri sjelf:
Din näpst det blifve, att den skyldige
I ett förvar ledsaga, hvilket häftar
För honom, tills att undersökningen
Utstakar gränserna för rättvist straff.

DE VIJK.

Får jag ditt uppdrag tolka, som jag vill?

CLAES FLEMING.

Jag trodde ej, att det en tolkning tarfvar.

DE VIJK.

Tack för det ordet! Vi tillsammans andats
Vår ungdoms fria luft; och nu, min Johan,
Skall fängsel-luftens qvalm sin tyngd förminska,
Då våra hjertan den gemensamt trycker.
Förutan döden ingen! var det valspråk,
Som band vår konungs moder vid sin make,
I nöd och lust, i bojan och på thronen.
Detsamma oss förenat, och det fäster
Oss vid hvarandra, om ock samma bila
Det sista samband blefve oss emellan.

Olof, som i half dödsdvala sutit på en framstående hörnsten af vaktens byggnad,
uppreser sig med sina sista krafter och stapplar fram emot Claes Fleming.

OLOF.

Jag tyckte, herre, att du talat om
En undersökning, som bör röna ut
Dens fel, som slagit Pohlacken Krasinsky.
Förlåt, att oombedt ett vittne äskar
Inför dig ljud. Det har ej många stunder
Att mer förlora; och det bör dem bruka,
Att tala sanning, som kan saken reda.
Jag kan väl synas partisk, då jag blöder
Ett offer för dens hand, som fallit för
Din Johans. Men jag står beredd att träda
Inför en högre domarmakt, än din
Och hvarje dödligs. Då en lögn ej vågar,
Att spärra väg för hopp om Herrans nåd.

CLAES FLEMING.

Min gamle, redelige stridsbror, Olof!
Jag känt dig längre, än mig sjelf jag känt,

Och sanningen jag lärde känna städse,
Närhelst ett ord gick öfver dina läppar.
Ej dödsens köld din kärlek kan förta'
Till den, du aldrig glömt i lifvets qvalm.
Kärt är mig än, så som det alltid varit,
Att höra vittnesbördet af din mening:
Rättvisan kan blott vinna deruppå.

OLOF.

Din Johans svärd bär fläckar utaf blod,
Men ren och skuldfri är hans själ likväl,
Så ren och molnfri såsom himlen stundom,
Fastän en blixtnad har drabbat derutur,
Som man ej väntat, och som frätte bort
Ett ondt, hvarpå ej solen ville lysa.
Det skulle varit svaghet, varit brott
Utaf din son, om han ej sökt förlama
Den arm, som helgerånande sig lyfte.
Jag dig förstår och länge dig förstått,
Claes Fleming, fastän hårda tidens vindkast
Omkring dig hopat töcken, som dig gjort
Oigenkännelig för mången blick.
Du tror dig böra visa för allt folk,
Att denna stränghet, som din hand har ledt,
När det har andra gällt, är än ditt sinnes.
När det ditt eget hjertblod drabba måste.
Men straffet, som du ämnar nu din son,
Har mer än sken af grymhet, och knappt nog
Ett sådant ens utaf den rätt, du hägnar.

BENGT BONDE stiger beslutsamt fram.

Ännu ett opåkalladt vittne beder,
Att lägga få sin skärf i samma vågskål,
Som redan sjunker under Olofs ord.
Jag vet, att mitt har föga vikt inför
Er domstol, herre; men då detta talar
Om Johan Fiemings oskuld, borde det

Dock gälla mer att fria, än att fälla.
Ni sjelf vet bäst, att sällan på min lott
Det fallit, att bevittna deras frihet
Från skuld, som ägt att bära Edra bud,
Och hvilkas vilja blott Er egen utfört.
Men om jag stundom trott, att något annat
Än rätt har öfvats, mot mig sjelf och mot
De mina, bjuder dock mitt samvet mig,
Att säga ut min mening, till försvar
För en person, som icke står mig nära.
Herr Johan handlat, följande sitt unga,
Sitt rena hjertas mening, annorlunda
Än de exempel, dem han stundom haft
För ögonen, väl kunnat honom lära.
Är han förtjent af straff, då har re'n straffet
Sin fordna art förlorat, och betyder
Nu blott belöning för en ädel handling.

CLAES FLEMING.

Du är än här, Bengt Bonde! Jag dock trodde,
Att du, som städse funnits så beredd,
Att tadla löftesbrott hos alla andra,
Var mera bunden af ditt löftes helgd.
Du skulle genast lemna denna ort,
Och dig bege till nejder, hvilkas talan
Du trott dig kallad föra, sedan du
Helt andra vapen fört för dem förgäfves.
Hvarhelst du mellankommit, föga båtnad
Den sak har vunnit, som af dig försvarats;
Och den, till hvilkens målsman du dig bytt
På dessa ställen, der du äger intet
Att skaffa, vinner, fruktar jag, dock minst
På det försvar, du onödd åt den egnat. —
Hvad ser jag? — Du är sårad! Detta blod,
Som flyter ur ditt sår, bevisar starkt,
Att du ej nöjt dig med att endast slösa
Ditt ord på mål, som icke angå dig.

Ett svärd uti din hand till slut har rödjat
Nybyggen, invid gränsen af den vildmark,
Der, fridlös sjelf, du andras frid har stört.
Du bär en dräkt, som fridens värf betecknar.
Ditt blod, som derpå flyter, passar der
Så litet, som uti en dopfunt, hvilkens
Invigda vatten helgar barnets tinning.
Och utaf detta blod gjuts fula fläckar
Uppå det lejdbref, under hvars beskydd
Du hit din kosa skulle fredligt ställa.
Och mitt är felet ej, om fläckarna
Det brefvets mening gjort oläslig redan.

BENGT BONDE.

Jag i min lefnad redan sett och hört
Så mycket underligt, att intet mer
Förvåning väcka kan hos mig. Men annars
Jag häpna kunde öfver Edra utslag. —
Ni menar, att det blod, hvars röda strömmar
Fly undan svärdens hugg ur bondens hjerta,
Frambärer visshet om hans brott, och icke
Fastmera talar om hvad han har lidit.
Man bör ej undra, att i dessa tider
Bevis så ofta funnos för de brott,
Man ville finna hos ditt arma folk,
Mitt fosterland — då re'n bevisning nog
Flöt på det blod, som dina söner miste.
Mitt lejdbrefs mening skymmes, säger Ni,
Utaf det blod, som bär min trötta ande
Från denna dödsens kropp, till grafvens hvila.
Må ske! Som lagen läses, lagen är:
Så menar våra fäders visa språk,
Som sjelfve rönt, att lagens rum har bredd
För motsatt tydning. Ni den starke är;
Er rätt är så den högsta — det är klart.
Jag denna lagförklaring länge känt,
Men har ej kraft att deremot mig sätta,

Och skulle spörja föga lust dertill,
Om jag ock ägde styrka till försvar.
Jag mången gång har tyckt: det vore lika
Hvarhelst en biltog i sitt eget land,
En fågelfri — som likväl föddes fri,
I annan mening — når sitt sista öde.
Jag tycker ej så mer. Långt bättre är
Att här förgås, inför allt folk, uti
Den stad, som kröner hela landets hufvud,
Än irra, jagad, likt det värsta rofdjur,
Uti den ödemark, der man sökt värja
Sin makas skogsrätt och de barns, hon födde.
Ni har väl icke tålamod, Claes Fleming,
Att vänta, tills att källan af det blod,
Som bragt Ert eget uti våldsam svallning,
Har torkat ut. Påskynda skall Ert bud
Min hädanfärd; jag ber ej om förskoning.
En ynnest jag begär likväl — den enda,
Hvarom en dödlig jag har nå'nsin bedt.
Må Ni mitt gråa hufvud akta värdigt,
Att höjas upp till spetsen af det torn,
Som kröner denna undersköna kyrka,
Bakom hvars fensters blommor friden blickar
På den förstöring, hvilken ute härjar.
O! Det blir skönt, att än med brustna ögon
Se dessa sköna fjärdar le i tårar
Mot vårens sol, och hoppas vår ännu
Åt Finlands stränder, utaf himlens Gud,
Fast Finlands folk har intet mer att hoppas,
Åtminstone af menskor. Nästa Söndag,
Då skaror blicka mot den höjd, hvars stämman
Dem bjuder hem till Herrans helga frid,
De skola se hvad tiden lidit — och
Fastän dess framfart tecknas annorlunda
Än vanligt, veta de, hvad deras frid
Tillhöra mände. Och de falla ned
På sina knän, och bedja tyst en bön
För Herrans ro åt den, som blifvit gjord
Uti sin sista stund till visare

Af tidens lopp, i dessa sista tider.
Och fast den bönen flyr på lätta vingar
Mot himlen hän, den trycker likväl nedåt
Med gräslig tyngd en annan bön, hvaråt
Man bäfvande ett annat namn plär gifva.
Förbannelse är denna bödens namn.
Ni vet kanske på hvem och hvilkens hus
Den bödens tyngder falla neder, herre!

CLAES FLEMING.

Att denna tid så farlig icke är,
Som du den målat ut med mörka färger,
Bevisas klart deraf, att du fått tala
Till punkt, och lyssna kan ännu till svar.

BENGT BONDE.

Ni säger rätt: Er tid är icke farlig,
Och Er förtjensten tillhör äfven deraf.
Ni ställt så till, att lifvet är till börda,
Och döden synes oss en vinning blott.
När det så långt har kommit, byter faran
Sin gamla art, och synes endast räddning.
Och ingen finnas kan då mer så feg,
Att han ens hyckla vill ett ord, som kunde
Den enda räddning, han än hoppas, skymma.

Mathilda, som stadnat i bakgrunden och med ytterligt spänd uppmärksamhet
följt handlingen, framträder med säkra steg.

MATHILDA.

Javäl! Så feg ej finnes här en man
Bland dem, som vuxit jemte våra skogar!
Och sjelfva qvinnan lär omsider inse,
Att ej den tid, som grundats af Claes Fleming,
Så farlig är, som hon den trodde förr.

Min tacksamhet mig omotståndligt bjuder,
Att ropa högt hvad han, som lifvet vågat
For mig, ej nämnde med ett andetag.
Den sak, som hänfört till hans sista strid
Bengt Bonde, var ej fremmande för honom.
Det var hans egen, angick honom nära,
Som alla de, hvare han kämpat förr.
Det var för mig han offrat sig, för dottren
Utaf en stridsbror, hvilken jemte honom
För Finland stått; och, lycklig mer än Bengt,
Fått falla på dess jord, som skölden faller
På kämpens bröst, när hjertat klappat ut.
Haf tack för all din trohet, du, hvars själ
Är mera herrlig, än de allas, hvilka
Sig kalla stolt för detta landets herrar.
Jag är så arm, att intet jag kan göra
För dig. Min sista bön likväl skall höjas
Till Gud, om evig frid för den, som offrat
Sin egen ro för andras blott. I templet
Får denna bön väl aldrig stiga mer,
Men kring hvar bön sig tempel städse hvälfva. —
Du vill det icke, och jag ej förmår
Vanhelga ens till båtad för din räddning
En bön om mildhet, sträfvande till denna
Iskalla barm, der ej ett hjerta klappar
För egna barn en gång.

JOHAN FLEMING.

O, min Mathilda!
Ej sårade du också det stora hjerta,
Som du ej känner; och hvare så gerna
Jag skulle vilja ställa dig i rummet,
Som blifvit öde, då derur skall ryckas
Den kärlek, hvilken jag ej mer förtjenar.

MATHILDA.

Det fanns en kärlek, som du har förtjenat
Måhända vida mindre, än din faders.
Den finns ej mer, se'n jag omsider vet,
Att det var Flemings son, som stulit den.

JOHAN FLEMING.

Du älskar mig ej mer, Mathilda? Se
Uti mitt öga, som för sista gången
Emot sin morgons skönsta stjernor blickar,
Och säg, att du mig icke älskar mer!
Det vore godt! — Ej morgonljus få blända
Det öga, som i fängslets skymning öfvas,
Att skåda modigt in i dödens natt.

Mathilda blickar länge på Johan Fleming, som knäböjt för henne, och slår slutligen sina armar omkring honom, sig sjelf ej mera mäktig.

MATHILDA.

Jag älskar dig, Claes Flemings son, i lif
Och död! — Min faders blodbestänkta skugga,
Förlåt mig det! Jag kan ej annorlunda.

Mathildas blickar mötas i detsamma af Daniel Hjort, hvilken nyss förut inkommit och likblek stirrar på henne, hvarefter hon, vänd emot honom, utropar:

Af dig kan jag förlåtelse ej hoppas.

Radzivill träder upp med häftighet.

SCEN XI.

De förre. Radzivill.

RADZIVILL.

Man kan dock icke vara öfverallt tillstädes,

Men hvarhelst mina blickar icke följa
Och öfvervaka händelsernas gång,
Sker ofog af en så betänkelig art — —

CLAES FLEMING.

Att Er närvaro knappt kan öka detta.
Det får ej öfverskrida alla gränser,
Och oundvikligt torde därför vara,
Att Ni aflägsnar Er, herr Kammarherre!

HADZIVILL, ryckande på sin värja,

Blod kräfver ett förfarande, likt detta.

CLAES FLEMING.

Den mark, hvarpå Ni står, är re'n så hal
Af gjutet blod, att lätt deri Ni halkar.
Ett sådant fall dock vore mindre önskligt;
Men det blir oundvikligt, om Ni icke
På ögonblicket min befallning lyder.

RADZIVILL.

Hvad! Er befallning! Vågar den väl stiga
Så högt, att sig en Radzivill derunder
Nedböja skulle?

CLAES FLEMING.

Blott en sådan lutning
Hans Herrlighet kan rädda ifrån den
Upphöjelsen, som annars väntar honom
På berget Korpilais, der en triumfport
Står redo för hans räkning. Den bereder
En genomgång till ännu högre rymder,
Än der hans stolta ande redan ströfvar.

RADZTVILL.

Se'n solen lyst på någon adlig sköld
I Pohlens rike, har ej sådan skymf
Ett furstevapen fläckt.

CLAES FLEMING.

Adelns valspråk
I hvarje land sig skulle byta till
Ett smäde-rim, om tomma anspråks fräckhet,
Om endast adels-vapnets slöa värn
Står qvar på vakt, der ädelt sinne flyktat.

RADZIYILL.

Må alla adels-vapen heldre krossas,
Än att de spöka såsom bleka skuggor
Uti den nya dag, man här vill tända.
En träl, lik denne der,
Pekar på Bengt Bonde.
djerfs bära vapen
Emot en krigsman, som af mig beskyddats
Och man tillåter, att hans fräcka arm
Får suga lif ännu utur hans kropp,
Då sjelf jag hotas med en upprest galge!
Nej, heldre vill jag helsa såsom sol
Graflampan uti mina fäders grifter,
Än se en dag, hvars morgon skådat dylikt.
Till Poblén ilar jag och — —

CLAES FLEMING.

Lycklig resa!
En Budbärare inträder.
Men dröj ändock ännu ett ögonblick,
Tills vi förnummit, hvad som spörjs från Pohlen.

SCEN XII.

De förre. En Budbärare.

BUDBÄRARN.

En skrifvelse ifrån Hans Majestät!

CLAES FLEMING.

Var god och läs! Ni ser af innehållet,
Att Kungen icke delar fullt Er mening
Om regimentets duglöshet i Finland.

Sedan han läst brefvet, räcket han det åt Radzivill.

RADZIVILL.

Hans Majestät åt Eders Excellence
Har öfverlemnadt obetingad makt
Att göra eller låta i Hans stad
Och ställe, huru helst Ni finner godt. —
Herr Marsk och Admiral och Öfverhöfding,
Ni vill väl ej min ofärd vålla — —

CLAES FLEMING.

Nej!

Den mödan kan jag gerna mig bespara
Er ofärd bärs inom Er, hvar Ni går:
Det står Er fritt, att sjelf bereda denna
I Pohlen eller här, som det Er lyster.

Radzivill bugar sig ödmjukt och går.

BENGT BONDE.

Man åldras hastigt uti krig. Jag märker
Det på mig sjelf, att jag är gammal vorden.
Hvad jag i går förnam, jag hade glömt,
Men mindes det för längese'n jag skådat.
Hans minnes svaghet i hvad sednast timat.
Förlåt dock, herre, den, hvars minne tärts
Utaf så långa lidanden, som mitt.

CLAES FLEMING.

Vår Konungs kod, i detta bref, är skrifvet
Utaf mitt eget hjerta: "Glömska åt
Det som har varit, hvarest ångern stigit
Uppå de platser, der det onda herrskat."
För att du må din ånger visa, Bengt,
Och straffas såsom du förtjenat det,
Du måste göra mig en tjenst. Du röja
Skall genom denna ock, att du blott minnes,
Med trohet, hvad som godt och ädelt varit.
Förutan skygd du icke lemna kan
Ju denna flicka, som du ville hägna
Med våda för ditt eget lif. Ledsaga
Till slottet henne. Hon uti min maka
Skall finna der en moder, vill jag hoppas.

BENGT BONDE.

O! Om Ni aldrig straffat annorlunda,
Än Ni mig straffar nu, finns ej i Finland
En redlig man, som icke vore redo
Sitt lif för Eder vedervåga gladligt.

Bengt Bonde går, åtföljd af Mathilda. Likaledes skingras de öfrige åt olika håll.
Äfven Olof, stödjande sig på tvenne kamrater, lemnar scenen. Endast Daniel
Hjort kvarstannar, och Hexan inträder kort derpå.

SCENT XIII.

Daniel Hjort. Hvar...

Daniel Hjort. Hexan.

DANIEL HJORT.

Vik från mig, djefvul, fast jag fallit djupt!
Jag kände ju en ilning genomljunga
Min själ med glädje, då jag såg hans ofärd,
Som från mig röfvat bort min lefnads lycka.
Den tanken skall dock ej få makt med mig.
Fastän jag ingen fröjd i lifvet hoppas,
En fröjd lik denna inger mig dock fasa.
Mathildas hjerta, älskande och sällt,
Mig skulle salig gjort; men ej nog usel
Jag känner mig, att plocka upp det krossadt
Bland spillrorna af hennes egen lycka.

Hexan inträder, blickande oroligt omkring sig.

HEXAN.

Hvar finns Mathilda?

DANIEL HJORT.

Hon som bäst sig lärer
Att vörda Flemings hustru såsom svärmor.

HEXAN, med fasa.

Förr än hon lärt sig det, må Åbo slott,
Nedstörtadt, krossa allt hvad Fleming heter —
Och det, som aldrig får det namnet bära!

En Franciskaner-munk tittar skygg in på scenen. Han drager sig tillbaka, men återkommer genast derefter, jemte tre andra bröder bärande en likbår, öfvertåckt med en eldröd mantel, hvilken liknar andens, som visade sig för Krasinsky i Första Acten. Munkarne sjunga doft, medan de tåga till öppningen af Klöstergatan.

— ..

Chor.

Under menskans alla öden,
Säker om sitt rof, står döden,
Bidande den rätta stunden.
Åt den fromme öppnas himlen,
Men den onde rycks från hvimlen
Och mot djupen kastas, bunden.

DANIEL HJORT.

Krasinskys lik förs dit hans själ förutgått.

HEXAN, häftigt skakad.

Den väg, han gått, är återgång omöjlig.

Slut På Tredje Acten.

FJERDE ACTEN.

Nejden utanför Åbo, i grannskapet af Kuppis källa.

SCEN I.

Bengt Bonde sitter hvilande på en sten. Hexan kommer gående.

BENGT BONDE.

Förunderligt, att våra vägar åter
Tillsammanstöta, såsom när jag sednast
Med trötta fjät min snabba längtan följde,
Då den framför mig flög upp till min hembygd!

HEXAN.

Än mera tunga dina steg nu äro:
Dig trycker bördan utaf nya sår,
Och blodet, hvaraf dina krafter borde
Uppbäras, färgar torgets stoft der borta.
Förlåt mig det — ty äfven detta onda
Af mig blef vålladt.

BENGT BONDE.

Tala ej derom!
Min goda vilja fann uti min kraft
En vapendragare, blott alltför svag.

HEXAN.

Om alla såsom du fullgjort sin pligt,
Väl mycket vore annorlunda nu.

BENGT BONDE.

Hvad som är illa nu, kan blifva bättre.
Gud lefver ju ännu: Hans nådes sol
På våra barn skall lysa mera blidt,
Än den på våra stigar lyste ned.

HEXAN

Bengt, du har barn ännu, för hvilka du
En bättre framtid hoppas kan.

BENGT BONDE.

Förlåt
Att glädjen af min lycka uppref sår,
Som svida mer, än mina kunna svida.
Ditt hjertas sår, de blöda då odödligt?

HEXAN.

Det är ju i en moders bröst de öppnats.

BENGT BONDE.

De flyta så ur källor, som ej kunna
Försina ens, af hatets bränder tärda,
Och icke bottenfrysa ens, när hämnden
Sitt stela isfjäll sänkt i deras djup.

HEXAN.

Ha! Lava-strömmar bryta fram ur kratern
Utaf en moders hämnd, hur isbelagd
Den synas mände. Moderssorgen sjuder,
Med denna lava uti brännhet täfling;
Den sjuder evigt, evigt lika vildt
Som detta vatten sjöd ett ögonblick,

Hvaraf min lefnads ljufva blomma tärdes
Och lifvets dal förbrändes till en öken.

BENGT BONDE.

Ack! Jaga hädan dessa bistra minnen.

HEXAN.

Förjaga minnet deraf, att du lefver,
Då du på sträckbänk pinas. Jaga känslan
Af hvad du lider då, ur dina lemmar, —
Och minnet af hvad jag har lidit, skall
Din glömska följa, fastän tungt ocb långsamt.

BENGT BONDE.

Du arma moder! Ej du glömma kan —
Jag fattar det, fast jag ej vågat tränga
Till djupet af ditt hela olycksöde.
Hur fjerran vi än skiljas från de tider,
Då fädren sina vilda offer fällde
Åt vreda gudar, man af helig rysning
Dock grips, när oinvgd man vågar skrida
Till ställen, rysligt heliga för dem.
Af samma rysning jag tillbakahölls,
Hvar gång jag ville lyfta täckelset,
Som gömde hvad du längesedan lidit.
Och endast det, som ryktet bar på vingar,
Af alla väder lånta, hann derom
Upp till vår bygd, likt lemningar af hären,
Som slagen irrar, utan säkert mål. — —
Nu skiljas våra vägar åt för alltid.
Och främling för din smärtas rätta namn,
Jag bortgår än, som hittills. Det är billigt.
Du sjelf den burit; hvarför skall en annan
Kringbära endast hennes tomma mått.
Då ingen dödlig lindra kan din sorg,

Hvi skulle du kring jorden strö dess vigter?

Han vill gå.

HEXAN.

Jag tegat länge; snart det ej beror
Af viljan mer, om tystnaden blir evig.
Snart dödens hand förseglar mina läppar;
Men dessförinnan vill jag bryta upp
Inseglet, under hvilket sluten ligger
Min hela lefnads djupa hemlighet.
Jag vill ej, att uppå min graf skall irra
Ett bländsken, som mig visar bättre eller
Mer ond, än jag har varit. Ingen värdig
Är, såsom du, att läsa denna grafskrift,
Som hittills knappt ens skymtat ur min barm.

BENGT BONDE.

Man säger, att din unga dotters lif
Föll offer för en grymhet utan like. — —

HEXAN.

Hur helst man kläde sägnerna i blodfärg,
Framstå de bleka, mot den verklighet,
Hvras hamn de vilja synas.

BENGT BONDE.

Af Claes Fleming
Det var den första lärospånen i
Den konst, hvori han uppnått mästarskap.

HEXAN.

Sitt mästarprof aflade han då redan.
Allt, hvad han sedan gjort, sig visar blott
Som en försvagad ålders bräckliga
Försök, att täfla med sin ungdoms bragder. —

Det var den tiden, då kung Johans trona,
Af samvetsqualens ryckning endast skakad,
Gaf åt hans gunstlingar ny kraft och djerfhet.
Mer lycklig, än hans arme fordne konung.
Min make hade fallit uti striden.
Och fattig, som det krigar-enkan anstod,
Jag med min lilla faderlösa dotter
Omsider hamnade på Svidja gård.

BENGT BONDE.

En dotter af dess mäktiga baron
Der med ditt barn ju lekte?

HEXAN.

Ja. Hvarandra
De älskade, och barna-åldern nedbröt
Rangskillnaden emellan dem. Som blomman
På tufvans höjd ej anser sig för mer
Än blomman, doftande vid tufvans fot,
Så ock barons Mathilda i min dotter
En like endast såg. Uti min vård
De växte båda. Snart min ömhet redde
Ej i min själ ett högre säte mer,
Dit jag den ena skulle lyftat ofvan
Den andra. Mina egna barn de begge
Re'n för min känsla blifvit.

BENGT BONDE.

Och en moder
De båda lika älskade i dig.

HEXAN.

Jag dubbelt lycklig började mig känna,
Och dränkte pligtförgätet i min lycka
De sorger, jag bordt minnas. Straffet kom
Doct alltför snart, och vida mer förfärligt,
Än jag den värsta synd trott kunna näpsas.

BENGT BONDE.

Din dotter du förlorade?

HEXAN.

Millioner
Af slik förlust ju drabbats. Tusende
Den lida hvarje dag. Men ingen så,
Som jag den led. Försynens vink ej ledde
Mitt barn i dödens famn, ur modersfammen.
Försynens blick förmörkats, blifvit blind,
Likt höstlig himmels, der hvar stjerna slocknat
Och blott en vresig slump, vid galna irrbloss
Grep i min lilla dotters vackra lockar,
Och henne slungade i ett förderf,
Så gräsligt, att Försynen se'n ej vågat
Mer slå sitt öga öfver Finland upp,
Befarande att möta denna anblick,
Som upprests till ett hånfullt minnesmärke
Af tiden, då Försynen slumrat bort
I maklig ro, från jordens alla sorger.

BENGT BONDE.

Gud, som lät enkan lida, hvad du lidit.
Barmhertigt tål väl ock en mors förtviflan,
Hvars hädelse dock annars skulle kalla
Hans blixtar straffande på hennes hufvud.

HEXAN.

På hvilken punkt kan Han mitt hjerta drabba.
Den Han ej sårat, krossat re'n? Hvad kunde
Han från mig taga, det Han ej lät ryckas
Ifrån mig så, att modershjertat visar
Barmhertighet mot Honom, då det tror,
Att Han deraf platt intet vetat. Om
Min klagan Han dock ville straffa, gjordes
Han lik sitt redskap, Fleming, hvilkens våld
Först kallar klagan omotståndligt fram
Och sedan straffar denna, som ett brott.

BENGT BONDE.

Din vilda sorg mig ger en gräslig måttstock
För hvad du lidit. Men du ville ju
Ditt olycksöde lägga aftäckt för
Mitt hjertas blickar. Stunden ilar. Låt
Din dystra saga i dess fotspår följa.

HEXAN.

Förlåt mig, Bengt, att jag blott klagosuckar
Gaf, då berättelsen du väntat om
Hvad som berättigade mig att klaga.
Med ingendera plägade jag slösa.
Jag log, då hjertat sved. Jag teg, då ordet
Frambryta ville med omätlig makt.
Men då omsider detta hjertas sår,
De dolda, för en mensklig blick jag skulle
I dagen vända, bröt min klagan ut
I hejdlös fart, utur mitt slutna inre.
Det är förbi! Förbi, liksom allt annat,
Som väckt den sorg, hvars rop jag tystat neder.
Jag är så lugn på nytt, som jag det synts
I långa år. Och lugnt jag vill förtälja
Hvad som gjort detta skenlugn något dyrköpt.

Stenbock inträder, gnolande på en visa.

SCEN II.

De förre. Stenbock.

STENBOCK.

Jag sökte muntra äfventyr; men ej
Jag tyckes gjort det bästa fynd, när hit
Min kosa ställdes. Lustigt lif jag älskar;
Men melancholiska figurer skymma,
Hvarthelst jag vänder mig, min lefnads glädje.

HEXAN.

Ni möts af samma glädje, som Ni medför,
Herr Olof Stenbock, städs.

En ryckning genomilar vid detta namn Bengt Bonde, och hans hand lägger sig medvetslöst på skaftet af hans knif. Han sansar sig dock ögonblickligt, och synes åter lugn. Stenbock har dock bemärkt rörelsen.

STENBOCK.

Ursäkta mig,
Att obedd jag har vågat tränga in
I Er rådskammare. Men detta hvalf,
Hvarunder Eder öfverläggning plägas,
Ju räcker till åt alla.

HEXAN.

Utan tvifvel:
Ty nederfallet det försloge nogsamt
Att krossa dem, som annars just ej hafva
Att skaffa någonting med himlen.

STENBOCK.

Den

Nog dröjer, att sig göra sådant omak,
Tills Er rådplägning öfver allmänt bästa
Ett lyckligt slut har tagit. Väntar himlen
Så länge blott, den spara kan sin möda
Att falla ned. Ty jordens krafter spisa
Väl till att stäfja Ert förbund. Jag vill
Emedlertid till Er förstärkning sända
En bundsförvandt, som jag såg irra nyss
Kring dessa nejder. Fast ej knif han bär,
Som vissa andra, kan hans vishet dock
Och den erfarenhet, han vunnit har
Uti Claes Flemings slott, Er gagna mycket.

HEXAN.

Dväljs han i Flemings slott, han bäst ju passar
Till kund åt dennes högvälborne frände.

Stenbock fixerar skarpt och förnämt Bengt Bonde.

STENBOCK.

Hvad som sig passar bäst, det kan blott du
Och dessa lymlar, som dig bistå, säga.

Stenbock går. Bengt Bonde blottar sin knif med raseri.
Stenbock vänder sig likgiltigt och med förakt tillbaka.

BENGT BONDE.

Du kungamördar-skurk!

STENBOCK.

Säg! hvad befalls?

Vill du en pinne tälja, hvaruppå
Du hänger dig? Den mödan vore spilld —
För det bestyret skola andra sörja.

Han går. Bengt Bonde vill rusa efter, men hejdas af Hexan.

SCEN III.

Bengt Bonde. Hexan.

HEXAN.

Dig lugna, Bengt! Nog hinner straffet honom
Från annan hand, än din.

BENGT BONDE.

Men denne bof,
Vill oss förråda, störta i förderfvet.

HEXAN.

Hvad har han att förråda? Hvad förderf
Kan han på oss väl samka? Vilja saknar
Ej denne usling nu. Men alltse'n han
Misslyckades i kungamordsförsöket,
Halffärdigt hvarje företag han lemnat.

BENGT BONDE.

Bäst var ändock, att jag mitt sista dåd
Ej ens hann börja; och det syns mig sjelf
Förunderligt, att i mitt tämda blod
Så mycken hetsighet ännu kan brusa.

HEXAN.

Så länge än en droppe rinner, Bengt,
I dina ådror, skall den låga mäktigt
Mot allt, som nedrigt krälar uppå jorden.

BENGT BONDE.

Jag intet har att här bestyra mer;
Bort måste jag från denna stora pestböld,
Der hvarje andetag ger dödlig smitta.
Här har jag lärt på nytt min hembygd älska;
Hvadhelst der finns, en Stenbock finns der ej.

HEXAN.

Du manligt här oss bistått. Nu din längtan
Att draga hädan, lemnar äfven bistånd
Åt all min svaghet, hvilken, svigtande
Inunder bördan, redo var att fälla
Ur själens djup den hemlighet, som länge
Tryckt deruppå, då ensam jag den bar.
Mitt ödes mening är, att hvad jag lidit
Och hvad jag gjort, skall otydt dö i natten.

BENGT BONDE.

Nämn svaghet icke — eller tadla min,
Som glömt, för stundens oro och bekymmer,
Din lefnads långa sorg. Men ej jag skiljes
Från detta ställe, innan bort jag bär
Till lifvet dessa minnen, dem du nu
Vill taga med dig in i grafvens tystnad.

HEXAN.

Välan! Mig följ till mina sorgers källa;
Dit ledd af bistra minnens fors, jag går.
När soln i dag för femton år se'n grydde,
Den såg mig lugn. Då nästa dag den nedgick,

Dess glans uppå ett töcken icke gjöts,
Så svart som mina qvals. — Ej långt från gården
Vid vägen lekte mina båda flickor,
Med sina syskon, vårens första blommor.
Då kom en ryttarskara. Knektens lekar
Ännu den tiden icke voro det,
De sedan blifvit — fastän leken tog
En vändning, grymmare än hvarje allvars.
En ryttare i farten fångar upp
Min lilla dotter, och far af med henne.
En annan, smekande, uppå sin häst
Mathilda tog, baronens barn — — —

BENGT BONDE.

Var detta hennes namn?

Mathilda?

HEXAN.

Det var och — är.
Han, som min dotter borttryckt, lemnade
Vid mina nödrop snart sitt byte dock.
Den andre aktade ej deruppå,
Men bortflög pilsnabbt med sitt glada rof.
Min nöd blef gränslös; och dervid jag mötte
En man från annat land, som följde hit
Med drottning Katharina af Jagello,
Och lefde nu som gäst på Flemings gård.
Det var Krasinsky — —

BENGT BONDE.

Himmel! Samme kämpe,
Den Johan Fleming slog i går.

HEXAN.

Densamme,
Som sent omsider fick förtjenta lönen.
Han var mig gramse, se'n hans vilda lusta
Jag hade motstått. Honom bad jag dock
Om hjälp att söka upp Mathilda. Men
Han log blott hånande, och mente, att
Då jag hans sällskap hittills skytt, jag skulle
Nog finna ett, som mig anstode bättre,
Bland dem, af hvilka flickan röfvats bort.
Halft vred, halft lekande, tog han derefter
Mitt barn uti sin famn, och gick till Svidja.
Den lilla gret och sträckte sina armar,
Så länge hon mig kunde se. Det var
Den sista gången hon mig såg och — gret.
Min tid att gråta kom, och räckte längre. —

Emedlertid jag med förtvifladt mod
Flög bort i ryttarhopens spår. Blott dessa
Jag fann, men icke den, till hvilken spåren
Mig leda skulle. Qvällen mörknade
Alltmera, lik det hopp, mig upprätthållit.
Då såg jag hafvet blånande, emellan
Dess stränders björkar. Och en djup förtviflan
Gjöt i min själ den längtan, att få sänka
Uti dess svala famn min heta sorg.
Så godt det varit, om min längtans vink
Jag hade följa fått. Men annorlunda
Mitt ödes stig var tecknad ofvan stjernor.
Knappt hunnen stranden, såg jag långt från denna
En ekstock, hvarmed våg och vindar lekte
I nyckfullt välbehag; dock ledning af
En mensklig vilja kunde der ej spörjas.
Men snart, vid månans ljus, jag äfven märkte
Små barnahänder, hvilka lustigt ville
I vägomsköljda återskenet gripa.
Den spåda gungade dervid så häftigt
Sin svaga farkost, att om hon på vågen
Re'n hade gungat, faran ej tyckts större.
Med ängslig hast jag sprang längs klipporna;

En annan båt till sluts ur deras skrefvor
Blef lösryckt, och i nästa ögonblick
Jag andlös tryckte mot mitt bröst Mathilda,
Som saligt log ännu åt dödsens lek,
Hvarur hon togs. Trött vid sin grymma lek,
Vid stranden ryttarn henne lemnat nyss.
Den späda vaggat båten se'n så länge
Tills den från sanden gled, och hon deri,
Lik månskensstrålen, flöt mot vida hafvet.

BENGT BONDE.

Lik henne, var ju äfven du nu räddad.

HEXAN.

Jag trodde så, och bar med lugnadt mod,
Fast trött till döds, min ljufva börda hemåt.

Vår färd gick långsamt dock. När morgonsolen
Rann blodig upp, den Svidja än ej viste.
Mathilda slutligt slumrat stilla, och
Jag hade hjerta ej att hvilat störa.
Hon lemnades uppå en ladas stråbädd,
Men sjelf jag gick att spana öfver nejden,
Om ej ett menskligt väsende sig tedde,
Som kunde bistå oss. Och snart en gosse
Jag varsnade. Han sprang, liksom han jagats
Af vilda djur. När mig han såg, sig reste
Hans hufvudhår — och re'n på afstånd ropte
Han, under dödlig ångest: "Arma moder,
Fly, fly, så långt som vägen räcker till!"
Se'n föll han sanslös ned. Ifrån den stunden
Hans rop i mina öron ljudit, liksom
En evig själa-ringning för min dotter.

BENGT BONDE.

Om Herra Jesu! Hvar skall jag förmäma?

O! Herre Jesus! Hvad skal jag forminnia?

HEXAN.

När gossen qvicknat vid, förtäljde han
Hvad som hans fasa vållat. Sjelf ett vittne
Dertill han varit uti herregården.
När, bärande mitt barn, Krasinsky hemkom,
Han möttes af Claes Fleming. Denne sporde
Med vresig ton, hvar hans Mathilda fanns?
Krasinsky log föraktligt, yrkande.
Att han mig lemnat qvar på vägen, se'n
Han fåfängt sökt afhålla mig ifrån
Att följa några ryttare, åt hvilka
Jag hade gifvit bort hans dotter. Fleming,
Af vrede skummande, befallte då
Pohlacken taga ur hans stall den springarn,
Som han fann bäst deri, och återhämta
Död eller lefvande mig sjelf; men barnet
Oskadadt, om hans lif var honom kärt.
Krasinsky lydde, trotsigt harmsen; bortred,
Och syntes icke mer i Finland, innan
Han af den stolte Radzivill hit fördes.
Emedlertid af fåfäng väntan uppdrefs
Till raseri Claes Flemings harm. Han svor
En ryslig ed, att om vid solens uppgång
Hans dotter icke fanns på Svidja gård,
Då skulle min — uti den största kittel,
Som gården ägde — sjudas lefvande.

BENGT BONDE.

Håll upp! Håll upp! Jag kan ej höra mer.

HEXAN, iskallt.

Du hört föf mycket, att ej höra allt.
Jag har ju mer än hört af denna sak. —
Du vet, att man på Flemings ed kan lita,

Åtminstone i fall som dessa. Kitteln
Af brännhett vatten uppfylld, natten lång,
Sjöd som vulkanens krater — som en afgrund,
Beredd att sluka en ditfallen engel.
Och engeln fälldes dit. — — När dagen grydde
Låg Flemings maka sjelf, låg allt, som lefde
I Svidja gård, på knä för denna klippa,
Som uti dagligt tal blir kallad Fleming.
Fru Ebba, hennes husfolk tiggde ont
Barmhertighet för den, som ondt ej gjort,
Så framt han, hvilken det bedrifvit nogsammt,
På nåd uti sin dödsstund skulle hoppas.
Det var förgäfves. Man till slut blott bad
Om uppskof, att han måtte låta solen
Gå öfver vreden ned. Kanske dock ångern
Sig hunne kasta framför handlingen.
Det vore bättre, än att den sig reste
Bakom våldsgerningen, och stängde himlen
I tid och evighet för gerningsmannen.
Det fåfängt var. "Rättvisan måste hafva
Sin gilla gång. Handhäfvarn fick ej tveka." —
Sin gång den hade. — —

BENGT BONDE.

O, du höga himmel!
Är du ej tom på Gud, som menskobarmen
Sig visar stundom tom uppå Hans fruktan,
Då har du sänkt djupt under dig en kittel
Mer het än grytan, som bordt håll sig bränna
Ned till hans botten, se'n hon vardt ett medel
För slik rättvisa af en syndig menska.

HEXAN.

Det varit synd, om helvetet den grytan
Uppslukat hade. Nu den qvarstå skall
Som ett odödeligt tortyrens redskap,

Hvari Claes Flemings minne blir marteradt,
Så länge folkets minne lefver än.

BENGT BONDE.

Slikt glömmes ej, så länge modershjertan
Än klappa här, och barn invid dem fostras.

Daniel Hjort inträder med hastighet och vänder sig till Bengt Bonde.

SCEN IV.

De förre. Daniel Hjort.

DANIEL HJORT.

Din plats är icke här!

BENGT BONDE.

Är jag den ende,
Som stannat, der det ej var godt för honom?

DANIEL HJORT.

Din frågas mening fattar jag; mitt svar,
Det ligger i min bäfvan för din fara.
En fiende, en ny; du mot dig retat,
Som kan bli vådlig —

BENGT BONDE.

Jag i stället funnit
En vän, der knappt en sådan mer jag väntat.

DANIEL HJORT.

Upprif ej gamla sår, du vet ju sjelf,
Hur bittert dessa svida; och det blifver
Nog tid, att slita våra tvister sedan.
Din första omsorg vara bör att fly.
Jag mötte Stenbock, som du förolämpat:
Hans ilska sprutar gift, och liksom menskan
Har äfven ormen blifvit värre, se'n
Han drefs från paradiset; och hans val
Af onda medel utsträckts i en verld.
Oändligt rik på ondt.

BENGT BONDE.

Är Ni ej sjelf
Betänkt uppå att undfly det förgift,
Hvaraf Ni tror mig hotad?

DANIEL HJORT.

Ja! Jag vill
Fly med dig, Bengt, från detta Sodom, der
Det bästa, som det värsta, slukas upp
Utaf förderfvet. Låt mig följa dig
Till våra egna bygder åter — hemmet
För hjertats oskuld och för själens frid.
De äro än som förr, fast allt förändrats.

BENGT BONDE.

Då allt förändrats, skall du, Daniel,
Ej heller dem mer finna, som de varit.
Din plats är här. Dröj qvar, och som en man
Du stånde upprätt. Då kan än en gång
Sig allt förändra — här och uti hemmet.

DANIEL HJORT.

Mitt hjerta är dock der.

BENGT BONDE.

Du det bevisar
Blott derigenom, att du hjertat bär
Städs i ditt bröst uppå det rätta stället.

DANIEL HJORT.

Ni ryckt det ur mig, då Ni misstrott det.

Han går.

SCEN V.

Bengt Bonde. Hexan.

BENGT BONDE.

Mot honom rar jag alltför hård, kanske;
Men sjelf för vek han varit. Hjertats godhet
Brast honom aldrig, men väl hjertats mod. — —
Det fanns en tid, då båda än du ägde. — —
Hvad du har lidit, vet jag. Hur du hämnats,
Låt mig få veta!

HEXAN.

När det gräsligaste
Min själ förnummit, tycktes tankens urverk
Utlöpa i min hjerna. Småningom
Dock sansning satte det på nytt i gång.
Min första mening blef, att bida natten
Och i dess dunkel flytta ur min själsnatt
En af de bränder, som på själen tärde.
Jag ville tända under Svidja gård
En lusteld, värd att fira gårdsherrns lekar.
I lågan skulle han, Mathilda — allt,
Som andades, med mig begrafning hålla

Åt det förbrända liket af min dotter.
Af dessa tankar lifvad, kom jag åter
Till ladan, der Mathilda sof. Hon log
I drömmen ljufligt, nämnande mitt namn,
Och sträckte späda armarna, liksom
För att mig famna. Detta tomma famntag
Gaf räddning åt mitt skakade förnuft,
Och allt, som fanns förutan skuld på Svidja,
Och sparade dess skuldbetyngda herre
Till läglig tid — den, som hardt när nu kommit.
En hejdlös tårflod ur mitt inre bröt,
Och föll på den tilltänkta branden, innan
Den kastat ur min själ sin härjningslåga.
När natten kom, jag ängsligt tog Mathilda,
Liksom jag velat rädda henne ur
Den brand, jag påtänkt sjelf; och liksom Svidja
I eld och lågor stått, åt motsatt håll
Från det, jag ilade. På Guds försyn
Vår kosa sträcktes; blott en enda tanke
Mig ledde, stjernlikt klar. Jag ville hän,
Långt från min arma dotters pino-rum.

BENGT BONDE.

En tillflyktsort du måste ju bereda
Åt dottren, som dig ännu lemnats qvar.

HEXAN.

Ja väl. Min första omsorg var dock endast,
Att hon ej skulle från mig röfvas bort.
Likt stjernornas, mitt tåg var äfven nattligt,
Så länge kända ställen än oss mötte
Och kända anletsdrag oss kunnat möta.
Vi ledo brist; Mathildas hunger dock
Mig tärde mera, än min egen. Målet,
Vid hvilket hvila, näring, kanske tröst
Oss väntade, ej tycktes närma sig,

Men skrida undan.

BENGT BONDE.

Mål din kosa ägde
Således dock?

HEXAN.

När sansnippg återtagit
Min själ i sin besittning, och derur
Den närmsta fruktan vikit, klarnade
För mig ett sådant. Anförtro Mathilda
Jag ville åt min ädla ungdomsvän,
Herr Göstas maka. Nyss de flyttat båda
Till hennes fäders fordna herresäte.
Det huset älskade Claes Fjeming ej,
Af honom lönt med lika tänkesätt.
Hans dotter, när hon kom, som dit hon burits
På vänligt skygd der kunde säkrast räkna.

BENGT BONDE.

Det hoppet slog ej felt. Bedra'r ej allt,
Ditt skötbarn växte upp i herresätet,
Som husets egen dotter; och hon är
Densamma — —

HEXAN.

Ja. Du vet om henne nu
Mer än hon sjelf och någon ann' på jorden,
Förutom mig, se'n hennes fostermor
Och fader båda vådligt nåddes af
Sitt sista öde, fast på olikt sätt.

BENGT BONDE.

Dig sjelf man sällan såg på herregården.

HEXAN.

I början aldrig, se'n Mathilda ditkom.
Befarande Claes Flemings efterspaning,
Djupt i vår Herres skog mitt herresäte
Jag valde ut. Ibland dess skuggors vakter
Min sorg vantrifdes icke, fast om rummet
En annan gäst dock trängdes, hvilken flyktigt
Ett ögonblick trängt fordom i min själ,
Men blef der hemmastadd nu mer än sorgen.

BENGT BONDE.

Du menar hämndbegäret?

HEXAN.

Det jag menar.
Att deråt smida vapen, blef mitt högsta,
Mitt enda lefnadssyfte. Dag och natt
I långa år, uti naturens urkund,
Som småningom mig uppläts, läste jag
Den djupa läran om dess ursprungs-krafter.
Hos öknens siare och vise gick
Jag ödmjuk länge uti barnaskola,
Tills jag derur som mästarinna trädde,
Med visshet att, när siarkraftens stund,
Af himlatecknen bådad, inne är,
I Flemings öra hämndestunden ringer.

BENGT BONDE.

Du tror den nära nu?

HEXAN.

Den slår i morgon.
Tre gånger fem årsskiften hunnit tända
Den eld, hvars första gnista sprang ur lågan
Hans eget bud för femton år se'n väckte.

BENGT BONDE.

Vet han af det, som honom drabba skall?

HEXAN.

Han vet!

BENGT BONDE.

Men hur?

HEXAN.

Jag sjelf det honom kungjort.

BENGT BONDE.

Du! Han då dig har återsett?

HEXAN.

En gång,
Men det förslog.

BENGT BONDE.

Och han ej dig förderfvat?

HEXAN.

Att jag förderfva honom skall, du glömt —
Hans lifstråd nystad är kring dessa fingrar.

BENGT BONDE.

Hur såg du honom?

HEXAN.

Uti en belysning,
Som anstod Fleming väl. Krasinsky, hvilken
Han sändt på ströftåg ut, red nattetid
Förbi herr Göstas gård, hvars ägare
Låg sjelf i fält med Er, och lemnat oss —
Jag var der äfven då — så utan värn,
Som himlens fågel — då den ej är rofvets.
Fast det befarats, våld likväl Pohlacken
Ej genast öfvade. Med hånfullt löje
Han lät de sina plundra, hvad dem lyste:
Men intet tog han sjelf. Dock, när hans folk
Sin roflust mättade till sluts för fräckt,
Dref harmen, väckt af gammalt och af nytt,
Mig inför honom, och jag ropade:
"Din vildhet kostat mig nog drygt, Krasinsky!
Låt detta gälla, såsom lösen för
Hvad som än återstår i denna gård!" —
Han kände mig igen, och log ej mer;
Men sade dystert blott: "Om jag dig kostat,
Jag gäldat det med själens salighet.
Förslår ej det ännu? — Dock annorlunda
Du var den tiden. Att uppå dig offra,
Det tycktes löna mödan. Lika mycket!
Vi måge nu oss anse qvitt. Farväl!" —
Jag ej förstod hans mening då. Hans bud
Till knektarne, att återlemna allt,
Var mera tydligt; och, fastän motvilligt
De lydde honom, se'n han lofvat sjelf
Tredubbelt återgälda, hvad de miste.

BENGT BONDE.

Samvetet slog omsider. Hvem väl kunnat
Det tro om honom?

HEXAN.

Af Claes Fleming dock
Man vänta bordt den bragd, han förde ut.
Krasinsky med de sina bortred hastigt.
Men någon af hans folk lär underrättat
Claes Fleming om Krasinskys skonsamhet.
Då blossade hans vrede upp. Han röt:
"Att den förrädarn Göstas gods och gård
I lågor skulle stiga upp mot himlen,
Anklagande den troförgätne ägarn!"
Så sagdt, så gjordt. I natten tändes mordbrand.
Hvad sist jag öfverlefvat, hade jagat
Ifrån mitt öga slumren; men de andra,
Af ångst och trötthet brutna, slutit sina.
När lågan flammade, ur vakna drömmar
Jag uppspratt häftigt, väckte främst min älskling,
Mathilda — störtade med henne ut
Igenom denna äreport af flammor,
Ur hvilken hennes hem till aska nedsteg.
När ut vi hunnit, mötte vi Claes Fleming;
Ett isfjäll lik, han stod vid lågans eldberg.
Men när hans örnblick såg mig ila fram,
Liksom af lågans röda vingar buren,
Då skakades hans väsens fasta grundval,
Kanske för första gången, intill bottnen.
Ett ögonblick det tycktes brutet, splittradt.
Men snart han öfvermannade sin bäfvan
Med väldig kraft, lik jorden, hvilken kufvat
Den bäfning, som har kommit den att darra.
En sällsam dallring röjdes likväl än
Uti hans röst, när han mig bistert sporde:
"Hvad har du gjort utaf min dotter, qvinna?" —

Med dödens lugn jag sade: "Nyss hon fanns
I lågorna, som du åt henne antändt.
Men hvar, mordbrännare, dväljs nu min dotter
Dock, jag det vet. Ser du ej henne vinka
Dig för en högre domstol, än din egen?
'Rättvisan måste ha sin gilla gång.'
När nästa gång jag står inför dig, Fleming,
Var då beredd att stånda inför Gud!" — —
Han svarte intet; rusade i branden,
Hvari han trodde sig sin dotter finna,
Och som förtärde allt, hvad der var lemnadt.

BENGT BONDE.

Herr Göstas maka fann sin död i detta
Osläckeliga eldhaf. Sådan var
Den sista kunskap, hjälten fick om henne,
När han sig kastade mot Flemings pikar.
Men du och hon, som var ånyo husvill?

HEXAN.

Hvad som än återstår utaf vår saga,
Är kort. Igenom Flemings hopar drogo
Vi, liksom blixten genom töcknen. Undan
För den, som trotsat deras bistre höfding,
Som ingen honom trotsat än, de veko
Med ängslig bäfvan. Större verkan, än
Af Edra klubbor, gjordes uppå dem,
Af namnet Hexan, som åt mig de gåfvo.
Och när vi våra egna skaror mötte,
Vi helsades med jubelrop. Mathilda,
Som deras fallne hjeltes dotter — jag,
Som den af högre makter sända hämnarn.

BENGT BONDE.

Jag vet, så var det. Men förunderligt

Det synts mig dock, att du din bostad valde
Bland biskoparnes gamla slotts ruiner.
Så nära Fleming — det vill säga faran.

HEXAN.

Du menar faran, hvaraf Fleming hotas.
Der åteln är, dit samlas rofvets foglar.
Ej är det jag, som har att frukta något,
Tilldess mitt verk fullbordadt är — och sedan
Jag fruktar intet mer. Jag lefvat nog.

BENGT BONDE.

Är du så viss uppå din sak?

HEXAN.

Så viss,
Som att min pligt jag fullgör, när jag hämnas,
Ej blott hvad sjelf jag lidit, men J alle.

BENGT BONDE.

Men bäfvar du ej för Mathildas öde?

HEXAN.

Det är det enda, som mig än bekymrar.
Men Gud väl leder detta till det bästa,
Som hittills henne Han bevarat hafver.
Jag henne dolde undan menskors blickar.
Af henne visste länge endast Hjort,
Som gaf Mathildas tanke ljus och ledning
Åt hennes hjerta. Men omsider möttes
Hon en gång af herr Johan invid stranden,
Dit städse hennes håg och längtan gingo,

Och dit jag derför nödgats följa henne.
Ej den bekantskapen mig gjorde nöje.
Men Johan var dock menlös, som hon sjelf,
Och han var hennes — bror. Jag kunde ej
Förmena dessa barn att se hvarandra.
Hon, som förlorat allt, en tröst behöfde
Uti sitt glädjelösa, arma lif.
Dessutom trodde jag, att hennes känsla
Vid Hjort var fäst, ej blott af tacksamheten.
Jag visste ej befara, att den rena
Naturens röster skulle missförstå.
Och af hans broderskärlek hoppades
Jag stöd åt system, när jag fallit undan.

BENGT BONDE.

Dold var för båda ej blott deras släktskap,
Men hon ej visste ens, att hon åt sonen
Af Fleming egnade sin ömma känsla.

HEXAN.

Det var nödvändigt; annars skulle hon
Med fasa stött sin broder långt ifrån sig.
Hon, som var kärlek blott mot hela världen,
Allt hvad af hat i hennes väsen kunde
Hopsamlas, det förent mot namnet Fleming.
Hon honom hata lärt uti sitt hem — —

BENGT BONDE.

Sitt andra och sitt tredje hem.

HEXAN.

Det första
Ur hennes själ re'n längesedan bleknat.

BENGT BONDE.

Dess minnen vakna nu som bäst måhända
På nytt deri.

HEXAN.

Det vore mera rysligt,
An jag ens tänka vågar — jag, som dock
Ej skyggat har för hvad som rysligt synts.

Kern inträder och blickar förtviflad omkring sig, utan att tyckas fästa sig något
visst föremål.

SCEN VI.

De förre. Kern.

HEXAN.

Hvad går åt Eder, mäster Philip?

Kern uppspritter förfärad.

KERN.

Hvem
Kan det väl vara, som sig vårdar än
Att spörja efter, hvad som felas Kern?
Ha! Det är du — du milda, som mig bortdref
Nyss från din hydda, att den icke skulle
Af Kern besmittas.

HEXAN.

Tänk derpå ej mera.

KERN.

Jag derom blef ju påmint åter!

HEXAN.

Huru?

KERN.

Ack! Jag förskjuten är af Gud och menskor;
Förlorad — dömd för tid och evighet
Det finns ej frälsning, ingen frälsning, ingen —
Om bergen skulle störta öfver mig,
Om jag af jorden sväljs, jag ej kan räddas —
Ej gömmas undan matkarna, som gnaga
Uppå min själsmerg.

BENGT BONDE.

Ve, olycklige!

KERN.

Den rösten kom ifrån en menskobarm.
På länge ingen sådan till mig ljudit.
Den klang, som englarnes musik. O, låt
Mig falla ned och kyssa dina skotvång,
Du menska, som ännu en mensklig känsla
För den förskjutne, den fördömde hyser.
Befara ej, att jag besmittar dig!

Kern kastar sig ned för Bengt Bondes fötter.

BENGT BONDE.

Kom till mitt bröst, du olycksfödde man,
Om du ej fruktar, att dess hat dig sargar.

Ve! öfver mig, jag usla stoft, som vågat
En annans tjenare förmätet döma,
Och icke domen sparat har åt Honom,
Som rättvist dömer och — —

KERN, sprittande upp med förskräckelse.

Som rättvist dömer!

BENGT BONDE.

Men ock barmhertigt. Han din arma själ
Ifrån förtviflan rädde mildt. — Farväl!

Bengt Bonde går åt ett håll. Hexan åt ett annat.

KERN.

För denna ljusskymt i en ändlös natt
Haf tack, o Herre! Du till viljan skådat.
Min varning bortsköt Fleming med förakt,
Då den från kunga-mördarn kom. Men bonden,
Som endast lidit, hvad som Fleming gjort,
Han kände i sin själ, att godt jag menat,
Och blef ett echo af Din nådes röst.

Han blir varse Daniel Hjort, som långsamt återvänder.

Der nalkas en, som kan om lycka tala,
Om hem, om vänner, hvilka akta honom.
Hans lärdomsskrud blef ej en Nessus-mantel,
Som tärt det innersta utaf hans lifsrot.
O! Skulle jag, som han, mig slutit in
I tankens rika, fria verld, och aldrig
På handlingarnes hala is gått vilse,
Jag ej behöfde fly den lycklige —
Och ej den olycksfullaste bland alla,
Om någon tillflyktsort än funnes till,
Som kunde dölja Kern för honom sjelf.

Kern går. Daniel Hjort blickar efter honom.

SCEN VII.

DANIEL HJORT.

Han viker undan för mig, äfven han. — —
Du bortgått, Bengt, också till hemmets stränder.
Och lemnat mig här ensam, lik ett fotspår,
Af vandrarn intryckt i den öde heden.
Ack! Tom är världen, tom lik fängselhvalfvet.
Hvarunder fången släpar sina kedjor
I åratal, och ej ett väsen möter,
Som skulle vänligt spörja, hvilka tankar
Frambryta i hans pannas djupa fåror,
Och hvilka känslor spränga hjertats kamrar,
Fast ej en länk de bryta ur hans boja.

Men är jag icke fri? — Ja, fri lik fogeln,
Hvars bur man öppnar midt i isig vinter,
Se'n vingen stäckts, och fängslets gallerverk
Hans himmel, jord och skog har länge varit;
Och han förglömt att reda sig bland drifvor,
Men saknar kraft att fly till andra nejder,
Der blomsterkedjor stäfjat vinterns framfart.
Är det ej re'n för sent? Kan jag bli frigjord?
Jag låg för länge i de dubbla band,
Som kring mitt väsende förrädiskt snärdes.
Utaf min kärleks smekande förtrollning
Och af den herrskarviljas allmakt, hvilken
Böjt ned min själ, liksom orkanen vassen.

O! Hvarför blef jag kastad ut i lifvet
Uppå en tid, då Finland var för trångt
För annat, än för Flemingarnes segrar!
En Fleming stal min kärlek — och det var
Hans rätt: jag får deröfver ej ens klaga.
En annan plundrade min mannakraft:

Och det är jag, som evigt skall fördömas,
Då han beundras ännu efter sekler
I detta land, der han ej annat byggt,
Än högar utaf grus, af lik bebodda.
Allt hvad han, ny Herostratus, har utfört.
Det minsta ord af denne fiende
Till allt sitt folk, uppletas skall begärligt;
Man skall med honom skryta, då man yfves
I rusigt öfvermod af store män,
Dem Finland till sin ära födde fram.
Men jag fördöms af desse, hvilka Fleming
Beherrska än ur tusen-årig graf:
Fördöms, för det min svaghet icke motståit
Den tryckning, som de sjelfve känna än,
Fast graf och sekler spjernat emot denna.

Dock — åfven om du vore stor som verlden,
Mot sin lifegenskap min själ sig reser.
Din son ju kränkt en makt, långt mera helig
Och vördnadsbjudande, än din: min kärlek.
Hvi skulle jag ej kunna slita mig
Ur detta trollnät, hvari du mig fångat?
Berusad af den tjusningskraft, som strömmar
Utur din ande omotståndeligt,
Liksom ur kärleken — jag glömde länge,
Att ej min rätta plats fanns vid din fot.
Lik den, som sofvit ruset bort, och skakad
Ur höga drömmar, känner sig på marken,
Är jag ock hänvist till min låga dal.
Hvad skulle jag uti de stores salar?
Låg var den hydda, ur hvars dörr jag gick,
Lik dagakarlen, till sitt tunga arhet.
Från höga portar vänder jag omsider
Mer nedböjd, än från hemmets ringa boning:
Ty skuldlöst svällde då mitt unga hjerta.
Nu står jag nedtryckt, söndersliten af
Misstanken om förräderi, begånget
Emot det folk, jag hafver svurit trohet,
I lif och död, i medgång; liksom ofärd.

Och dubbelt nedtryckt, står jag en gång för
All samtid och all framtid, sedan jag
Tillbaka till min första fana träd,
Och rifvit detta ledband, som mig förde
Beröfvad viljan — träl af Flemings vilja,
Och mindre fri, än fången stundom är
I skötet af sin centners-tunga boja.
Hvad båtar mig min stolthets hviskning om
Att dock min känsla städs orubbligt stått
Uppå det rättas regelbundna linie?
Hvem skulle tro mig, äfven om jag ville
Ödmjuka mig, att högt derom försäkra.
Med kraft af öfvertygelse blott talar
En handling, som sig aldrig sjelf förnekat
Och ej förnekas kan. Så sent det är,
Jag vill mig ställa under detta bröstvärn.
Ej uti penitentens tagelskjorta,
Med flärdfull ruelse; men som en man.
Ej verldens pris, ej dess förlåtelse
Jag eftertraktar ens; och minst jag menar
Mig värd martyrens törnekrona — fast
Den kronan stundom dock mitt sinne frestat.
Och synts mig afund, synts mig lifvet värd.
Med fast beslut jag går en makt att trotsa,
För hvilken Finlands alla klubbor sjunkit:
Min vilja reser jag mot Flemings vilja.

SCEN VIII.

Scenen förändras till salen i Åbo slott.

Claes Fleming. Stenbock.

Claes Fleming är sysselsatt med att öppna några bref. Medan han genomögnar dessa, inträder Stenbock, utan att Fleming låtsar märka det.

CLAES FLEMING.

Om alla vore dock som Arvid Tavast
Och Gödick Fincke. Bättre män har Kungen
Ej i sitt rike, fast de smädas af
Den äre-, tro- och gudsförgätne skurken
Hans Hansson och hans lumpne själa-fränder,
Dem Gud och Satan samfaldt må förderfva!

STENBOCK, otåligt.

Du icke helsar, frände, mig välkommen!

Claes Fleming blickar mörkt på Stenbock.

CLAES FLEMING.

Du är det ej. En lögn min helsning vore.

STENBOCK.

Så ljus då tycks dig tiden plötsligt vorden,
Att dina närmstes hjälp du kallt försmår?

CLAES FLEMING.

Så mörk den ej kan bli, att på ditt bistånd
Bero dess dager eller skymning mände.

STENBOCK.

Väl mäktigare herrar, än Claes Fleming,
För lycka aktat, att af Stenbock bistås.

CLAES FLEMING.

Den lyckan var för dig ej afundsvärd,
Om möjligt dock, för herrarne än mindre.

STENBOCK.

Det är så verldens lön. Så länge man
Behöfver dig, du smeks — se'n stöts du undan.

CLAES FLEMING.

Jag har ej pröfvat det: mig man behöft
Och än behöfver, mera än jag andra.
Och icke öfver mig du lärar klaga,
Då du om otack talar. Ej din tjänst
I anspråk togs af mig, ej heller tages.

STENBOCK.

Lik mycket! Jag dock gör, hvad mig min frändskap,
Liksom min trohet mot min konung bjuder.

CLAES FLEMING, ironiskt.

Det klingar ej så illa. Men hvad följer
På denna mycket lofvande ingress.

STENBOCK.

Du mig förhåne, bäst du vill. Ej kyler
Det af min ifver, att min pligt fullgöra.

CLAES FLEMING, otålig.

Så gör det då — om det med ord kan ske!

STENBOCK.

Här smidas dolda ränker emot dig,
Och mot den sak, hvars väldigaste hägn
Du varit hittills. Uppå en vulkan
Du står, Claes Fleming; och den väntar blott
På ögonblicket för sitt utbrott — —

CLAES FLEMING

CLAES FLEMING.

Oh!

Det der jag redan tusen gånger hört
Af fega själar; och jag måste hafva
Natur af Salamandern, då så länge
Jag lefvat i den eld, som kring mig osat.
Har du ej annat att mig anförtro,
Än att jag ej på rosenbäddar ligger,
Dit ingen orm kan slingra sig, — du kunnat
Bespara dina varningar åt piltar,
Som än ej lärt att akta sig för elden.

STENBOCK.

Men då du ormen när vid egen barm,
Det höfves dem, som stå dig närmast, peka
Åtminstone derpå, när de ej sjelfve
Förmå borttrycka denna — skyddad af
Ditt eget riddarpantsars ädla hägn.

CLAES FLEMING.

Det låter lömskt Hvad menar da dermed?

STENBOCK, för sig.

Det grep omsider. Högt. Jo, jag menar endast,
Att till exempel en med namnet Hjort,
Den du i skogen fångade som hjortkalf,
Åt hvilken du gaf boning, föda, vänskap,
Förtroende och allt, som binder menskan
Vid menniska, — han finns nu pläga rådslag
Med dina värsta fiender; han sig
Åt dem försvurit, till din undergång.

CLAES FLEMING.

Det är omöjligt!

STENBOCK.

Lika möjligt dock,
Som att ej synnerligen väl dig menas
Utaf en qvinna, känd af dig, som andra,
Inunder heders-titeln Hexan, hvilken
Utgör det älskliga föreningsbandet
Emellan bundsförvandter, stämda såsom
En Mäster Kern, Bengt Bonde och mer dylikt.

CLAES FLEMING.

Jag har Bengt Bondes ord, och bygger derpå
Mer än på mångens riddersmanna-ord.

STENBOCK, hånfullt

Har sändebudet, som här föreställer
Din väns och gynnares, herr Hertig Carls
Person, dig gifvit ock obrottsligt löfte?

CLAES FLEMING.

Hvartill den frågan?

STENBOCK.

Den görs blott för ro skull.

CLAES FLEMING.

Du vet, så väl som jag, att öppen fejd
Är mellan Kungen och Hans Konglig Höghet.
Utaf dess sändebud således ej
Förpligtelse begäras kan och gifvas.
Med honom dock jag tagit vissa mått,

Hvaraf hans skadelust till viljan inskränks.

STENBOCK.

Förtjensten af omtänksamhet förringas
Ju ej deraf, att tjuf, som hufvudporten
Har funnit stängd, uppå det oråd faller,
Att genom öppen-lemnad bakport smyga.
Jag dina mått och steg visst icke tadlar,
Och min beundran skänkes åt din tro
På tacksamhet hos dem, du godt bevisat.
Men tillåt en, som ej begärer något,
Att nämna om ett factum, rätt kuriöst,
Bevisande en enkel sats. Den lyder:
Det säkrare dock är på fränder lita,
Än uppå fiender, som stulit sig
In i ett hörn af ädla hjertans gömmen,
Då obehakadt det för sveket öppnats.

CLAES FLEMING.

Du syftar på — —?

Daniel Hjort inträder dristeligen. Stenbock drager sig förlägen tillbaka, men Fleming fortfar att tilltala honom barskt.

SCEN IX.

De förre. Daniel Hjort.

CLAES FLEMING.

Var god och fortfar endast,
Förutan krus. Af denne man behöfver
Din öppenhet ej låta hämma sig.
Han mitt förtroende re'n länge haft
Och deraf värdig är, så högt som någon.

STENBOCK.

Jag vill ej störa — och —

CLAES FLEMING.

Hvad vill du då?

Du lät ju nyss förstå, att hemligheter
Af högsta vigt ditt trogna hjerta tryckte.
Är jag förtjent dem höra, så förtjenar
Min unge vän detsamma, äfven om
De honom icke skulle angå.

STENBOCK.

Af mitt nit

För mycket allvarsamt måhända tagits
De underrättelser, mig blifvit gifna
Från temmeligen säker hand. Det säges,
Att salig Konung Eriks Enkefru
I ensligheten rufvar uppå planer,
Som lätt en vådlig påföljd kunde hafva.
Det tros, att hon sig satt i rörelse,
Se'n hon beramat har ett hemligt möte
Med sin herr son, den biltoge Prins Gustaf.
Jag därför ansett, att min pligt mig bjöd
Skyndsammast derom underrätta dig,
Se'n jag på förhand redan lyckats taga
De steg, försigtigheten — —

CLAES FLEMING, med harm.

Mot en qvinna,

En fallen, olycksalig, som i fallet
Från jordens högsta branter bergat än
En engele rena, skära, veka mildhet!
Blygs, frände! Du, en riddersman, hvars blod
Dig binder vid hvad ädlast föds och lefver

I Sveriges ridderliga land, — du aktar
Ej under riddar-värdigheten, eller
Fastmer ditt menskovärde, att så stämpla
Emot en mor, som i sin bittra sorg
Den trösten söker, att sitt barn få famna.
Hvad helst du gjort mot hennes Kung och herre,
Är detta tusen gånger mera nesligt.
Men jag dig säger, Olof Stenbock: Om
Olyckans majestät i henne kränkes,
Med ditt förvållande, du räkne icke
På mitt beskydd då mer; och hvar du fälls,
Du falle ogild, såsom hvar mans niding.

STENBOCK.

Är det ditt sista ord?

CLAES FLEMING.

Ja, sannolikt
Det sista ej för denna gång allenast.
Om baron Stenbock ej har annan talan
Att föra fram, än den, som fegt förstummas
När tredje man trädt in, då kan ej Fleming
Nedlåta sig att honom låna öra.

STENBOCK.

Du skall dock höra af mig än en gång.

Han bortgår förkrossad, men vresig.

CLAES FLEMING.

Mer blid den stjernan tyckes varit, hvilken
Uppå din vagga lyst, min Daniel,
Än den, som glimmade uppå profetens,
Din namnes. Han i lejonkulan föll;

Du deremot en vanlig varggrop gräfvit —

DANIEL HJORT.

Hvari jag störtar sjelf.

CLAES FLEMING.

Hur kan du irra
Till slika dystra tankar? Lambsens sinne
Ju fallit på din lott. Hvad som är vildt,
Du icke lida kan — i någon mening.

DANIEL HJORT,

Det vilda hittills jag ej endast lidit.
Jag det beundrat, såsom kraftfullt. Tiden
Är inne, rätta namnet deråt gifva,
Om jag ock lida skall — som mannen lider.

CLAES FLEMING.

I drömmars verld du lefver helst, min vän.
Lätt deras trollstaf vexlingar kan ordna:
Så sorger, dem du förorsakar, lofva
Dig sjelf den njutning, som martyren hoppas.

DANIEL HJORT.

Det goda, jag har verkat, ringa är;
Men ondt jag icke vet mig gjort åt någon.

CLAES FLEMING.

Det ena, som det andra, är ett misstag.
Din tankes ljus, än mer, ditt hjertas värma
Har glädje spriddt, närhelst man nalkats dig,
Som den från härden gjuts, se'n isens stigar
Man trampat, och i hemmet tänder brasan.
Men om ur denna vresigt spraka gnistor,
Än mot vårt ansigte, än mot vår klädnad.
Ja, kanske upp mot husets tak och väggar,
Då, Daniel, det händer lätt, att man
Sig önskar åter ut på öppna fjärden,
Der flingor snö och kylig vind visst yra
Kring oss; — dock derpå äro vi beredde.
Och på vår vakt mot dem. Vi klaga ej.
Men de der gnistorna från egen härd,
Som vilja skada oss, då annat väntats,
De göra ondt — ej endast när de bränna.
Är det ej så, min vän? Ditt fromma sinne
Ju fattar detta, djupare än någons.

DANIEL HJORT.

Ack, nådig herre! Ej så vek till sinnes
Jag ville vara, som Ni tror om mig.
Men jag dock fattar Eder bild så väl,
Att jag mig önskade på isens öknar,
För att så djupt ej gripas af dess mening.
O! Hvarför blef jag ej i skogen lemnad.
Att härdas der, att lida och gå under
I deras krets, med hvilka jag bordt falla!
Att fostras till en sådan isig vind,
Om hvilken nyss Ni talte, bättre varit,
Än att, förvekligad i värmen, likna

De gnistor, som blott kunna göra — ondt.
Då jag steg fram till Er, jag trodde mig
Ha kraft att bära hit dock något annat,
Än ömklig, enskild klagan. Vid Er åsyn,
När Eder röst jag hör, då sjunker jag
Tillbaka till mitt intet åter. Bruten
Är kraften, viljan, hjertat — och förlorad
Jag störtar hän, dit undergången vinkar.

Han störtar ut.

Slut på fjerde acten.

FEMTE ACTEN.

Samma sal i Åbo slott, som i Andra och Fjerde Acten.

SCEN I.

Ebba Stenbock. Mathilda.

Båda sitta nära hvarandra, sysselsatta med broderi-arbete,
Matbilda tager en fotpall och flyttar den ännu närmare till
Fru Ebba, innan hon sätter sig derpå.

FRU EBBA.

Ej denna är en plats för dig, Mathilda.

MATHILDA.

Vid dina knän är mig så godt att vara.
Låt mig få drömma, att jag än är liten
Och lutar hufvudet mot modersskötet.

Fru Ebba fäller en tår på sitt arbete.

FRU EBBA.

Det är så skumt för mina ögon åter.
I mina da'r jag gråtit har för mycket.
Det blir till slut en elak vana, och
Man skämmer derigenom bort sin syn. —
Men lika mycket, om jag icke ser
Så snart fullborda detta arbet — ämnadt
Till prydnad åt min Johan, när han skall
En gång i verlden brudgum stå. Det torde
Så hastigt ej behöfva vara färdigt.

Mathilda söker under en stunds tvstnad att kufva en våldsam sinnesrörelse

MATHILDA. SÖNER! ÄNDER! EN STÄRKS TJÖRNE! ATT HÄRY! EN VÄRDSAM SAMHÖRSTIG!

MATHILDA.

Kan du förlåta mig?

FRU EBBA.

Hvad då, min dotter?

MATHILDA.

Uti din fråga ligger re'n ett svar,
Det mildaste af alla, på min fråga.
Du ej förlåtit blott, men äfven glömt
Hur mycket du dock hade att förlåta.
Mer blid du är, än sjelfva vårens sol:
Så länge töcknet hänger sig deröfver,
Den ler ej ljust. Men du af huldhet strålar,
Fast sorgen kastar öfver dig sitt moln.

FRU EBBA.

Du står ju för mig uti vänlig klarhet.
Igenom den ej tränger sorgens töcken.

MATHILDA.

Ack! Hvad är jag? En dimmig skymning blott,
Emot den glada gryning, du förlorat
För min skull, moder! — För oss båda den
Har bleknat bort, uti ett fängsels mörker.

Hon utbrister i gråt, och kastar sig i Fru Ebbas armar.

FRU EBBA.

Gråt ut, min stackars flicka! Du förlorat

Långt mer, än jag. Din gryning släcktes ju,
Då sjelf du stod ännu i morgonglansen.
Hvadhelst jag mist, för min förlust dock gafs
Ersättning uti dig. Men tom är platsen,
Som fylldes upp af den, du sörjer nu.

MATHILDA.

Ej mina tårar äro endast sorgens.
Som strömmarna uti min hembygd rinna
Tillhop ur många källor, ej allenast
Från öde fjäll och marker, men också
Från blomster-ängar; så ock tåren, kommen
Från sorgens dalar, möts af andra tårar,
Som strömma ifrån solbelysta nejder.

FRU EBBA.

Hvar ligga dessa nejder?

MATHILDA.

I ditt hjerta,
När jag mot det min panna luta får,
Då tycker jag, att engla-vingar höjas
Upp ur dess värma och mitt hufvud lyfta,
Och flägta undan alla dystra tankar,
Och hämta dit tillbaka flyktad frid.
Det känns så ljuft, så godt, som när jag sjunkit
Mot altar-runden, och välsignelsen
På en gång höjer själen upp mot himlen,
Och fäster den igen med frid vid jorden.

FRU EBBA.

Gud vare lofvad, att Han dig, du arma,
Har med sin hårda skickelse försonat.

MATHILDA.

Om, mellan menskans svaghet och Sin stränghet,
Till medlare Han städse gåfve väsen,
Så milda, fromma, såsom ditt — då skulle
Hans domar ej så krossande oss drabba.

FRU EBBA.

Så föga du mig känner än, mitt barn.

MATHILDA.

Få stunder flytt, se'n jag dig skådat först,
Och dock mig tycks, som intet kunde vara
Af gammalt mer förtroligt för min själ,
Än detta hjerta, som nu mot mig klappar.
Din stämmas ljud, ditt ögas godhet, — allt
Mig syns så väl bekant. Jag är lik vandrarn,
Som, kommen första gången i sitt lif
Till fjerran nejder, tycker sig ha sett
Dem redan längese'n. Och liksom minnen,
Som ej på långlig tid uti oss lefvat,
Uppvakna stundom plötsligt i vårt sinne,
Med blixtnlik klarhet — så jag trodde, att
Jag återsåg dig, då jag först dig såg.

FRU EBBA.

Förunderligt! Jag samma känsla sporde,
Då i min famn jag slöt dig första gången. —
Gemensam var vår saknad dock och kärlek:
Hvarann vi lärde känna uti den,
Vi båda älskade. — Re'n i ditt namn
Och ålder tedde du liksom en fordran
Derpå, att jag i dig blott borde famna
Ett återfunnet barn.

MATHILDA.

Om för mitt lif
Jag hade dig att tacka, ej så mycket
Jag skyldig vore, som jag nu dig blifvit.
Min bättre menska födde du på nytt
Till frid och kärlek. Jag, som trodde mig
Att hata pligtig, vågar åter älska.
När du mig sluter i din modersfamn,
Jag känner mig som inom templets murar,
Dit hatet ej kan tränga annorlunda,
Än såsom synd; och ur förhårdadt bröst,
Rördt af Guds finger, tårens källa spritter,
Lik den ur klippan, rörd af Mose staf.

FRU EBBA.

Ditt unga hjerta har då inrymt hat?

MATHILDA.

Det bittraste, som bränt i sliten barm.

FRU EBBA.

Säg, på hvad föremål, förutom hjertat,
Ditt hat har frätt?

Claes Fleming inträder.

MATHILDA.

Jag ej det minnes mer.

SCEN II.

De förra. Claes Fleming.

CLAES FLEMING.

Mitt löfte, att du skulle finna här
En vänlig hand, som sträcktes dig till möte,
Det sig besannat?

MATHILDA.

Ej du lofte detta.

CLAES FLEMING, förvånad.

Så var min mening dock..

MATHILDA.

I fall du talat
Blott om en vänlig hand, hur armt ej skulle
Ditt löfte varit då. Men du mig lofte
En modersfamn — och den jag öppnad funnit.
Den slöt mig till ett modershjerta, hvilket
Slog med en huldhet, som jag ännu aldrig
På jorden hittills rönt.

CLAES FLEMING, leende.

Så mycket bättre,
Om litet mer jag lofvade, än mindre,
Då ord jag kunnat hålla. Det gunås
Ej alltid faller sig så lätt.

MATHILDA.

Ett löfte
Åtminstone du måste bryta snart.

CLAES FLEMING.

Det kan nog hända, att på gamla dagar
Af dig jag lærer bryta mina löften.

MATHILDA.

Det är du sjelf, som lärt mig sådant. Men
Ju mindre dina löften af dig hållas,
Dess mera skall jag hålla utaf dig.

CLAES FLEMING.

Det vore icke första gång en sådan
Belöning lockade till löftesbrott, —
Så litet än man borde tro ditt löfte.

Matbilda går.

SCEN III.

Claes Fleming. Fru Ebba.

CLAES FLEMING.

Frimodig är den ungen, liksom vinden,
Som morgonfrisk ur skogen går till hafvet,
Så säker att af vingarna ej svikas.

FRU EBBA.

Men tacksamt hennes barnahjerta öppnas
För hvarje vänlig blick, likt vårlig mark,
Hvars nya blommor möta hvarje stråle. —
Är du nog sträng, att låta domen, fallen
Ur ögonblickets vrede, resa sig
Emellan hennes — och ännu en annans
Förhoppningar om hela lifvets lycka.

CLAES FLEMING.

CLAES FLEMING.

Den vore icke menska, som det ville,
Och endast Hertig Carl det skulle kunna.

FRU EBBA.

Det ordet kom utur den bästa bland
Oaserna, dem sorg och strider än
Ej hunnit härja i din ädla barm.

CLAES FLEMING.

Det är så lätt ätt synas god, när enskild
Och allmän fördel bjuder oss att handla
Så, som en svärmisk yngling vill det goda.

FRU EBBA.

Sök ej förringa din förtjenst, då du
Om fördel talar vid en flickas lycka,
Som värnlös, öfvergifven, väntar allt
Blott af din godhet.

CLAES FLEMING.

Önskar du då heldre,
Att jag skall tala om en rättvis fordran,
En skuld, som gäldas borde, utan prut?
Om hon är värnlös — hvem har vållat detta?
Dock, dessa tider skulle tanken sjunka
I djup förutan botten, om man ville
På slika skulder grubbla. — Men om ock
Vi ej till hjertats röster ville lyssna,
Så flyter Kungens bästa hop med vårt,
När vi Mathildas hand i Johans lägge.

FRU EBBA.

Den utsigt, du mig öppnar, visar höjder,
Som lyfta vänlig lycka emot himlen.
Om dessa höjder i sitt sköte bära
Dessutom dolda skatter, ej jag vet,
Och knappt min fröjd det skulle kunna öka.

CLAES FLEMING.

Mathildas — Johans moder tänker så.
Men när du har betänkt, att barnens lycka
Kan bli en underpant för frid, försoning,
I detta sönderslitna land — då ökas
Din glädje, Flemings maka, med en ny.
Se'n upprorslågan dämpats, den förbittring,
Som jäst i alla sinnen, stillas bör,
Och lugn och trefnad åter bygga här.
Ej finns ett namn, som högre blifvit lyftadt
Af folkets kärlek, än Mathildas namn;
Och därför kan föreningsbandet mellan
Vår Johan och Mathilda vidga sig
Till ett, som sluter Konungen och folket.
Och glömska skall af lycka låna vingen,
Som sopar spåren bort, dem hatet intryckt.

FRU EBBA.

Likt sångerna, som kring vår vagga klingat,
Och sedan hunnit glömmas, ljuder: fred!
I mina öron ljuft. Är det väl möjligt,
Att än en tid skall stunda, då jag somnar
Hvar afton roligt, utan att befara,
Att under nattens mörker skola smyga
Försåt och våda, lurande på dig?
Skall drömmen, stirrande mot framtids-mörkret,
Ej qvalfullt mera föda uppå nytt
De faror, dem din hjelte-arm re'n dödat? —
Lik seglaren, som utan rast och ro
Har brottats natt och dag med vilda stormar.

Af hvilka kosan stängts till Nya Verlden,
Så skall ock du omsider hamna vid
Den nya verld, som öppnas dig af friden.

CLAES FLEMING.

För din skull önskar jag, att fridens kuster,
Dem hoppet målar för din blick så nära,
Ej blott en svekfull hägring skulle vara.
En seglare, som jag, den ödet kastat
På vida haf, der häftigast det blåser.
Får dock ej tänka på att styra in
I hvarje bugt, dit vinden icke hittat.
Ej blott hans pligt det är, att hålla sjön;
Det är ock tryggare, att öppna stormar,
Än dolda reflar möta. Och pirater,
Som skulle bäfva för hvar öppen strid,
I strandens blindskär och dess buskar finna
De bundsförvandter, som till anfall mana.

FRU EBBA.

Du tjcktes sjelf dock hoppas ändtlig frid.

CLAES FLEMING.

Ja — frid i sinnena och ro i landet,
Och en försoning mellan vreda landsmän.
Men sjelf jag tror mig lika långt från friden,
Som från den vagga, der som barn jag somnat.

FRU EBBA.

Det är dock rysligt!

CLAES FLEMING.

Stackars maka! Du,
Hvars öde band din lefnads julle, ämnad
För stilla vatten, fast vid örlogsskeppet,
Som heter Fleming, och som oceanen
Har fått till hamn. Om, att din oro stilla.
Jag kunde söka mig en mera rolig — —

FRU EBBA.

Gör ej din hustru orätt, Fleming, fast
Den utsigt till en lugnad tid, du öppnat,
Med veka önskningar mitt sinne dårat.
Jag vore icke värd din maka heta,
Om jag en hårsman skulle vilja rubba
Dig från den hjelteban, du sjelf har öppnat
Och än skall staka ut. — Hur än det storme
Kring dig, du starke, jag mig känna skall
Mer lugn, emot ditt djerfva hjerta lutad,
Än ensam i en fridfull tempelgård.
Min syster Catharina, när hon sjönk,
Uti den store Kungens famn, ej tyckte
Sig mera stolt och trygg, än jag i din.

De följas åt ut. Kort derpå inträder Hertig Carls Sändebud, och ser sig försigtigt omkring åt alla sidor.

SCEN IV.

SÄNDEBUDET.

Här börjar kännas brydsamt, mer och mer:
Och låge hafvet mellan mig och Åbo,
Det skulle glittra skönare, än nånsin
Dess fjärdar sig från slottets fenster te. —
En vexling i mitt läge är väl möjlig,
Ja, sannolik — men annorlunda, än
Med mitt intresse tyckas kan förenligt.

I stället att jag stirrar nu åt berget
Här midt emot, med längtan att mig röra
Så fritt derpå, som gettren vid dess branter,
Det kunde sig en vacker morgon hända,
Att jag i motsatt riktning måste kika,
Från berget hit åt slottet, och får se
Långt mindre lif, än hittills, samt det röja
Än mindre, än jag här det röja kunnat.
Så knappt det ock om lif och frihet varit. —

Ditt hjul i all min da'r jag följde, Lycka!
Kan du så otacksam emot mig vara,
Att åt ett annat hjul du i min dödsstund
Mig öfverlemna skulle? Än jag hoppas,
Att du, som hjälpt mig öfver månet svalg,
Hvaraf jag hotats, äfven nu mig bistår.
Vis' mig en flik utaf din klädfåll blott!
Jag fatta skall i den, ej släppa tag,
Förr än du hjälpt mig till mitt dolda mål. — — —
Den gamle Kern jag smyga sett kring slottet.
I afsigt att sig tränga dit. Det bådar
Ej godt. En skugga af sitt eget fordom,
Han vet för mycket af, hvad komma borde.
Tvi det der bonde-samvetet, som hindrat
Min dolk att gräfva graf åt all hans vishet,
Af hvilken intet gagn nu mer kan väntas! —
Hvad som skall ske, bör tima klokt och hastigt
Och tyst, likt dina steg, du djupa Natt.
Du fostrarinna af de största planer,
Och deras graf. Blif nu en vagga åt
Det, som jag vill — men graf åt Flemings vilja.

Mathilda inträder, utan att blifva varse Sändebudet, som dragit sig undan i en fördjupning på ena sidan. Hon blickar ut ifrån ett slottsfönster.

SCEN V.

Sändebudet. Mathilda.

MATHILDA sjunger.

Hur rikt är himlens djup, då på dess yta,
Så mycken herrlighet i vexling rår!
Om jag fick välja, skulle jag väl byta
Med dessa, hvilkas ban kring hvalfvet går?

Med hvem mitt fria val jag skulle börja?
Med töcknet, som bär åskor på sin arm?
Så starkt det är, det tycks dock kunna sörja:
Jag därför vill det trycka till min barm.

Du hoppets bild, du sky, som purpurn målar,
Hvad har väl du att bjuda mig till tröst?
Jag önskar ej ditt guld, ej dina strålar, —
Men hoppet flyte till mitt arma bröst.

Och fogeln, som nyss flyttat från sin Söder,
Hvad tog han hem med sig väl derifrån?
I honom söderns varma kärlek glöder, —
Ack, finge jag dock dela af hans lån!

Men längst der borta, invid blåa randen,
Der möte stämts af himmel, jord och haf,
Den skira dimman står vid hemlands-stranden
Och längtar vingad till sin öppna graf.

Tag, milda dimma, mig på dina vingar,
Med all min sorg, min kärlek och mitt hopp.
När jag med dig till hafvets djup mig svingar,
Då får jag frid — men ej på fästets topp.

När Mathilda vänder sig om, märker hon först Sändebudet, som under sången
sakta smugit sig fram. Hon närmar sig och säger till honom.

Förlåt, att jag en obekant har stört
Med lösa griller ur en flickas hjerna!

SÄNDEBUDET.

Med lösa griller! Vackra flicka — kunna
I menskobröst allvarligare tankar
Uppstiga, än de voro, som dig gripit?
I fall du skulle läsa i min själ,
Du funne der att tankar uppå grafven
Din längtan mötte.

MATHILDA.

Uppå hvarje hem.
Som sorgen redt sig, klappar denna längtan.
Men äfven genom dörrn, som ovan glädje
Har lämnat öppen, smyger samma längtan,
Liksom en suck från nära kyrkogården.
Der sorgerna i syskonsäng sig hvila.
Intränger i den blomsterklädda kyrkan.

SÄNDEBUDET.

Ack! Menskogglädjen är ju blott en blomma,
Hvars rot i grafven bor och bidar kronan,
Som dit skall sjunka, kanske innan qvällen.

MATHILDA.

Ni har väl ofta sett den blomman vissna?

SÄNDEBUDET.

Hvar finns den dödlige, som det ej skådat?
Men mer än mångens, blef min lott dock sådan.
Mitt hufvud bär ju sorgens dräkt, och pannan
En djuptryckt grafskrift öfver dessa blommor.

MATHILDA.

Jag nog af sorgen pröfvat, för att veta

Att han till sällskap ensamhet blott älskar.
När jag gått bort, hon kommer i mitt ställe
Och ger den tröst, jag fåfängt ville gifva.

Hon vänder sig om, för att gå.

SÄNDEBUDET, för sig sjelf.

Sentimentala fraser tyckas icke
Här taga skruf. Men frestom annorlunda!

Han går raskt efter Mathilda, fattar hennes hand och förer henne tillbaka.

Du får ej lemna mig så ensam här,
Bland sorgsna minnen, dem ditt qvåde samlat.
Du måste gifva dem ditt eget sällskap,
Och dina egna sorger än dertill.
Det lika ljuft, som sällsamt, är att se
En flicka bära manligt det, hvarunder
En man så ofta dignar ned i vanmakt.

MATHILDA.

Att bära sorgen, minst man kan sig lära
Af mig, som, spökrädd, ängslas icke blott
Då hä'n de gått; men äfven, när på afstånd,
Ej hunna fram ännu, de kasta skuggor.

SÄNDEBUDET.

Det är så qvinnans art. Ej hennes styrka
Sig röjer i att förekomma faran,
Fast hon den trotsa kan, när den är nära.
Vi männer sörje blott, hvad vi förlorat;
Ej öfver det, hvaraf vi än ej nåddes —
Vi förebygge det, om det är ondt.

MATHILDA.

Om denna konst jag kunde, lugn jag vore.

SÄNDEBUDET.

Det var en tid, då icke heller jag
Den kände än — och därför icke lugnet.

MATHILDA.

Af hvem Ni lärt den se'n?

SÄNDEBUDET.

Af lifvet — men
Dock tidigast af den, som gaf mig detta.

MATHILDA.

Er mor! Således af en qvinna dock?

SÄNDEBUDET.

Ja väl — en qvinna. Men en qvinna, sådan
Ej någon finnes mer i vida verlden.

MATHILDA.

Gick hennes konst med henne derutur?

SÄNDEBUDET.

Ej Ni misstycka bör, om frågans svar
Blir fremmande för Er — som Ni för mig.

MATHILDA.

Jag inser nog min djerfhet. Om det gällt
Mig sjelf, den aldrig vågat gå så långt.
Men när man sig bekymrar för en annan,
Den man tror hotad, — små betänkligheter,
Ej mer än spindelnät, vår vilja hejda,
Då vi försåtens giller önska bryta!

SÄNDEBUDET.

Den samma kärlek, som är ofta blind,
Ser stundom mer, än verkligheten visar.
Och älskarinnan drömmer om försåt,
Der hennes famn blott hotar med ett sådant.

MATHILDA.

Hvar finns den flicka, hvilken vågar älska
Med sådan kärlek, som ni menar, honom —
En hjelte, mera värd, än hundratusen?

Hon hejdar sig, liksom förfärad för sin egen ifver, och tillägger lugnare.

Men detta hör ej hitn — —

SÄNDEBUDET, för sig sjelf.

Ah, blåser vinden
Från detta håll? — Den föra skall till målet!
Högt.
Bevare Gud, att in jag ville tränga
I djupet af Er hemlighet. Personen,
Som Ert deltagande har lyckats vinna,
Är utan tvifvel äfven andras värd,
Liksom Ni sjelf har mitt till fånge gjort.
Jag därför vill förflytta i Ert hjerta
En hemlighet, som lades ned i mitt
Utaf den hand, jag älskat högst i lifvet,
Och som förvarats der, liksom relikten.
Ärfd från ett helgon, gömmes af Papisten.

MATHILDA.

Jag kan ej säga, att jag är blott öra:
Ty hjertat ock har del i hvad Ni säger.

SÄNDEBUDET.

När, återkommen från min första utfärd.
Jag möttes uti hemmet af min moder,
Och hon mig famnat forskande, hon märkte —
Så skarpsynt, som en moders blick blott är —
Att sorger buros med mig, dem jag icke
Uppå mitt sinne kände, då jag bortgick.
Min hemlighet låg snart i hennes famn:
Tre fiender mitt ungdoms-öfverdåd
Tillskyndat mig. För fege, att på svärdet
Sin dolska vrede lyfta öppet, de
Med onda ränker sökte mig förderfva. —
När detta jag förtäljt, min moder skiljdes
Med sorgsen hug från mig. Jag återsåg
Den dagen henne icke mer. Blott böner
Från bleka läppar buro hennes tankar
Till bäste Hjelparn uti all vår nöd.
Och morgonen, som lyfter allt ur stoftet,
Fann henne knäböjd än och tårbesköld. —
Men ack — förlåt, att, vilseledd af minnen,
Blott heliga för mig, Ert tålamod
Jag satt för hårdt på prof!

MATHILDA.

Hvem skulle icke
Af dessa minnens helgd bli djupt betagen?
Berättelsen derom min längtan stegrar — —

SÄNDEBUDET, för sig sjelf.

Det var just meningen.

Högt.

Omsider trädde

Min moder fram; men nu — hur annorlunda,
Än då hon från mig gick! I hennes öga
En aftonrodnad efter salig andakt
Vek för en gryning, som af modersglädjen
Blef tänd deri. Hvad i sin själ hon letat,
Var funnet. Hennes son nu skulle räddas
Ur allt försåt, som ville snärja honom.

MATHILDA.

Är det väl möjligt! Men på hvilket sätt?

SÄNDEBUDET.

En Engels röst hon trott sig höra — då
Ett vaknadt barndomsminne kanske blott
Till henne hviskat. Rösten lärde, att
Hon borde söka upp förvaringsrummet,
Der våra fäder fordom hade nedlagt
Allt, hvad för dem det högsta värde haft.
Hon skulle finna der, ej dolda skatter,
Men en klenod — af henne högre skattad
Än hafvens perlor eller bergens guld.
Blott en atom utaf det funna borde
Upplösas uti den pokal, som högst
Af huset aktades. Se'n drycken pröfvats
Af kärleksfulla läppar först, den skulle
Af samma hand, som tillredt honom, räckas
Åt föremålet för en trofast ömhet,
Men föremål också för onskans funder.
Och när han deraf druckit, vardt han hård
Mot menskors och Hin Ondes arga konster.

Min moder följde engla-röstens vink:
Beredde drycken, smakade deraf,
Väl vetande, att hennes kärlek dock

Den aldrahögsta var. Så helgad, bågarn
Utaf mig tömdes — och ifrån den stunden
Jag framgick trygg, som hafsörn går utöfver
De stormupprörda vågor, hvilka krossa
Allt annat, slungadt emot deras klippor.

MATHILDA.

Hur underbart! Men jag har länge vetat,
Att slika medel finnas. Dock — hvad båtar,
Att veta det och att Ni räddats, då
Jag ej kan skydda den, jag ville hägna!

Sändebudet betänker sig några ögenblick.

SÄNDEBUDET.

Er oro rör mig djupt, och fast jag icke
Vet hvem den gäller, jag för Er skull dock
Vill afstå ifrån gåfvan, som min moder
Uti sin dödsstund hängde kring min hals.

Han tar fram en medaljong, prydd med ett fruntiramers-porträtt, och öppnar den.

Se här förvaras denna återstod
Utaf det underbara mediet. — Hvarför
Skall jag i grafven taga det med mig,
Då något godt jag dermed göra kunde?
Jag sjelf är gammal, äger ingen mer,
Som skulle kärleksfullt bereda drycken,
Om jag den ock behöfde än en gång.
Er hand ett bättre bruk deraf kan göra. —
Det bästa jag att bjuda har, Er skänkes;
Men låt min tår den fukta först och läppen,
Välsignande min moders minne vörda.

Han tager ur medaljongen förgiftet, som är höljdt i dyrbart omslag, hvilket af
honom kysses.

MATHILDA.

Hur skall jag kunna tacka Eder?

SÄNDEBUDET.

Flicka!

En handling, såsom min, den göres icke
För att ett vanskligt tacke-offer skörda.
Han lefver nog, som skall den en gång löna,
I Sin rättfärdighet, som den förtjenar. — —
Ej såsom gärd utaf din tacksamhet,
Men blott för att ej gåfvan skall förfela
Behörig verkan, du mig svärja måste,
Att du bevarar denna hemlighet,
Tills du dess verkan pröfvat — lika troget,
Som jag den sjelf bevarat.

MATHILDA.

Ja, jag svärjer
Vid minnet af min arma moders aska.

SÄNDEBUDET.

Nå väl!

Han öfverlemnar åt henne förgiftet.

MATHILDA.

Gud löne Er, så visst, som jag
Ert ädelmod ej mäktar återgälda!

Hon går. Sändebudet försjunker en stund i mörka tankar.

SÄNDEBUDET.

Det var ett rysligt dåd! Bland alla dessa,
Som tynga på den tomma plats, der fordom
Mitt samvet var beläget, finnes intet
Med det jemnförligt, hvilket nu föröfvats. —
Men den, som ändamålet vill, han bör
Ock vilja medlen. Räddas måste Sverige
Ifrån den ofärd, hvilken hotar det
Uti den Pohlske Sigismunds gestalt.
Af Flemings vilja buren, är han Kung,
Men skugga blott, när Fleming sjelf står lik. —
Du stackars barn, hvars kärlek åstadkommer
Förvandlingen — du gör ju liksom Fleming,
Som sjelf sig menar rädda fosterlandet,
Då han den afgrund vidgar, dit det sjunker.
Du måste dö — tillsammans med din gerning.
Att ej förråda den. Du sannolikt
Dör mera lugnt, än sjelf jag dör en gång.

Han skakas våldsamt vid denna tanke.

Du faller, arma flicka, som millioner
I striden fallit, lyftande till seger
De välden, throner, tankar, hvilkas sak
För kämpa-skaran varit fremmande —
Som Pohlens träloms-ok för Sveas nacke.

SCEN V.

Scenen förändras till Åbo stads torg, hvarest det hvimlar af folk.

Stenbock. Lubomirsky. Folk.

EN KARL.

Jag ser, att något är å färde här.

EN ANNAN.

Det ser ias ock, men hvad? Kan Ni det säsa?

Det ser jag ock, men hvad. Kan Ni det säga.

DEN FÖRRE.

Ni stal ifrån mig just densamma fråga,
Den jag Er ville ge till skänks. Tro icke
Likväl, att jag en smulgråt är; och pank
Så hastigt göres. Med förenta krafter,
Vi vände oss till denne der. Hans näsa
Är skinande, liksom en fyrbåk. Säkert
Den vädrat opp, hvad vind det blåser nu. —

Vändande sig till den påpekade.

Ni ser så snusföruftig ut, att Ni kan dela — —

DEN TREDJE.

Jo visst! För hela verlden har jag snus,
Af egen art och verkan och tillverkning.
Men dermed är ej tid. Ty större frågor
Här skola göras. Kuggas måste en,
På hvilken snus ej biter — knappast krut.

DEN ANDRE.

Skall någon kuggas? Det ju vore pråktigt!
Vi äro med, om det ock gällde fan.

DEN TREDJE.

Väl just ej honom sjelf, men likväl en
Ibland hans bästa bundsförvandter.

DEN ANDRE.

Vår
Nyfikenhet Ni töjt på sträckbänk. Gör
Dess pina dock så kort, som möjligt.

DEN TREDJE.

Föga
Er fyndighet mig tyckes passa till
Ett längdmått för nyfikenheten, då
Ni icke gissat, att det gäller Fleming.

DEN ANDRE.

Claes Fleming! Nej, jag tackar Er ödmjukast.
Bjud åt de andra herrarne. Jag tager
Min Maths ur skolan.

Han drager sig undan.

DEN TREDJE.

Och jag tecknar genast
Uppå din rygg ett harpass, som betyg.

Han slår efter honom med sin påk. En annan grupp nalkas, uti hvilken Stenbock,
förklädd, ifrigt gestikulerar.

STENBOCK.

Det är såsom jag sagt: hans tyranni
Af inga gränsor mera vet. Utur
Sin egen son han just på detta stället
Det unga blodet tappa skall.

EN POHLACK.

Och detta
Med rätta, om det samme pojke är,
Som vår Krasinsky slog — —

EN ANNAN.

Nå, har man sett
Förr en krabat, så långsint, som den der?
Var då Krasinsky icke värd sin död?
Han, som med satan slutit ett förbund
Och som var värre sjelf, än sjelfva fan.
Är det väl billigt, att den stackars gossen
Skall dräpas som en hund, då han befriat
Vår här från sådant odjur? Nej, jag säger:
Det får ej ske, och blott den värsta mes,
Med händerna i kors, kan det tillåta.

POHLACKEN.

Men blossa då ej upp, som tända blå!
Nog vet du, att din mening min är äfven.

Flera andra hafva emedlertid samlat sig och gifva sitt bifall tillkänna.

DEN FÖRSTE.

Jag hört af säker hand, att han skall släpa
Hit ännu mer af det utländska packet,
För att med dem ihjälslå allt, hvad öfrigt
Än finns af landets egna barn, dem ej
Han hunnit äta upp. Ja, det berättas
För visso, att blodhundar, stora såsom
Små elefanter, göra tjenst vid skaran
För att uppspåra hvarje lönnligt smyghål
Och sönderrifva allt, som der sig dolt;
Och blifver något öfrigt, slukas det
Alldeles rått af hedniska Baschkirer,
Kalmucker eller annat dylikt otyg.

EN ANNAN.

Det vore ryslit, men dock ganska troligt
Om denne, som i natt skall låtit strypa
Bengt Bonde, fast han gifvit honom lejd,

Och Bengt har uppfyllt hvarje fastställt villkor.

DEN FÖRSTE.

Ja, lita sedan på Claes Flemings ord,
Fast städs han yfs, att hålla tro och lofven.
Så länge lifvet sitter i en, måste
Man förekomma den menedaren,
Mot hvilken ingen säkerhet mer finnes.

EN TREDJE.

Hvad skall man vänta sig af en, som smyger
Hvar qväll och morgon sjelf och släpar andra
Till en papistisk håla, inredd till
Kapell i sjelfva slottet. Christendomen,
Den rena, sanna, löper största fara
Om denne Antichrist ej rödjес undan.

En fjerde, som blott hört slutet, framträder och tror sig tala till trosförvandter.

EN FJERDE.

Det är en sak, väl värd att rätt behjertas.
Hans grymma falskhet sträcker sig ju till
Ej endast lif och gods, hvaröfver menskor
Må råda, men ock till vår helga lära.
Man aktar Konungens och Påfvens bud
För intet — låter kätteriets ogräs
Allt mera frodas, tills det öfvervuxit
Den helga Jungfruns bild och all dess dyrkan.

Härvid uppstår ett väldigt sorl.

EN RÖST.

I helvetet med dig, du värsta ogräs,
Som, itändt, bränna skall på Flemings samvet.

Ett sådant Regimente, under hvilket
Slikt kan uttalas uppå öppet torg,
Bör kastas ned i grundsdjupet, dädan
Det kommet är. Gå att bereda vägen!

Papisten nedkastas och misshandlas svårt. Stenbock vänder sig till Lubomirsky,
som dittills gått mellan grupperna, utan att deltaga i deras oväsande.

STENBOCK.

Gör slut på packets gräl! Ett hufvud gif
Åt dessa skilda lemmar. Led dem fram
Med enigheten af Er viljas kraft.

LUBOMIRSKY.

Ursäkta mig! Mitt hufvud tycker jag
Dock nästan är för godt till ett åt packet.

STENBOCK.

Det medges lätt, herr Grefve! Men till medel
I Eder hand är packet ej för godt.
Ni det begagnar, såsom närmsta tillhugg
I nödens stund, att dermed drabba, hvad
Ni vill åtkomma. Se'n det gjort sin tjenst,
Uppå sin sophög kastas det tillbaka.

LUBOMIRSKY.

På mig går ingen nöd, så vidt jag vet.

STENBOCK.

Såå? Verkeligen! Ni då icke hört,
Hur Eder frände, Radzivill, blef kränkt
Ock förolämpad. Pohlens hela adel

En hjertstöt fått i hans person; och pacta
Conventa, dem ej sjelfva Kungen skulle
Antasta våga, blifvit sönderrifna
Utaf en sådan herre, som — Claes Fleming.
Och Ni, en ibland dem, på hvilka Pohlen
Sitt hopp har byggt — Ni, Republikens stolthet
Ni skulle rygga för en möjlig fara.
Ni vågar ej förfäktat här i fjerran
De rättigheter, som i Pohlen skulle
Till löftesmän ha Edert lif och blod?
Er frihet här förrådes — det är skam.
Men att en Lubomirsky ser derpå,
Och har ej ord, ej svärd, ej hjerta till
Att den försvara, är dock något värre.

LUBOMIRSKY.

Hvem dristar sig att tala här om skam,
Förräderi och feghet, och att blanda
I denna dy ett namn, som Lubomirskys?
En annan stund hans lif det skulle kosta,
Och kosta skall det ock. Men ögonblicket
För dyrbart är, att piska ur hans skinn
Den smädelse, hvaraf det är så stinnt.
Hit! Hit! Kanaljer — J, som kifvens der
Om lappri med hvarandra. J ju veten,
Hvar roten sitter till allt ondt, hvars frukter
Så bittert smaka Eder alla. Följen
Blott mig, och med gemensam styrka skole
Vi rycka upp den roten, och af trädet
Oss skära spön att tukta denne best,
Som alla våra rättigheter kränker.

EN RÖST.

Rätt underligt ljud början af hans tal,
Men slutet var galant och han ju ser
Bra hygglig ut. Hvem är den unge mannen?

EN ANNAN.

Du känner icke Grefve Lubomirsky?
Det var besynnerligt. En riddarsporre
Ej fästad finnes vid en mera dråplig
Och ståtlig herres fot, än hans. Hvarthän
Han månde gå, vi kunne trygge följa.
Han, som har lefvat städs i stora världen,
Vet hvad som passar bäst för hvar och en.

DEN FÖRSTE.

Bör man alldeles blindt då honom följa?

DEN ANDRE.

Det är tvärsäkert!

DEN FÖRSTE.

Men dock något vådligt.
Går allt på tok, nog slipper han väl undan:
Småtjufven hängs — den store, han går fri,
Såsom det heter. Det är vi, som lemnas
I sticket.

DEN ANDRE.

Åh, var lugn! — Har ingen fara!
Om Flemingen jag känner rätt, så göres
Herr Grefven till ett hufvud kortare.
Då är en småtjuf, såsom du, långt högre.

DEN FÖRSTE.

En sanning, djup som natten, klar som dagen!

Lubomirsky har emellertid under häftiga åtbörder samtalat med de särskilda

grupperna.

LUBOMIRSKY.

Tar ej Ert prat omsider, något slut?
Den, som är människa, han följ mig
Till slottet! Fänaden må stanna här!

MÅNGA RÖSTER.

Till slottet! Lefve Grefve Lubomirsky!

ANDRA RÖSTER.

Nej — först vi bryte Johan Flemings fängsel!

Större delen följer den framtågande Lubomirsky. Några af de tappraste pratarena smyga sig obemärkt undan; bland dessa äfven Stenbock. Daniel Hjort, som stått med korslagda armar midt ibland de oroliga hoparna, utan att deltaga uti deras förhandlingar, stannar ensam qvar på torget och blickar efter den sig undansmygande Stenbock.

DANIEL HJORT.

Smyg, fräckaste bland fräcke, dig pånytt
Till dessa stigar, der du nedåt halkat,
Från brott till brott, från uselt till mer uselt
Lönnmördare, bakdantare, spion,
Din väg skall blifva kort numera! Jag
Vill sörja för, att du snart nog befrias
Från mödor, dem du, oträngd, på dig samkat
Hvad hafve ej vi andre rätt att göra,
Då landets ädlingar som Stenbock handla?

SCEN VII.

Scenen förändras till Högtidssalen i Åbo slott. Gustaf I:s,

Johan III:s, Sigismunds, Catharina Stenbocks och Catharina Jagellonicas porträtter pryda väggarna. En väldig thron, hvars ryggstöd bär en krona, synes längst borta i fonden. Ett af fensterna leder till en balkong.

Claes Fleming. En Officer.

CLAES FLEMING.

Min vilja du förstått?

OFFICEREN.

Till punkt och pricka.

CLAES FLEMING.

Så rätta dig derefter. Du väl mins,
Att en försummelse med lifvet gäldas,
I fall, som dessa?

OFFICEREN.

Ej så lätt det glömmes.

CLAES FLEMING.

Så gack i Herrans namn och gör din pligt
Emot din Kung, som vet förtjensten löna.

Officeren går. De Vijk störtar in, och snart derefter äfven Johan Fleming.

SCEN VIII.

Claes Fleming. De Vijk. Johan Fleming.

CLAES FLEMING

CLAES FLEMING.

Jag var beredd på sällsamma besök.
Er visste jag dock ingalunda vänta.
Har det så långt då gått, att Flemings vilja
Ej ens med fängselbommars tillhjälp och
Med riddar-edens, binder någon mer?

DE VIJK.

Din vilja är oss lag och lik Guds bud;
Om här vi stå, är det att den förnimma.

CLAES FLEMING.

Det var ej här den skulle Er förkunnas.

JOHAN FLEMING.

Af en upprorisk, stormig skara bröts
Vårt fängsels dörr; och hopen störtar hit
Inunder hotfullt då, liksom lavinen.
Jag blygs försäkra, att vi icke bedt
Om en befrielse, lik denna. Löse
Vi ryckte oss ifrån befriarhopens
Smek — mer förhatligt, än den tyngsta boja.

DE VIJK.

Och nu vi stå för dig med ödmjuk bön:
Försmå ej offret af vårt svärd, vårt mod,
I denna stund allenast. Nu vår plats
Framför ditt stora, stolta hjerta är.
Gud gifve, att det blefve oss beskärtdt
Din godhet löna och vår kärlek visa.
Med strömmen af vårt bästa hjerteblod.
Låt oss i detta ögonblick ännu
En gång få vara dina söner, att

Den skönsta rätt vi äge — dö för dig.
När faran är förbi, vi åter äro
Blott dina fångar, — om ej döden vänligt
Det fängsel öppnat, som din vrede tillslöt.

Ett vildt skri höres nedifrån borggården. Claes Flemings öga skimrar dervid af en jerf, heroisk eld.

CLAES FLEMING.

Ej okärt blefve mig, att stödjast af
Er ungdomsdjerfva, starka arm, ifall
Här vore fara eller nöd å färde.
Men detta väsen, som sig blåser upp
Uti sin tomhet till en hvirfvelvind,
Förflyga skall, liksom en sådan, spårlöst.
Dock nej! Ett spår det likväl lemna skall,
Hvarvid min tanke dröjer re'n med glädje:
Det är Er trohets och Ert mannamods,
Som djupt sig trycker i mitt fadershjerter.
Ett trängre fängelse åt Er jag ämnat,
Än der Ni hittills dvalts — men det är ljust
Och varmt. Ni der otåligt redan väntas.
Er skynden därför dit.

Han pekar åt ett bland sidorummen. Mathilda skyndar i detsamma ut derifrån.

Men se! Det tyckes
Som bojan ej har tålamod att bida
Tills fången sjelf inställer sig. Den hastar
Fram till hans möte. Ej så mycken hårdhet
Jag af den väntat. Men kanske dess bättre
För fången svarar hon hans hela lif.

Mathilda kastar sig i Claes Flemings famn.

SCEN IX.

De förre. Mathilda. Lubomirsky.

MATHILDA.

O! Visste hela världen, som jag vet,
Hur god och ädel du dock är — —

CLAES FLEMING, leende.

Du sjelf
Ju derom icke länge varit viss.
Du därför ej får vara ond på världen,
Om hon i det, liksom i mycket annat,
En smula farit vilse.

MATHILDA.

Nej! Förgäfves
Du ber för henne. Jag är ond på världen.

Lubomirsky inträder och hör dessa ord.

LUBOMIRSKY.

Gör, sköna Dame, dock undantag för en,
Hvars hyllning sig för Edra fötter kastar,
Mer vördnadsfullt, än någon anns.

Mathilda kastar en stolt, kall blick på Lubomirsky, och aflägsnar sig, jemte
Johan Fleming och De Vijk.

SCEN X.

Claes Fleming. Lubomirsky.

CLAES FLEMING.

Herr Grefve,
Ni kom som skickad. Jag var i beråd,
Att be Er hedra mig med Ert besök.

LUBOMIRSKY, vresigt.

Ni kunde Er bespara det besväret,
Såsom Ni ser.

CLAES FLEMING.

Jag tog det ock för afgjort,
Att när det gällde Kung och land, de icke
Behöfde bida länge. Deras tjänst
Ju finner städse Lubomirsky redo,
Som vore fråga om ett — rendez-vous —
Är det ej så, man kallar i Paris
De ömmes möten?

LUBOMIRSKY.

Visserligen! Ja,
Så klingar detta ljufva namn på ting,
Än mera ljufva. Hvilken stad, Paris!
Och hvilket land, det Franska! Kärlekens,
Galanteriets tjuvningsfulla lustgård!
En månad der mer fröjd åt menskan skänker,
Än i decennier Nordens bleka sol.

CLAES FLEMING.

Det rika kapital, som Eder bildning,
Erfarenhet och ridderliga sinne
Ha' samlat in uti kulturens länder,
Får icke gräfvast ned — ej gå förloradt.
Vår egennytta, som vill draga fördel
Deraf, är icke mera tadelvärd,
Än Eder äregirighet, då den
Vill göra gällande förtjenst och lycka.

LUBOMIRSKY.

Det medges: när min ära sätts på spel,
Min girighet af inga gränser känner.

CLAES FLEMING.

Ni inom dessa måste få ett spelrum,
Ej mindre fritt, än stort. Se här min plan!
Ni hört kanske, att — missnöjd med klimatet
Och annat här — Furst Radzivill har önskat
Till Pohlen återvända. Då jag såg
Den platsen tom, som hittills fyllts af honom
Det första namn, min tanke flyttade
I ledigheten, var Ert namn, herr Grefve.

LUBOMIRSKY.

Men — —

CLAES FLEMING.

Jag förstår de inkast, blygsamheten
Vill lägga uti vägen för min plan:
Er egen ungdom, grånande förtjenst
Hos mången annan — eller mera dylikt
Ni vet likväl, att ej så lätt jag bringas
Ifrån en föresats. Gif därför vika.
Det bud, som återgår i dag till Pohlen,
För med sig mitt förslag i denna sak:
Och kärt mig vore, om Ni äfven sjelf
Personligen det ville understödja,
Ju förr dess heldre, hos vår Kung och Herre.

LUBOMIRSKY.

Min tacksamhet — —

CLAES FLEMING.

Det är ju jag, som borde
Er tacka för den redebogenhet,
Hvarmed Ni andras önskan går till mötes.

Officeren återvänder.

SCEN XI.

De förre. Officeren.

CLAES FLEMING.

Är det, som göras skulle, redan fullgjordt?

OFFICEREN.

Jo, till det bästa.

CLAES FLEMING.

Hur gick dervid till?

OFFICEREN.

Som Ni befallt. Af ryttare och knektar
Jag sammandrog en skara, ställde den,
Med laddade gevär, till hands att vara,
Och redo vid hvar vink, som gifvas skulle.
Se'n trädde jag till hopen, mött af vilda
Åthäfvor, skri och — —

CLAES FLEMING.

Det förstås. Men fortfar!

OFFICEREN.

Man var ej ense om, hvad göras borde.
Då en del ville spränga slottets port,
Förmente andra, att man borde bida
Tills upprorshopens hufvudman hann komma
Tillbaka ifrån den beskickning, hvarmed
De låtit honom bortgå.

LUBOMIRSKY, med yttersta förbittring.

Ha — de lumpne
Trashankarne!

CLAES FLEMING.

Tag saken kallt, min herre!
Ert nit för Kungens bästa hänför Er.

OFFICEREN.

Omsider gaf man mig gehör. Jag sade:
Ni önskar göra bruk af denna stund,
Då stadens hedervärda borgerskap
Så talrikt var församladt. Öfvertygad
Om dess deltagande för husets lycka,
Ni ville ej förhålla, att i dag
Förlofning skulle firas mellan fröken
Mathilda Gustafsdotter och herr Johan.
Derefter inbjöds stadens menighet,
Till slottet och till platsen deromkring,
För att betydelsen af festen höja.

CLAES FLEMING.

Hur upptogs detta budskap?

OFFICEREN.

Ändlöst jubel

Flög, såsom svar derå, kring land och vatten.

CLAES FLEMING.

Och derpå skingrade sig hopen lugnt?

OFFICEREN.

Så hastigt var ej lugnet återställt,
Den galna harm, som hejdlöst framvräkt massan
Till slottets port, var idel menlöshet
Mot ilskan, som i sinnena sig tände,
Och ledarns namn och rykte vildt förtärde.
Sig hopen ansåg ej blott öfvergifven,
Men sviken och förrådd. Och som de sleto
Hans ära, ville de ock sönderrifva
Hans kropp, om tag på den de kunnat få.

LUBOMIRSKY, med raseri.

De fege skurkarne! Om de ock vore
Så många, såsom män på Wohlas slätt,
När Pohlens kungar väljas, jag dem ensam
Skall skingra, stycka och tillintetgöra,
Liksom ett lejon lammens usla skockar.

CLAES FLEMING.

Gref Lubomirsky! Ni är ung ännu;
Er känsla brusar mot de vilseledde,
Liksom en vårflod öfver låga bräddar.
Skall jag, som ren var man, då Ni ännu
Ej hade skådat dagens ljus, Er säga,
Hur lätt sig känslan vilseleda låter?
Den är en källa dock till godt, som ondt.
Döm därför icke strängt, när den gått vilse,
Men led den heldre hä'n till ädla mål,

LUBOMIRSKY

LUBOMIRSKY.

Att döma så, var hittills endast gifvet
En enda menska — Henrik af Navarra.
Med undran ser jag Er med honom täfla.

Officeren går. Mathilda inträder, bärande en präktig pokal.

SCEN XII.

Claes Fleming. Lubomirsky. Mathilda.

MATHILDA.

Se, fader! Stadens horgerskap förärat
Oss denna gåfva, såsom underpant
Af frid och endrägt.

CLAES FLEMING.

Herrlig gåfvan är,
Men vida herrligare deras önskan.

MATHILDA.

De en begäran till sin gåfva fogat.

CLAES FLEMING.

Hvad vilja de? Det kan blott vara ädelt,

MATHILDA.

De önska skåda dig — och vid din hand — —

CLAES FLEMING.

Hvem då? Kanske min yngsta dotter?

Hvem da! Kanskje mitt yngste datter!

MATHILDA hviskar rodnande och knappt hörbart.

Ja.

CLAES FLEMING.

Hur vackert röjer sig ej folkets sinne!
Och det är så naturligt. — Menskan kastar
Ju gerna blicken på en rosig framtid,
Som lofvar träda fram ur det fördolda.
Fyll bägarn, du, mitt barn! Med rörda hjertan
En skål vi skole tömma för vår Kung
Och för hans trogna folk, som bör bli lyckligt.

Matbilda går, för att uppfylla Claes Flemings önskan; men stannar vid dörrn och talar för sig sjelf.

MATHILDA.

Det rätta ögonblicket nu är inne:
Jag ser Guds vilja, och den måste ske.
Hård hjelten blifve emot allt försåt!

CLAES FLEMING.

Gref Lubomirsky! Ej Ni torde vägra
Att såsom husets vän oss följa dit.

Han pekar utåt balkongen.

Ni finna skall, att samma folk, mot hvilket
Ni nyss så häftigt vredgats, dock i djupet
Utaf sin själ har rum för gränslös godhet.

LUBOMIRSKY.

Mitt rätta ställe, store man, är aldrig
Vid Eder sida. Minst den är det nu.
Men jag Er följer in i sjelfva döden,
Om Ni befaller så, — som skugga jag
Mig ställa vill invid Er beros-dager.

Mathilda återkommer, med bägarn ifylld.

CLAES FLEMING.

Har du beredt en ljuflig dryck?

MATHILDA.

Så ljuf,
Som all min kärlek kunnat åstadkomma.

Claes Fleming fattar Mathilda med högra handen och Lubomirsky med den venstra, samt förer dem ut på balkongen. Ett doft sorl uppstår i början bland den nedanföre församlade folkskaran, och några röster ropa: "Ned med Lubomirsky!" Men då Mathilda vänligt vinkande med handen druckit ur

LUBOMIRSKY. — Men så Mathilda, vänligt vinkande med handen, druckit af bågaren, hvilken hon sedan med förklarad blick räcker åt Claes Fleming, och denne tömt den, uppstiger ett omätligt jubelrop, kvarur förnimmas orden: "Lefve Claes Fleming och herr Gustafs dotter!"

CLAES FLEMING.

Vår Konung lefve och hans trogna folk!

Hexan har härunder inträdt i salen. Hon hör med harm glädjeropen skalla.

HEXAN.

Hvad som bör ske, det måste ske nu genast.
Det gäller ej min hämnd allenast, — men
Matbildas frälsning ur förtappelse.

Claes Fleming återvänder med sina följeslagare, mycket blek, men med fridfullt uttryck på sitt anlete. Då de nalkas, drager sig Hexan åt sidan, så att hon ej af dem förmärkes. Lubomirsky och Mathilda gå åt skilda håll. Claes Fleming stannar qvar.

CLAES FLEMING.

En stund, som denna, gjuter vallmodoft
På tusen bistra minnens vakna sorger.
Ett enda bland dem somnar aldrig bort,
Hur än jag månne vagga det till hvila.

Hexan framträder.

SCEN XIII.

Claes Fleming. Hexan.

HEXAN.

Du ej dess rätta vagga återfunnit;

Den blef ju nedgräfd uppå Svidja gård.
Jag vill dig hjälpa, att den söka upp.

CLAES FLEMING.

Förfärliga! Som modren för oss alla,
Som jorden, är ditt sinne. Hvad deri
Du slutit, ingen makt kan återtaga.

HEXAN.

Det dig förundrar — du, som dock så mycket
Har kunnat rycka från en moders famn.

CLAES FLEMING.

Blott genom ett du väcka kan förundran:
Om till försoning du din hand mig räckte.

HEXAN.

Claes Fleming älskar ej att öfverträffas,
Men såge gerna dock sitt nidingsdåd
Besegradt af ett annat — min försoning.

CLAES FLEMING.

Hvem ville stiga i sin graf, och genom
Dess hvalf, för Gud med oförsonadt sinne?

HEXAN.

Du har väl dina skäl, att det ej vilja!
Det vore så beqvämt, att hopa på
Det onaturligaste ibland dåd
En ännu mer vidunderlig försoning.
Se'n du Guds jord till belvete förbytt

För mig, du funne lämpligt, att Guds himmel
För dig jag öppna skulle. Heldre dock
Dess port sig slute till för alla tider
Och allan evighet. Må fromma själar,
Som redan föddes och än födas skola,
Derpå förgäfves klappa — heldre, än
Att den för din fördömda själ upplåtes.

CLAES FLEMING.

Ett hat, så ogudaktigt såsom ditt,
Ej hittills skändat jorden.

HEXAN.

Då Claes Fleming
I dag, för femton år se'n, kokte upp
Det hatet, trodde han, kanske, sig reda
Blott till en hvardagskost.

CLAES FLEMING, bleknande än mer.

I dag! Ja väl,
På denna dag det skedde. Hvarför sofde
Ej solen bort den dagen — blott den enda!

HEXAN.

Ej solen ville dig förhindra från
Att visa den en syn, som förr ej skådats.
Hon därför lät ditt blinda raseri
Nedbryta alla möjlighetens skrankor.
Dock, menskors galenskap ej henne angår:
Hon annars nyss sitt öga skulle slutit,
För att ej leda fram den druckna hopen,
Som fick förstärkning af en man, hvars minne
Sig trodde dricka broderskål med glömskan.

CLAES FLEMING snitter unn med häftighet

CLAES FLEMING, springer upp med hälsning.

Låt ej ditt arga hjertas gam-klor hugga
I detta ämne, alltför godt för dem.
Vill du, att smittan, af din onskas pest
All godhet mörda skall, som rörs i verlden?
Gud sjelf ifrån sin thron med glädje skådar,
När folk och konung sig hvarandra närma.

HEXAN, utbristande i vildt hänskratt.

När folk och Konung! — Hvilken Konung har
Sin famn här utsträckt mot ett lyckligt folk?
Har Eriks vålnad brutit sig en väg
Ur fängelset deruppe, hvilket golf
Hans sorgbetyngda fjät så länge hållat?
Har han väl rest sig upp, att skipa rätt,
Ur sin okonungsliga graf, dit han
Af kungligt brodermord för tidigt kastats?
O, dej! Ty annars sute ej Claes Fleming
Som höfding uppå Åbo slott; och andra
Än jag då skulle sköta hämndens pligter.
Med Kungen menas ej ens konungsmördarn,
Som, om han varit skild igenom blodet
Och några trappsteg från sin broders thron,
Ej derpå lyfts, men uppå hjul och stegel.
Då här om folk och konung talas, gäller
Ej frågan ens den ömkliga Papisten — —

CLAES FLEMING.

Ditt majestäts-förbrytande förtal
Ej längre rasa får — —

HEXAN.

Jag hann ju icke
Ens än till under-konungen Claes Fleming,
Och till hans trogna folk, så väl förtjent

Utaf hans lyckosamma, milda spira,
Då det, beskedligt barn, på sina knän
Kröp hit att kyssa riset, som det tuktat.

CLAES FLEMING.

Jag borde tacka dig, att du dig harm
Lät rasa ut till detta fält, hvarest
Mitt hjerta möter dig med lugna slag.

HEXAN.

Du hör dess stämman ej. Den qväfs af blod.

CLAES FLEMING.

Du menar väl mitt eget, som jag gjutit
Till hägn för denna thron, den jag försvarat.

Han pekar på thronen.

HEXAN.

Det är en droppe, mot det haf, som bortsköljt
Från denna bygd all rätt, all frid, all lycka.
För detta stämmer jag Claes Fleming, dig,
Att stå till ansvars intill domedagen.

CLAES FLEMING.

Hvadhelst jag gjort, det gjordes för min Konung,
Och räknas skall som bot emot din fordran,
När redogörelsernas timma slagit
Och jag mitt värf har fyllt.

HEXAN.

Du fyllt det re'n,
Så vidt dig gifvet var att detta fylla!

CLAES FLEMING,

Då Kungen i Upsala gick att taga
Emot sin krona, svärdet bars af mig.
Mitt högsta lefnadshopp det är, att föra
Bortom vårt hemlands gräns hans svärd ännu
Uti min sista strid, som i min första.
Men äfven här än återstår likväl
Så mycket, som min kraft i anspråk tager.
Upprorrets hydra, som nu tyckes qväfd,
Kan resa uppå nytt sitt fräcka hufvud.
Det sägs, att Hertig Carl skall vänta blott
På gynnsam vind. Han djerfves vilja skjuta
Sitt bogspröt in uti det helga vapen,
Hvaraf hans Kungs och Herres skepp bekrönas.
Det får ej ske, så länge denna hand
Kan höja sig ännu, — så länge vilja
Bor än i detta bröst, och än en tanke
Uti mitt hufvud mäktar viljan styra.
En Herre blott har detta land och rike:
Han heter Sigismund och ej Carolus.
Bevis, att jag för Svea Konungs rätt
Ej stridt, såsom det höfs en riddersman —
Och denna thron, som jag med lif och blod
Försvarat hittills, sjelf jag krossa skall.
Tilldess jag kämpa vill —

HEXAN.

Du kämpat ut!
Hon pekar utåt hafvet.
Se här, hur vinden vändt sig. Dessa vimplar,
Som der i fjerran peka hitåt, visa
Åt Hertig Carl den väg, du sökte stänga.
Gif rum! Du falla måste under bördan

Utaf ditt folks förbannelse, hvars röst
Förkunnas genom mig. Och med dig faller
Den utaf brodermord nedtryckta thronen,
Åt hvilken du ett brottsligt värn har varit.

Claes Fleming vacklar dödsblek emot thronen, och fasthåller sig dervid.

CLAES FLEMING.

Omhägnen, högre Makter, Kung och land!

HEXAN.

Din Konungs undergång är landets räddning.

CLAES FLEMING.

Det mörknar för min blick — men vilda lågor
Dock tränga genom mörkret. — Sluka de
Min dotter eller din? —

HEXAN.

Min dotter blott
Du lyckades förgöra. Din — hon lefver.

CLAES FLEMING.

Min dotter lefver, sade du? —

HEXAN.

Hon nalkas.

SCEN XIV.

De förre. Mathilda.

Mathilda stapplar in, äfven hon med döden inom sig.
Claes Fleming öppnar sina tillslutna ögon, och stirrar
några ögonblick på Mathilda.

CLAES FLEMING.

Ja, det är hon — mitt barn, och — Johans brud!

Han dignar ned på thronen och krossar den genom fallets tyngd.
Kronan nedfaller och rullar längs golfvet.

HEXAN.

Så stolt, du upprätt stod — du faller, Fleming. —
J store Andar, uti hvilkas hand
Ett ringa redskap jag fått vara, låten
Allt våld, allt ondt, likt denna thronen splittras!

Mathilda sjunker ned på knä vid Claes Flemings lik.

MATHILDA.

Ack! Att så kraftlös var min arma kärlek!

HEXAN.

Din pligt du uppfyllt, och jag uppfyllt min.
Mer stark, än kärleken, var likväl hatet.

Mathilda blickar upp och blir med fasa varse Hexan.

MATHILDA.

Oblidk'liga! Du utfört, hrad jag fruktat!

Hon nedsjunker död, gömmande sitt ansigte vid Claes Flemings bröst.

HEXAN.

Död. äfven hon! — Hur kunde hon dock lefva?

SCEN XV.

Hexan. Fru Ebba. Lubomirsky. Folk.

Fru Ebba Stenbock hastar in, åtföljd af flere personer.
Hon framträder och betraktar de döde under storsint,
resignerad sorg.

FRU EBBA.

Vår sköld, vår värja, ligger bruten neder,
Och liksom jag, är äfven Sverige lemnadt
En enka, sörjande den man, hvars like
Dess sol ej mera ser. Odödligt lefver
Din rätt, Kung Sigismund, likväl. För den
Vi vilje alla stå till sista man.

LUBOMIRSKY.

Min arm står till din tjenst: om sjelfva fästet
Vill på dig störta, sträcks mot det min lans.

En man ur hopen pekar på Hexan, som dervid igenkännes af Fru Ebba.

EN RÖST.

Se der står hon, som hitträngt med förderfvet;
Sin gerning följe hon i gräsligt spår.

FRU EBBA.

Hvadhelst vi lidit, var det dock blott menskligt;
Men hon omenskligt led — och han blott hata.

Hon närmar sig, ehuru med vedervilja, Hexan och fortfar, endast hörbart för denna.

Men om du ägde rätt att hata Fleming;
Hvad gjorde dig väl detta stackars barn?

HEXAN hviskande.

Det bättre ar för dig, liksom för henne,
Att hon som lik blir klädd, än såsom — brud;
Ty hennes olyckssälla moder var
Ock hennes brudgums mor!

FRU EBBA.

Ha — modershjerta!
Var sådan meningen utaf din hviskning?

Sändebudet inträder. Strax derefter Joban Fleming och De Vijk.

SCEX XVI.

De förre, Sändebudet, Johan Fleming, De Vijk.

SÄNDEBUDET.

Hvad hända skulle, skett. I spillror ligger
Kung Sigismundi thron, och värnet störtadt.
Men kronan, hvilken rullat här i stoftet,
Jag fångar upp och för den dit den hörer.

Han upptager den fallna kronan.

LUBOMIRSKY.

Kom ej din hand dervid! Den bränner handen,
Liksom det hufvud, hvaråt du den ämnar.

SÄNDEBUDET.

I Nordens land ett hufvud finns allenast,

Som passar för den. Det skall hafva kronan.

Han och Lubomirsky draga sina svärd. Sändebudet drifver, våldsamt kämpande, Lubomirsky öfver Claes Flemings lik ifrån scenen. Johan Fleming och De Vijk instörta. Den förre kastar sig gråtande på knä vid de döde.

DE VIJK.

Till kamp! Hur rik än tiden är på sorg,
Åt klagan intet ögonblick kan egnas:
Så stor och nära som vår sorg, står faran.

Alla hasta ifrån scenen åt olika håll. Äfven Johan Fleming spritter upp.

JOHAN FLEMING.

Ditt kalla stoft mig säger, store fader,
Att af din son du fordrar mer än klagan.

SCEN XVII.

Scenen förändras till en skogstrakt. Solen är nära sin nedgång.

Catharina Månsdotter. Kern.

Catharina Månsdotter har nyss stigit ned ur en portschäs, och träder några steg fram, omgifven af personer, hörande till hennes följe. Kern nalkas med förvridna och halffåniga anletsdrag, utan att drottningen blifver honom varse.

CATHARINA.

Här är oss godt att vara! De af mödan
Förtröttade sig hvile, liksom dagen.
Hur ljuft här flägtar qvällens svala frid!

KERN.

Med Eder vare frid! Förlåt, att öfver

Min läpp har halkat en så dristig önskan.
Men ej det vore helsosamt, om friden
Alldeles skulle flytta bort från jorden.

CATHARINA.

Har ifrån Er den flytt?

KERN.

Nej, ingalunda.
Jag har visst ej att klaga öfver något,
Och kan knappt minnas, att jag friden känt.
Men fastan, som i trenne da'r och nätter
Jag undergått, ej varit egnad att
En närmare bekantskap dermed knyta.

CATHARINA.

Ack! Ni är en papist? Men lika mycket,
Ni är dock menska främst.

KERN.

Oändligt mindre
Jag anspråk gör uppå den sista titeln,
Än på den första — fast ej heller den
Tillkommer mig.

CATHARINA.

En like är Ni dock:
Tillåt oss därför, att med Eder dela
Det lilla, som vi kunna bjuda nu,
Ehuru Edert skick utvisar, att
Ni varit mera van att ge, än taga.

KERN

KERN.

Ja, ja! Så är det. Om jag icke gifvit
För mycket, så eländig jag ej vore.
Åt en, som hungrade, jag bjöd en gång
Så att blott nöd se'n återstod för mig,
Fast han befriades från sitt elände.

CATHARINA.

Dess större pligten är ju för oss andra,
Att söka vedergälla, hvad Ni gjort.

KERN.

O! tal' om vedergällning ej; då måste
Hos skogens vilda djur på nytt jag söka
En tillflykt. Om de sönderrifva mig,
Sin vedergällningsrätt de dock ej öfva.

CATHARINA.

Jag ville icke såra Er. Förlåt
Om, mot min vilja, jag hos Eder väckt
Ett minne, det Ni önskade förjaga.

KERN.

Hvem är Ni, himlaväsen, som Er nedlät
Att om förlåtelse här bedja en,
Den Gud och menskor ej förlåta kunna.
Jag tycker mig ha' hört Er milda stämma
I bättre dagar fordom. Edert anlet
Än lyser för mitt matta ögas blick
Som sol'n i nedergången der på skogen.

Han träder henne närmare, och igenkännande Drottningen, sjunker han på knä.

O! Gud är stor. Det är Kung Eriks maka,
Som stilla ville, Kern, din heta hunger.
Ni tog en Engels hämnd. Följ, drottning, mig,
Och Ni skall se, hur människorna hämnas.

Kern fattar Catharinas hand och hon låter sig af honom föras.

SCEN XVIII.

En mellan-rideau går upp.

De förre. Stenbock.

Stenbock synes bunden vid ett träd, blödande ur flera sår.

STENBOCK.

Finns ingen djefvul här, som nådestöten
Kan ge åt en, af hvilken ingen skonats.

EN RÖST.

Det är den vilde Stenbock. Gånge honom
Som han det vill.

Catharinas följeslagare blotta sina värjor, för att genomstinga honom.

CATHARINA.

Nej, af barmhertighet
Är mer än någon han uti behof.

STENBOCK.

Förbannelse! Så djupt den starke Stenbock
Sjönk, att en qvinna kan förhåna honom.

CATHARINA.

Herr Olof, vi ju vilja Er blott rädda.

Hon nalkas Stenbock och söker lossa på hans band samt torkar ångestsvetten från hans panna. Han befrias genom Catharinas omgifning och igenkänner henne.

STENBOCK.

Hvad! Ni är Konung Eriks maka och
Ni känner Stenbock — och vill rädda honom.

CATHARINA.

Emedan jag Er känner, vet jag äfven
Att jag Er rädda bör. — Hvem gör det annars?

STENBOCK.

Är det ej Eder pligt, att mig fördöma!

CATHARINA.

Der Gud har dömt, ej menniskorna döme!

STENBOCK.

Är Guds barmhertighet för mig då stängd?

CATHARINA.

Fly till Hans Son! Hos Honom finnes frelsning.

STENBOCK, knäböjande.

Blif Du mitt helgon och bed för min själ.
Om ej Din bön försonings-porten spränger,
Sluts den igen för mig — — för evigt, evigt.

SLUT.

*****END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK CLAES FLEMINGS
TIDER*****

******* This file should be named 62471-8.txt or 62471-8.zip *******

This and all associated files of various formats will be found in:
<http://www.gutenberg.org/dirs/6/2/4/7/62471>

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

**THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU
DISTRIBUTE OR USE THIS WORK**

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in

...in any country outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this ebook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work or any files containing a part of this work or any other

terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

* You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

* You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and

return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

* You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

* You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and The Project Gutenberg Trademark LLC, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS

AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is in Fairbanks, Alaska, with the mailing address: PO Box 750175, Fairbanks, AK 99775, but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at www.gutenberg.org/contact

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gbnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive

Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a

or which are committed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:
www.gutenberg.org

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.